

amph.
Gk. lit.
hist.
2000-10-10

DE GIGANTIBUS FABULARUM
GRÆCARUM

DISPUTATIO.

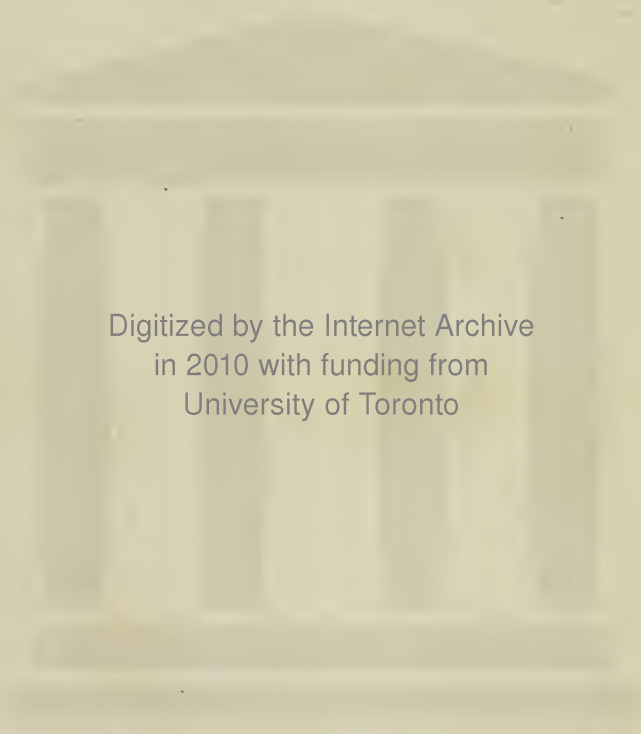
SCRIPTSIT

JOHANNES VICTORINUS PINGEL.

HAUNIÆ.

TYPIS I. COHENII.

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

DE GIGANTIBUS FABULARUM
GRÆCARUM

DISPUTATIO,

QUAM AD JURA DOCTORIS PHILOSOPHIÆ MORE
MAJORUM ASSEQUENDA

SCRIPSIT

ET DIE IX MENSIS MAJI HORA LOCOQUE SOLITO

PUBLICÈ DEFENDERE STUDEBIT

JOHANNES VICTORINUS PINGEL,
PHILOLOGIÆ CANDIDATUS.

HAUNLÆ.

TYPIS I. COHENII.

MDCCLXIV.

Dissertationem, quæ inscribitur „De Gigantibus fabularum Græcarum,“ Facultas philosophica Universitatis Hauniensis dignam censet. quæ pro summo gradu philosophiæ rite assequendo publico examini subjiciatur.

Hauniæ d. IV. Aprilis MDCCCLXIV.

F. A. Mehren,

h. a. Decanus Facultatis philosophicæ.

INDEX RERUM.

	Pag.
Præfatio	1

I. Quæ scriptores liberæ Græciæ de Gigantibus tradant.

§ 1. De Gigantum nomine	4
§ 2. Narratio Apollodori	8
§ 3. Testimonia poetarum epicorum antiquiorum	10
§ 4. Testimonia poetarum lyricorum	18
§ 5. Testimonia poetarum dramaticorum	22
§ 6. Testimonia scriptorum prosæ orationis et poetarum Alexandrinorum	29
§ 7. Fabulæ per hoc temporis spatium mutationes . . .	36

II. Quæ scriptores temporum Romanorum de Gigantibus tradant.

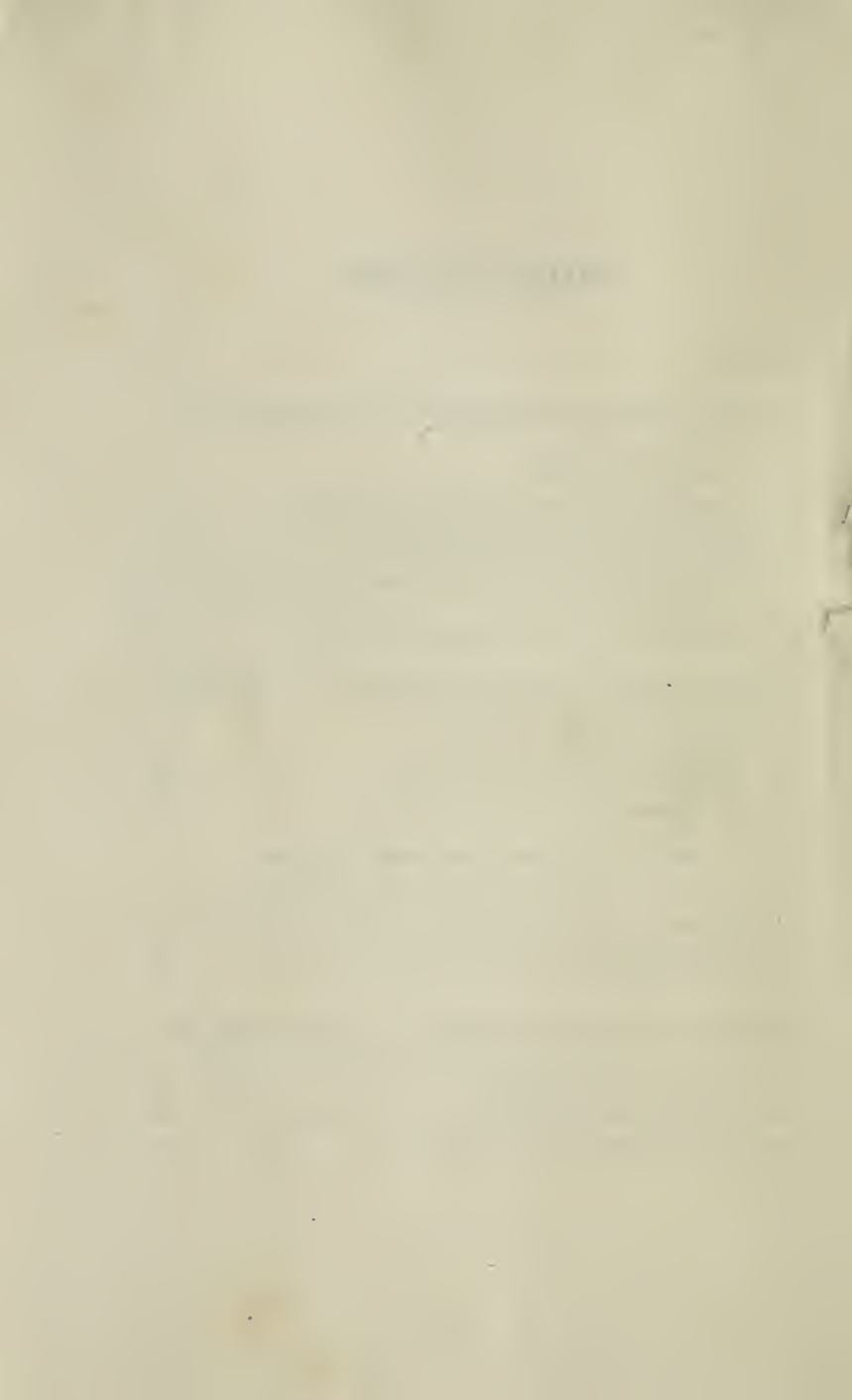
§ 1. Testimonia poetarum Latinorum	50
§ 2. Testimonia poetarum Græcorum	58
§ 3. Testimonia scriptorum prosæ orationis	62

III. De Gigantibus fabularum topicarum.

§ 1. Quæ loca in Gigantum fabula commemorentur. De Gigantibus Argolicis Wieseleri, Atticis C. O. Mülleri.	73
§ 2. De Gigantibus Arcadicis et de Lycaonis fabula . .	79
§ 3. De Phlegyis	84

IV. De Gigantum fabula universa et de significatione ejus.

§ 1. Fabulæ historia breviter repetita. Welckeri et Wieseleri opiniones non probabiles	89
§ 2. Utrum Gigantes hominibus an diis propiores sint .	92
§ 3. Quid Gigantum fabula significet	96

PRÆFATIO.

Quicumque de rebus ad mythologiam Graecam pertinentibus scribendi consilium cepit, si quidem ei persuasum est, quod plerique libenter concesserint, illam studii antiquitatis partem etiamnunc præ cæteris dubiam et incertam esse. et divinationes levissimas illic, ut vix alibi, et proponi et tolerari, vanarum conjecturarum legiones augere verens eam sibi legem imponere debet, ut, quantum possit, elaboret, ut in illa quoque scientiæ antiquitatis disciplina firmum fundamentum, quo studia carere omnino non possunt, jaciatur. Fundamentum autem, quo omnis scientia historica nititur, constat ex iis, quæ tradita sunt. Prima igitur in qualibet fabula tractanda quæstio est, quid traditum sit. Deinde vero quum fabulæ non constantes sint et stabiles, sed, ut humana omnia, fluant et mutantur, opus est, testimoniis, quorum prima a postremis plus quam decem sæculorum intervallo sæpe distant, secundum ordinem temporum dispositis, investigare, quas vicissitudines et mutationes fabula per longum temporis spatium subierit. Sequitur quæstio de fabulæ mutatæ causis, difficilis sane et dubia; sed quia de rebus ad tempora nobis nota pertinentibus etiamnunc agitur, et quia fabularum vicissitudines et casus inter se sæpe illustrent, multa tamen etiam hic aut vera aut ad-

modum verisimilia, quæ fabularum naturæ et rationibus lucem afferant, inveniri possunt. Mutationibus fabularum consideratis et causis earum, quantum fieri possit, explicatis ultima et difficillima quæstio oritur de sensu et significationibus fabularum. Ad quam, quo quisque diligentius mutationes illas intra spatium temporis nobis notum factas animadverterit, eo cautius et circumspectius accedet. Facile enim perspicitur, fabulas ne per illud quidem spatium plurimorum sæculorum, quod ante Homerum fuit, non mutatas mansisse. Quam difficile est igitur primas et genuinas formas earum assequi! Ad quas tamen ascendat necesse est, qui sensum et significationes eruere velit. Alia quoque consideratio maximam cautionem suadere videtur. Nam licet dii Græci initio imagines et adumbrationes rerum naturalium fuerint, sine dubio tamen jam perantiquis temporibus animantes vivi et veri, immortales illi quidem et beati, sed natura prorsus humana, crediti sunt; e notione autem deorum humanorum velut e fecundo semine ingens numerus fabularum de vita et moribus, de amore et odio, de possessionibus et certaminibus deorum, quæ sensu recondito et symbolico prorsus carerent, ortus sit necesse est. Quibus rebus permoti in dissertatione nostra de Gigantibus hoc potissimum spectavimus, ut fabula ipsa et historia ejus quam accuratissime cognosceretur. In loco dubio de significatione ejus hoc tenuimus, fieri posse, ut Gigantum bellum rerum naturæ violentas vicissitudines significet, verum ex altera parte non minus verisimile esse, totam illam fabulam libero fingendi et creandi studio quum omnibus populis tum præcipue Græcis innato deberi.

Gigantum fabula celeberrima, ne nostri quidem temporis hominibus non plane indoctis ignota, a nullo scriptore

qui de universa mythologia Græca egerit, prorsus negligi potuit. Diligentius tamen et copiosius de Gigantibus solus Wieselerus egit in Erschii et Gruberi Encyclopædia disciplinarum et artium.¹⁾ De qua dissertatione pauca nobis dicenda erunt.²⁾ Wieselerus omnia fere, quæ apud scriptores et in monumentis artis de Gigantibus inveniuntur, admirabili doctrina et egregia cura collegit. Itaque etsi multos scriptores antiquos hoc consilio perlegeram, ut, quicquid ad Gigantum fabulam pertineret, exciperem, tamen, quum Wieseleri dissertationem cognovissem, vidi, perpauca esse, quæ mihi ab illo viro doctissimo non prærepta essent, et permulta ex angulis remotissimis litterarum Græcarum et Romanarum cognovi, quæ mihi prorsus ignota erant, et quæ vix ipse invenire potuissem. Nihilo minus ab incepto opere non desistendum esse duxi. Mox enim perspexi, virum in rebus minoribus admirabilem neque locupletissima subsidia, quæ paraverat, ordine historico, qui solus probari potest, disposuisse, neque de fabulæ motu et incremento recte judicasse neque conjunctionem ejus cum aliis fabulis satis intellexisse neque de sensu ejus cum prudentia statuuisse. Quae de causa dissertationem, quam doctorum examini nunc subijicio, non prorsus inutilem fore putavi.

¹⁾ Sect. I. Vol. 67 (1858), p. 141—184. — ²⁾ Ryckii Oratio de Gigantibus (Lugd. Bat. 1681) hoc quærit, num antiquissimis temporibus in variis terris Gigantes fuerint. Zwergii Dissertatio de Gigantibus (Kilon. 1715) Sacræ Scripturæ Gigantes tractat. K. Schwenckii Dissertatio de Gigantibus (in Philologo Vol. XVII p. 673—682) tanta levitate scripta est, ut rationem ejus habendam esse non putaverim.

Hauniæ die vicesimo primo mensis Novembris 1863.

QUÆ SCRIPTORES LIBERÆ GRÆCIÆ DE GIGANTIBUS TRADANT.

§ 1.

Antequam ad ipsam fabulam, quam tractaturi sumus, accedimus, de nomine Gigantum dicendum erit. Nam quamquam permulti viri docti nominibus mythicis abutentes explicationes etymologicas partim incertissimas, partim manifesto falsas quasi egregia fundamenta ad disceptationes mythologicas stabiliendas adhibuerunt, quam levitatem nuper G. Curtius¹⁾ optimo jure reprehendit, nonnunquam tamen nomina mythica recte explicata et sic non sperneundum testimonium de fabulæ alicujus forma prima et sensu inventum esse, negari non potest. Videamus igitur, quæ ab ipsis antiquis et a recentioribus ad Gigantum nomen explicandum tentata sint. Aliis compositum, aliis simplex derivatum videtur. Illam sententiam secutus est Eustathius, qui ad Odyss. p. 1490. 19 scribit: *Γίγας παρὰ τὸ γίγνεσθαι καὶ τὴν γῆν*, et, ut videtur, etiam auctor carminis Orphici, cujus in Etymologico Magno²⁾ hi versus afferuntur:

Οὐς καλέουσι Γίγαντας ἐπώνυμον ἐν μακάρεσσιν.

Οὐνεκα Γῆς ἐγένοντο καὶ αἶματος Οὐρανίου.

Quam etymologiam falsissimam esse, neminem fugiet; nam

¹⁾ Grundzüge d. griechischen Etymologie I. p. 93 sqq. —

²⁾ s. v. *Γίγας*.

γῆ- est syllaba præfixa præsentis neque in compositis locum radicis tenere potest. Improbanda est etiam Lobeckii sententia ¹⁾, *Γῆας* a γῆς, quod secundum Hesychium terram significat, compositum esse. Nam ut de verbo illo nusquam alibi neque usurpato neque commemorato taceamus, composita verbi γήνομαι satis multa sunt, sed nullum in -γας exiens. Nihilominus Prellerus ²⁾ sententiam Lobeckii sequitur, addens *Γῆας* a γῆς derivatum esse, ut γέγειος a γέα. Mirum est, virum doctum composita et derivata non melius distinguere.

Multo sine dubio rectius fecerunt, qui, præeunte auctore Etymologici Magni, *Γῆας* formam reduplicatam a radice ΓΑ derivatam putaverunt. Constat enim reduplicationem in lingua Græca latissime patere, neque solum tempora quædam, sed etiam nova verba, ut παπταίνω, δαιδάλλω, μαιμάω, βιβάζω, δίδυμος hac ratione formata esse. Sed oritur hic difficultas; nam tres occurrunt radices, forma pares, significatione diversæ, ad quas nomen *Γῆας* referri posse videtur et re vera a mythologis relatum est. Primam, quæ sæpius ΓΕΝ sonat ³⁾ et in formis quibusdam verbi γήνομαι invenitur, prætulit G. Hermannus ⁴⁾, qui *Γῆαντας* Genitales vertit utpote gentis humanæ procreatores et omnis fecunditatis auctores. Quæ sententia cum fabulis non congruit; nam homines e sanguine cæsorū Gigantum nati, non a Gigantibus procreati esse narrantur. Schwenckius eandem derivationem sequens Gigantum nomine significari putat, eos primigenios fuisse. Sed verbum in -ας exiens passivæ significationis esse, parum probabile est, et quomodo eos primos natos esse significari

¹⁾ Paralip. p. 83. — ²⁾ Griechische Mythol. I. p. 57 edit. alt. — ³⁾ Curtius Grundzüge d. gr. Etym. I p. 144. — ⁴⁾ Opusc. II. p. 177 sqq.

potest voce non composita, a verbo nascendi derivata? Alii statuerunt, *Γῆρας* derivatum esse a γῆ, γαῖα et idem significare atque γῆγενής. Quam sententiam sequens Welckerus¹⁾ magnopere errat suspicans, syllabam -*γας* esse adjectivum γάϊος propter reduplicationem contractum; neque enim verba aperte derivata reduplicationem patiuntur, ut primitiva, neque γάϊος illo modo contrahi potuit. Deinde voces Græcas reduplicando formatas perscrutanti apparebit, satis magnum numerum verborum sic a verbis derivata esse, ut διδάσκω, βιβάζω, πιπίσκω, λιλάομαι, παπταίνω, δαρδάπτω, μαρμαίρω, παμφάω, μορμύρω, ποιφύσσω, πορφύρω, multo pauciora nomina a verbis, ut κεκρύφαλος, τέτανος, Τάνταλος, τιθήνη, γάγγραινα, Μίμας, nominum vero a nominibus reduplicatione derivatorum numerum valde exiguum esse, neque ullum continere, quod cum *Γῆρας* apte comparari possit. Voces, quæ huc pertinere nobis videntur, sunt ἀκωκή, αὔταυτος, δίδουμος, Κέκαλος, Σίσυφος, δένδρεον, σίσυμβρον et, quæ sola grammaticorum auctoritate nituntur, ἀγαγύρτης, ἀγανγή, τέτρομος. De plerisque horum verborum egit Hainebachius in perutili dissertatione de Græcæ linguæ reduplicatione anno MDCCCXLVII Gissæ edita. De δένδρεον inspicendus est G. Curtii liber supra citatus²⁾, ubi demonstratur, hoc verbum formatum esse ab ea radice, quæ et in δρῶς et δόρυ et in nostro Træ apparet; Græcum enim δ nostro t respondet. Κέκαλος, nomen Megarense apud Thucydidem IV. 119, δίδουμος, σίσυμβρον nos addidimus. Priora illa, a καλός et δύο derivata, certa videntur; σίσυμβρον vel σισύμβριον a δύμβρα, quod apud Dorienses σύμβρα sonaret, derivatum esse suspicamur. Neque enim magnum discrimen inter illas

¹⁾ Griechische Götterlehre I. p. 787. — ²⁾ I. p. 204.

herbas fuisse videtur. Sisyphi callidissimi nomen a *σοφός*, forma Æolica adjectivi *σοφός*, derivatum esse, post Hainebachium etiam Prellerus ¹⁾ judicat. Sed apparet, sententiam eorum, qui originem nominis *Γῆρας* a *γῆ* repetunt, verbis jam commemoratis nullo modo adjuvari. Nam derivata iis, unde derivata sunt, significatione tam similia sunt, ut reduplicatio plerumque quidem intendendi vim habere, sed nonnunquam sonum tantum, non sensum verborum mutare videatur. Igitur *Γῆρας* a *γῆ* derivare et synonymum verbi *γηγενής* putare analogia vetat. Restat tertium *ΓΑ*, unde *γαίω*, *γηθέω*, *γάνυμαι*, *γάνος*, *γαῦρος* orta sunt²⁾; quorum *γηθέω* et *γάνυμαι* gaudium, *γαίω* gaudium cum superbia mixtum, *γαῦρος* cum derivatis *γαυριάω* et *γαυριόω* superbiam, *γάνος* cum derivatis *γανάω* et *γανόω* modo fulgorem, modo gaudium significant. Hinc originem verbi *Γῆρας* repetendam esse, Hainebachius ³⁾ et post Hainebachium Wieselerus ⁴⁾, qui eum fortasse non norat, certe non nominavit, intellexerunt. Duæ res hanc derivationem magnopere commendant, analogia verborum *βιβάς* et *Μῆρας*, prorsus simili modo a stirpibus verbalibus *BA* (*βαίνω*) et *MA* (*μαιμάω*, *μαιμάκτης*) derivatorum et significatio radicis illius aptissima. Nam sive Gigantes fulgentes vertimus, Hesiodum⁵⁾, qui eos *τέλχες λαμπομένους* appellat, testem locupletissimum adhibere licet, sive superbiam nomine eorum expressam esse cum Hainebachio et Wieselero statuimus, hoc cum natura eorum feroci optime congruit. Illorum verborum, quæ simili ratione derivata esse diximus, præcipue *Μῆρας*, nomen Gigantis et Centauri, multum valere debet. — In Etymologico Magno ⁶⁾ legitur: *παρὰ τὸ*

¹⁾ Griechische Mythologie II. p. 52. — ²⁾ Curtius Etym. I. p. 142. — ³⁾ De reduplicatione p. 20. — ⁴⁾ Giganten p. 184. — ⁵⁾ Theog. 184. — ⁶⁾ s. v. *Γῆρας*.

γῶ τὸ χωρῶ γίνεται γὰς καὶ κατ' ἀναδιπλασιασμὸν γέγας. Quod verbum γῶ quia suspectum est (nam fortasse a grammaticis fictum est ad quædam verba Græca explicanda), et quia significatio, quæ affertur, apta non est, derivatio illa spernenda est.

§ 2.

Quia injuria temporum factum est, ut omnia, quæ de Gigantibus ante Apollodorum copiosius scripta erant, perierint, eam rationem in hoc capite sequemur, ut ab Apollodori narratione initium faciamus, deinde antiquiorum testimonia breviora secundum ordinem temporum disponamus, denique hæc et inter se et cum iis, quæ ille tradidit, comparemus. — Expositis breviter deorum historia et stemmate a Cælo usque ad Proserpinam, in hunc modum pergit Apollodorus ¹⁾: *Γῇ δὲ περὶ Τιτάνων ἀγανακτοῦσα γεννᾷ Γίγαντας ἐξ Οὐρανοῦ, μεγέθει μὲν σωμάτων ἀνυπερβλήτους, δυνάμει δὲ ἀκαταγωνίστους, οἳ φοβεροὶ μὲν ταῖς ὄψεσι κατεφάνοντο, καθειμένοι βαθεῖαν κόμην ἐκ κεφαλῆς καὶ γενεῖων. εἶχον δὲ τὰς βιάσεις φοβέας δρακόντων. ἐγένοντο δὲ, ὡς μὲν τινες λέγουσιν, ἐν Φλέγραις, ὡς δὲ ἄλλοι, ἐν Παλλήνῃ. ἰκύντιζον δὲ εἰς οὐρανὸν πέτρας καὶ δροῦς ἡμμένας. διέφερε δὲ πάντων Πορφυρίων καὶ Ἀλκυονέες, οὗς δὴ καὶ ἀθάνατος ἦν, ἐν ᾗπερ ἐγεννήθη γῆ μαχόμενος. οὗτος δὲ καὶ τὰς Ἥλιου βόας ἐξ Ἐρυθείας ἤλασε. τοῖς δὲ θεοῖς λόγιον ἦν, ὑπὸ θεῶν μὲν μηδένᾳ τῶν Γιγάντων ἀπολέσθαι δύνασθαι, συμμαχοῦντος δὲ θνητοῦ τινὸς τελευτήσειν. αἰσθομένη δὲ Γῇ τοῦτο ἐζήτει φάρμακον. ἵνα μηδ' ὑπὸ θνητοῦ δυνηθῶσιν ἀπολέσθαι. Ζεὺς δὲ ἀπειπὼν φαίνειν Ἥοι τε καὶ Σελήνῃ καὶ Ἥλιῳ τὸ μὲν φάρμακον αὐτὸς ἔταμε φθάσας,*

¹⁾ I. 6. 1. 1. — I. 6. 3. 1.

Ἡρακλέα δὲ σύμμαχον δι' Ἀθηνᾶς ἐπεκαλέσατο. κάκεινος πρῶτον μὲν ἐτόξευεν Ἀλκυονέα· ὁ δὲ ἐπὶ τῆς γῆς μᾶλλον ἀνεθάλπετο. Ἀθηνᾶς δὲ ὑποθεμένης, ἔξω τῆς Παλλήνης ἐλκυσεν αὐτόν. κάκεινος μὲν οὕτως ἐτελεύτα, Πορφυρίων δὲ Ἡρακλεῖ κατὰ μάχην ἐφώρμησε καὶ Ἥρα. Ζεὺς δὲ αὐτῷ πόθον Ἥρας ἐνέβαλεν, ἥτις καὶ καταρρηγνύντος αὐτοῦ τοὺς πέπλους καὶ βιάζεσθαι θέλοντος βοηθοὺς ἐπεκαλεῖτο· καὶ Διὸς κεραυνώσαντος αὐτὸν Ἡρακλῆς τοξεύσας ἀπέκτεινε. τῶν δὲ λοιπῶν Ἀπόλλων μὲν Ἐφιάλτου τὸν ἀριστερόν ἐτόξευσεν ὀφθαλμόν, Ἡρακλῆς δὲ τὸν δεξιόν· Εὐρυτον δὲ θυρσῷ Διόνυσος ἔκτεινε, Κλυτίον δὲ, φασιν, Ἐκάτη, μᾶλλον δὲ Ἥφαιστος βαλὼν μύδροις· Ἀθηνᾶ δὲ Ἐγκελάδῳ φεύγοντι Σικελίαν ἐπέρριψε τὴν νῆσον, Πάλλαντος δὲ τὴν δορὰν ἐκτεμοῦσα ταύτῃ κατὰ τὴν μάχην τὸ ἴδιον ἐπέσκεπε σῶμα. Πολυβώτης δὲ διὰ τῆς θαλάσσης διωχθεὶς ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶνος ἦκεν εἰς Κῶ. Ποσειδῶν δὲ τῆς νήσου μέρος ἀπορρήξας ἐπέρριφεν αὐτῷ, τὸ λεγόμενον Νίσυρον. Ἐρμῆς δὲ τὴν Ἄιδος κυνὴν ἔχων κατὰ τὴν μάχην Ἰππόλυτον ἀπέκτεινεν, Ἀρτεμις δὲ Γρατίωνα, Μοῖραι δὲ Ἀγρίον καὶ Θόωνα χαλκείοις ῥοπάλοις μαχόμεναι. τοὺς δὲ ἄλλους κεραυνοῖς Ζεὺς βαλὼν διέφθειρε, πάντας δὲ Ἡρακλῆς ἀπολλυμένους ἐτόξευσεν. ὥς δὲ ἐκράτησαν οἱ θεοὶ τῶν Γιγάντων, Γῆ μᾶλλον χυλωθεῖσα μίγνυται Ταρτάρῳ καὶ γεννᾷ Τυφῶνα κ. τ. εἰ. In rebus Herculis Apollodorus Gigantum bellum, quia jam in historia deorum narratum est, paucis verbis absolvens scribit, post Trojam captam et Con insulam devastatam Herculem a Minerva arcessitum in Phlegram venisse et cum diis Gigantas debellasse ¹⁾. Quos auctores Apollodorus in hac fabula potissimum secutus sit, non dicit; sed constat, eum antiquos et bonos, Hesiodum, Acusilaum, ante omnes Pherecydem

¹⁾ II. 7. 1. 2.

prætulisse, interdum tamen etiam e scriptis recentiorum, Asclepiadæ, Demarati, Apollonii Rhodii, quædam hausisse.

In verbis Apollodori, quæ attulimus, Dianæ adversarii nomen suspectum est; nam *Γρατίων* Græcum non sonat. Itaque viri docti varia tentaverunt, *Αιγαίωνα*, *Ῥοιτίωνα*, *Ἐλατίωνα* vel *Ἐρατίωνα*, *Κρατιωνα*¹⁾. Pro *Εὐρυτον* δὲ *θυρσῶ* Bentleius propter Hor. Od. II. 19. 23 *Ῥοῖτον* δὲ *θυρσῶ* legere maluit. In verbis *χαλκίοις ῥοπάλοις μαχόμεναι* hæc participii forma pro *μαχομένους* conjecturæ Heynii debetur. Quam etsi Heynius ipse recipere ausus non est et I. Bekkerus neglexit, certissimam putamus; nam duo codices *μαχομένους* habent, et commemoratis armis cæterorum deorum, qui pugnae participes fuerunt, fere omnium, de Parcarum pugnandi ratione tacere non potuit Apollodorus.

§ 3.

Gigantes in Iliade nusquam, in Odyssea ter commemorantur. In libro septimo²⁾ hujus carminis Minerva Ulixi originem regum Phæacum exponens dicit:

*Ναυσίθοον μὲν πρῶτα Ποσειδάων ἐνοσίχθων
 γένεατο καὶ Περίβοια, γυναικῶν εἶδος ἀρίστη,
 ὀπλοτάτη θυγάτηρ μεγάλῃτορος Εὐρυμέδοντος,
 ὅς ποθ' ὑπερθύμοισι Γιγάντεσσιν βασιλεύεν.
 ἀλλ' ὁ μὲν ὤλεσε λαὸν ἀτάσθαλον, ὤλετο δ' αὐτός,
 τῇ δὲ Ποσειδάων ἐμήγη καὶ ἐγένεατο παῖδα
 Ναυσίθοον μεγάρθυμον, ὃς ἐν Φαίῃσιν ἄνασσεν.*

Ex quibus versibus apparet, Homerum Gigantes populum hominum superborum et violentorum Ulixis tempore jampridem extinctum credidisse. De sedibus eorum nihil dicit;

¹⁾ cfr. Heynii notam et Wieseler. Gigant. p. 142. — ²⁾ v. 56 sqq.

fortasse eas ad Hyperiam, pristinam terram Phæacum¹⁾, retulit. Apparet præterea, Gigantum fabulam Homeri æqualibus satis notam fuisse; alioquin interitum eorum et causam ejus narrasset. In eodem libro Odysseæ²⁾ Alcinous, postquam deos Phæacum sacrificia manifestos adire narravit, sic pergit:

εἰ δ' ἄρα τις καὶ μοῦνος ἰὼν ξύμβληται ὁδότης,
οὗ τι κατακρύπτουσιν, ἐπεὶ σφισιν ἐγγύθεν εἰμέν,
ὥσπερ Κύκλωπές τε καὶ ἄγρια φῦλα Γεγάντων.

Igitur Gigantes Homerici, ut Phæaces³⁾ ἀγχίδεοι sunt. Quod verbum, etsi in hymno Homérico in Venerem⁴⁾ aliter usurpatum est (ἀγχίδεοι δὲ μάλιστα καταδνητῶν ἀνθρώπων αἰεὶ ἀφ' ὕμετέρης γενεῆς εἰδός τε φύγν τε), Nitschius⁵⁾ recte sine dubio de cognatione illorum populorum cum diis interpretatus est; nam et Plato⁶⁾ θεῶν ἐγγύς, Ζηνὸς ἐγγύς hoc modo dixit et Homerus ipse⁷⁾ σχεδόν de propinquitate generis usurpavit. Quod vero Schœmannus⁸⁾ suspicatur, originem, quæ ab Hesiodo Gigantibus tribuitur, etiam Homero notam fuisse, propter discrepantiam theogoniæ Homericæ ab Hesioidea valde dubium est. In libro decimo Odysseæ⁹⁾ Læstrygones sic cum Gigantibus comparantur:

οἱ δ' αἰόντες
φοίτων ἱφθιμοὶ Λαιστρυγόνες ἄλλοθεν ἄλλος,
μυρίοι, οὐκ ἀνδρῆσιν εἰκότες, ἀλλὰ Ἴῆασιν.

Qua comparatione discimus, Gigantes ingenti statura fuisse. Nam regina Læstrygonum montis cacumini confertur, et Læstrygones ἀνδραχθέσι χερμαδίοισι naves Ulixis confregisse narrantur.

In altero procœmio theogoniæ Hesioideæ¹⁰⁾ Musæ in

¹⁾ Od. VI. 4. — ²⁾ v. 204 sqq. — ³⁾ ib. V. 35, XIX. 279. — ⁴⁾ v. 200 — ⁵⁾ ad. Od. V. 35. — ⁶⁾ Rep. III. 388 B, 391 E. — ⁷⁾ Od. X. 441. — ⁸⁾ Opusc. II. p. 41. — ⁹⁾ v. 118 sqq. — ¹⁰⁾ v. 44 sqq.

cœtu deorum primum deos inde a Cælo et Tellure, deinde Jovem,

αὖτις δ' ἀνθρώπων τε γένος κρατερῶν τε Γίγαντων
canere dicuntur. Auctorem hujus procemii Gigantes generis humani procreatores credidisse, non est, cur cum G. Hermanno¹⁾ et aliis statuamus. Nam etiam ea de causa, quod terram habitaverunt, Gigantes cum hominibus conjuncti cælestibus numinibus contrarii poni possunt. Majoris momenti est locus ille Theogoniæ²⁾, ubi narrato facinore a Saturno in Cælum perpetrato poeta sic pergit:

*ὄσσαι γὰρ ῥαθάμγγες ἀπέσσυθεν αἵματόεσσαι,
πάσας δέξατο Γαῖα· περιπλομένων δ' ἐν αὐτῶν
γεῖνατ' Ἑρινῶς τε κρατερὰς μεγάλους τε Γίγαντας,
τεύχεσι λαμπομένους, δολίχ' ἔγχεα χερσὶν ἔχοντας,
Νύμφας δ' ἄς Μελίης καλέουσ' ἐπ' ἀπείρονα Γαῖαν.*

Prellerus³⁾ putat, dæmones ultores, deos feræ violentiæ, facinoris sanguinariï consulto hic conjunctos esse. Sed neque Meliæ usquam deæ cædis sunt, et in versibus sequentibus Veneris ortus ab eodem Saturni scelere repetitur. Itaque cum Schoemanno⁴⁾ arbitramur, fabulas physicas ethicæ illi de pœna una cum scelere orta adjunctas esse ab auctore Theogoniæ. De integritate loci citati suspicionem movit Mützellius⁵⁾ propter locum Gregorii Nazianzeni⁶⁾, ubi, quæ Hesiodus in Theogonia de bellis et præliis, de Titanibus, de Gigantibus, de Cotto, Briareo, Gyge, Encelado, diis serpentipedibus, de insulis iis injectis narraverit, quasi absurda deridentur. Verum Schoemannus, qui in dissertatione de

¹⁾ Opusc. II. p. 177. — ²⁾ v. 183 sqq. — ³⁾ Griechische Mythologie I. p. 43. — ⁴⁾ Opusc. II. p. 125 sqq. — ⁵⁾ De emendatione Theogoniæ Hesiodi p. 418. — ⁶⁾ or. III. adv. Julian. p. 103 D. ed. Bill.

falsis indiciis lacunarum Theogoniæ cæteras suspiciones Mützellii egregie refutavit, etiam de nostro loco verissime statuit¹⁾. Gregorio nihil præter confusam quandam memoriam rerum a poetis passim narratarum obversatam esse; quarum quum singulos auctores nominare nihil attineret, vetustissimum et maxime nobilem pro omnibus positum esse. Argumento Mützellii levissimo levius est, quod Wieselerus excogitavit²⁾, propterea quod Johannes Tzetzes in Theogonia versibus politicis scripta, quam I. Bekkerus edidit, nomina Gigantum quatuor et triginta affert³⁾, verba Hesiodi lacunosa esse. Nam quamquam Tzetzes in Theogonia sua Hesiodum præcipue secutus est, neminem, qui illud carmen perlegerit, fugiet, non pauca aliunde sumpta Hesiodeis inserta esse; quin Tzetzes ipse tribus versibus ante, ubi de Telchinibus narrat, Bacchylidem citat. — Titanum cum diis bellum Tzetzes Hesiodi modo narrat⁴⁾: decem annos dubio eventu pugnatum esse; tum Jovem, hortante Tellure, Centimanos sibi adjunxisse. Deinde pergit:

καὶ συναράξας πόλεμον μετὰ μεγάλου κρότου

τροποῦνται καὶ τοὺς Ἰγάντας, τροποῦνται καὶ Τιτᾶνας.

Propter hos versus, quibus Gigantes Titanibus socii adjungi videntur, Wieselerus⁵⁾ narrationem Hesiodi de Titanum bello ita intelligendam esse censet, ut Titanes et Gigantes conjuncti, illi duces, hi milites, fuerint. Etiam hæc opinio refellitur iis, quæ de fontibus Tzetzæ diximus; neque Wieselerus eam probabiliorem reddidit iis, quæ de versu Hesiodi 676: *Τιτῆνες δ' ἐτέρωθεν ἐκαρτόναντο φάλαγγας* disputavit, verbum *φάλαγγας* totum exercitum significare, neque de solis Titanibus dici potuisse. Nam etsi concedendum est,

¹⁾ Opusc. II. p. 401. — ²⁾ Gigant. p. 168. — ³⁾ v. 87 sqq. — ⁴⁾ v. 261 sqq. — ⁵⁾ Gigant. p. 168.

illam vocem durius et contra consuetudinem cæterorum scriptorum usurpatam esse, in poemate neque eleganti neque concinno hoc magnopere offendere non debet.

In carminibus Hesiodeis nunc deperditis Gigantum mentionem factam fuisse, Lobeckius ¹⁾ et Wieselerus ²⁾ e verbis Scholiastæ ³⁾ ad locum Gregorii supra commemoratum collegerunt. Scholiastes scribit: *Οὗτος (Hesiodus) ἐκ τῶν Μουσῶν ἐμπνευσθῆναι λέγεται τρία δὲ τούτου ποιήματα πρᾶττεται, Θεογονία, Ἔργα, Ἡμέραι. Ἐν τῇ οὖν Θεογονίᾳ καταριθμεῖται τὰς τῶν θεῶν γενέσεις ἐν ἀρχῇ θέμενος Ἔρεβος καὶ Χάος· ὕθεν Οὐρανὸν καὶ Γῆν· ὕθεν Κρόνον, Δία, Ποσειδῶνα, Ἀιδὴν καὶ σεिरὰς θεῶν· ὕθεν Κόττον, Βριαρέωνα, τοὺς ἐκατόγχερας· ὕθεν τὴν Γιγαντομαχίαν καὶ τὰ ἐκ τῶν αἱμάτων αὐτῶν ἰοβόλα θηρία, τὴν Ὑδραν, ἣν Ἡρακλῆς περὶ τὴν Λέρναν ἀπέκτεινεν, τὴν Χίμαιραν, ἣν ἀνείλε Βελλεροφόντης, τὴν Γοργόνην, ἣν ὁ Περσεὺς ἐκαρτόμησε, καὶ μυρία ἐμπαγμῶν καὶ γέλωτος ἄξια, καὶ τὸν Τρικέρβερον κύνα, ὃν Ἡρακλῆς περὶ τὰς πύλας ἀπέκτεινε τοῦ Ἀΐδου κατελθὼν συναρπάσαι τῷ Περσίδῳ τὴν Περσεφόνην.* Apparet. Scholiasten, a Gregorio in errorem inductum, Titans et Gigantes confudisse et oblitum esse, monstra illa apud Hesiodum Phorcynis et Cetus, Typhoei et Echidnae progeniem esse; cætera, quæ narrat, si errorem de Cerbero interfecto excipias, cum Theogonia Hesiodi fere congruere. Itaque Lobeckius, vir egregius, de carminibus olim Theogoniæ subjunctis non recte cogitat. Huc accedit, quod Scholiastes ea tantum carmina, quæ nos quoque habemus,

¹⁾ Aglaoph. p. 567 [h]. — ²⁾ Gigant. p. 141. — ³⁾ quem Gaisfordius in Catalogo manuscriptorum, qui a Clarkio comparati in Bibliotheca Bodlejana adservantur [Oxonii 1812 4°] edidit. v. p. 46.

suo tempore in manibus fuisse affirmat. Alterum Scholiam Gregorii¹⁾, qui in nonnullis ab illo dissentit (Titanes et Gigantes distinguit, Gigantes serpentipedes in Theogonia Hesiodi commemorari contendit), pleraque illius modo, sed copiosius exponit, eodem modo ant invitum in errorem inductum esse aut eo, quod sanctum patrem ecclesiæ negligentiae et erroris accusare non ausus est, mentiri coactum esse, certissimum nobis videtur. — Restat locus ex Scholiis in Iliadem Leydensibus ineditis a Valckenario in Opusculis²⁾ allatus, unde Wieselerus et alii, Gigantum bellum ab Hesiodo narratum esse, collegerunt. Scribit Scholiastes³⁾: *Ἱστορία. Οἱ περὶ Κρόνον Θύρανοῦ παῖδες ἀρχαῖοι Τιτᾶνες τοῖς ἀμφὶ τὸν Δία νεωτέροις θεοῖς πόλεμον ἤραντο, καὶ τοῦτο πρῶττον δι' ἐπιβουλῆς ἐγνώκασι, καὶ δηλοῦσι τοῦτο Διὶ καὶ ἀξιοῦσιν αὐτοῖς συγκροτῆσαι τῷ τοῦ πολέμου καιρῷ καὶ τιμῆσαι τὴν Στύγα καὶ τὸ τῆς Στυγὸς ὕδωρ ὄρκον θεῶν ποιῆσαι. ἡ ἱστορία παρὰ Ἡσιόδῳ καὶ Θεογόνῳ.* Quæ verba non modo mendosa, ut Valckenarius dicit, sed etiam lacunosa esse, facile intelligitur. Nam qui sunt illi, qui Titanum insidias Jovi produnt? Verisimile est, mentionem Stygis liberorum excidisse, alia depravata esse, veram formam narrationis eam esse, quam Hesiodus Theog. 383 sqq. habet. Itaque Mützellius *παρὰ Ἡσιόδῳ ἐν Θεογονίᾳ* recte correxisse videtur. Sed utcunque se res habet, id quidem certum est, de Gigantum bello illum locum non esse. Nihilo minus hic error late serpsit⁴⁾.

¹⁾ quem Montacutius cum duabus Gregorii in Julianum in-
vectivis Etonæ 1610 edidit. v. p. 153. — ²⁾ II. p. 127. —
³⁾ ad II. XIX. 127. — ⁴⁾ C. Müller Fragm. Hist. Græc. II. p.
12, Schæmann. Opusc. II. p. 140 annot. 23. Preller. Gr. Myth.
I. p. 57 annot. 3.

Nescimus igitur, num Hesiodus plura quam illos paucos versus, quos e Theogonia attulimus, de Gigantibus scripserit. De cæteris poetis epicis antiquioribus fere in eadem ignorantia versamur. Etsi admodum verisimile est, qui pæne totam mythologiam complexi sunt, etiam illam fabulam narrasse, testimonia tamen, de quibus dubitari non possit, desunt. Nam verba Heremii Philonis¹⁾ de Hesiodi et Cyclicorum Theogoniis, Gigantomachiis, Titanomachiis tam universe de omni historia deorum ab antiquioribus scriptoribus tradita dicta sunt, ut in illa quæstione nullius momenti sint, et Scholiasten Apollonii Rhodii²⁾, ubi scribit: *Ὁ δὲ τὴν Γγαντομαχίαν ποιήσας φησὶν, ὅτι ὁ Κρόνος μεταμορφωθείς εἰς ἴππον συνεγένετο Φιλύρα τῇ Ὠκεανοῦ καὶ διὰ τοῦτο γέγονεν ὁ Χείρων ἵπποκένταυρος*, frequenti Scholiastarum errore Gigantes et Titanes confudisse, viri docti, quos enumerat Wieselerus³⁾, suspicati sunt. Quam suspicionem commendat, quod carmen antiquius illius tituli nusquam alibi, Titanomachia autem incerti auctoris sæpius commemoratur⁴⁾, et quod scimus, in hac Chironis mentionem factam esse⁵⁾; neque magnopere obest, quod in iisdem Scholiis, in quibus Gigantomachia tamquam carmen incerti auctoris citatur, postea Titanomachia Eumelo tribuitur⁶⁾. Neque enim Scholia e commentariis unius viri collecta sunt. — Multo incertior

¹⁾ ap. Euseb. Præp. evang. I. 10 p. 39 Viger, cfr. Welcker. D. ep. Cycl. I. 95. — ²⁾ ad. I. 554. — ³⁾ Gigant. p. 141 annot. 1. — ⁴⁾ ὁ τὴν Τιτανομαχίαν γράφας Schol. II. XXIII. 285, Clem. Al. Strom. I. 15. 73, Cram. Anecd. Oxon. I. p. 75. ὁ τὴν Τιτανομαχίαν ποιήσας, εἶπ' Εὐμηλὸς ἔστων ὁ Κορόνθιος ἢ Ἀρχαῖνος ἢ ὅστις δῆποτε χαίρει ὀνομαζόμενος Athen. VII. p. 277 D. — ⁵⁾ Clem. Al. l. c. — ⁶⁾ ad. I. 1165.

est suspicio I. H. Vossii ¹⁾, versum, quem sine poetæ nomine affert Scholiastes Pindari Nem. III. 38:

Ὑπὲρ τ' Αἰγαίονος ἀλὸς μεδέοντι Γίγαντος

ad Titanomachiam illam referendum esse. Neque enim quemquam ante Callimachum ²⁾ Ægeonem Gigantem appellasse, constat.

In hymnis, qui Homerici feruntur, Gigantes non commemorari, non est, cur miremur; nam plerique brevissimi sunt, et pauci, qui longiores sunt, deos in bello Gigantum aut nullam aut non magnam laudem adeptos celebrant. In Batrachomyomachia autem et initio ³⁾ poeta se narraturum esse dicit:

*πῶς μύες ἐν βατράχοισεν ἀριστεύσαντες ἔβησαν,
γγγενέων ἀνδρῶν μιμούμενοι ἔργα Γιγάντων,*

et murium et ranarum copias cum Centauris et Gigantibus comparat ⁴⁾:

οἷος Κενταύρων στρατὸς ἔρχεται ἡδὲ Γιγάντων

et Junonem ranarum victarum misericordia permotam Jovem sic alloquentem inducit ⁵⁾:

*ἀλλ' ἄγε πάντες ἴωμεν ἀρηγόνες ἢ τὸ σὸν ὄπλον
κινεῖσθω μέγα Τιτανοκτόνον ὀβριμοεργόν,
ὃ ποτε καὶ Καπανῆα κατέκτανες ὀβριμον ἄνδρα
καὶ μέγαν Ἐγκέλαδον καὶ ἄγρια φῶλα Γιγάντων.*

Si Batrachomyomachia Pigreti, Artemisiæ majoris fratri, a Plutarcho jure tribuitur, aut hic aut in locis Pindari, de quibus mox dicendum est, vetustissimum testimonium de Gigantum cum diis pugna servatum est.

¹⁾ v. Welcker. D. ep. Cycl. II p. 413. — ²⁾ Hymn. in Del. 142. — ³⁾ v. 6—7. — ⁴⁾ v. 171. — ⁵⁾ v. 280 sqq.

§ 4.

In cladibus tristissimis litterarum Græcarum numerandum est, quod omnis fere poesis lyrica antiquior periit. Etiam ad nostram fabulam penitus cognoscendam maximo sine dubio usui essent, ut exempla pauca nominemus, hymnus Alemanis in Jovem Lycæum, Alcæi in Minervam, Pindari in Jovem, Phrynichi in Minervam. Sed egregiis illis præsidiis iniquo fato privati e carminibus lyricorum, qui ante Pindarum vixerunt, unum tantum locum de Gigantibus afferre possumus. Xenophanes in nobilissima elegia de convivio ab Athenæo¹⁾ servata eum virum laude dignum judicat, qui spretis fabulis fictis antiquiorum recte facta in convivio referat et de virtute agat. Xenophanis verba hæc sunt:

ἀνδρῶν δ' ἀνέειν (sc. χρῆ) τοῦτον, ὃς ἐσθλὰ πῶν ἀναφαίνει,
 ὥς οἱ μνημοσύνη, καὶ τὸν, ὃς ἀμφ' ἀρετῆς,
 οὔτι μάχας διέπει Τιτήνων οὐδὲ Γυγάντων,
 οὐδὲ τὰ Κενταύρων, πλάσματα τῶν προτέρων,
 ἢ στάσις σφεδανάζ· τοῖς οὐδὲν χρηστὸν ἔνεστιν·
 θεῶν δὲ προμηθεύην αἰὲν ἔχειν ἀγαθόν.

Xenophanem fabulis vulgaribus Græcorum inimicum fuisse, satis constat; utrum scolia mythici argumenti decantata an carmina epica recitata hic significet, dijudicari non potest.

Multo majoris momenti sunt testimonia de Gigantum fabula, quæ epiniciis Pindari continentur. Initio carminis Pythici octavi tranquillitatem sive temperantiam (τὴν ἡσυχίαν) tamquam deam magnam erga moderatos benignam, superbos vero fraudentem invocat. Cujus potentia demonstratur his versibus²⁾:

¹⁾ XII. 462 C. — ²⁾ v. 12 sqq.

τὰν οὐδὲ Πορφυρίων μάθην
 παρ' αἶσαν ἐξερεθίζων. κέρδος δὲ φιλτατον,
 ἐκόντος εἴ τις ἐκ δόμων φέροι.
 βία δὲ καὶ μέγαλαυχον ἔσφαλεν ἐν χρόνῳ.
 Τυφῶς Ἡλιξ ἐκατόγκρανος οὗ μιν ἄλυξεν,
 οὐδὲ μὲν βασιλεὺς Γγάντων ὁμᾶθεν δὲ κεραυνῷ
 τόξοισί τ' Ἀπόλλωνος.

Pindarum de duobus deorum pugnis, altera contra Gigantes, altera contra Typhoeum, dicere neque recentiorum more hunc illis annumerare, Dissenii¹⁾ causa scribentis, Typhoeum additum esse ut unum e ferocissimis et maximis, commemoro. Num Porphyrio idem esset, qui paulo post Gigantum rex appellaretur, Welckerus²⁾ dubitare non debuit; neque enim Pindarus ullo modo prius aliquem e vulgo Gigantum turbas moventem, deinde regem poenas subeuntem commemorare potuit. Scholiastes Pindari vult, Porphyrionis cæsi gloriam totam Apollinis fuisse, Typhoeum a Jove solo superatum esse. Hoc certum putamus propter cætera testimonia, de illo dubitari potest. Nam verba Pindari ambigua sunt, et apud Apollodorum Porphyrionem et fulmine et Herculis sagittis confici vidimus, et potuit sane heros sagittis armatus. præsertim in Heraclea aliqua, locum dei arcitentis occupare. — In carmine Nemeo primo (v. 64 sqq.) Tiresias gloriam futuram Herculis infantis prædicens pugnam cum Gigantibus tamquam maximam landem ejus extollit:

καί τινά σὸν πλαγίῳ
 ἀνδρῶν κόρῳ στείχοντα τὸν ἐχθρότατον
 φᾶσέ νιν δώσειν μύρῳ.
 καὶ γὰρ ὕταν θεοὶ ἐν πεδίῳ Φλέγγας Γγάντεσσι μάχαν

¹⁾ Pindari Carmina Vol. II p. 305. — ²⁾ Griechische Götterlehre I p. 793 annot. 18.

ἀντιάζωσιν, βελέων ὑπὸ ῥιπαῖσι κείνου φαιδύμαν
γαῖα πεφύρσεσθαι κόμαν ἔνεπεν.

Hic primum de loco pugnae audimus. Ultimum versum sic interpretatus est Scholiastes: τὴν κόμην αὐτῆς τὴν φαιδύμαν συμφύρσεσθαι τῇ Γῇ συμβήσεται. Imaginem igitur Telluris filios lugentis Pindarum expressisse, putat. Quæ interpretatio, a recentissimis editoribus, Bergkio (saltem in editione priore, ubi γαῖας scribit) et Schneidewino¹⁾, probata, ferri non potest; nam ὑπό cum dativo de causa proxima, non de remotiore usurpatur. Atqui sagittæ Herculis mortem Gigantum, hæc dolorem matris, hic demum, ut crinem fœdet, efficit. Verbum φύρειν etiam de rebus non humidis maculantibus et verbum γῇ de pulvere usurpari, satis constat. Verba φαιδύμαν κόμαν eodem modo dicta sunt atque si τινός additum esset. — Etiam in carmine Nemeo septimo (v. 90 sqq.) Pindarus Herculem domitorem Gigantum appellat:

ἐν τίν κ' ἐθέλοι. Ἰγαντας ὅς ἐδάμασας, εὐτυχῶς
ναίεν — Σωγένης — — Ζαθέαν ἀγυῖαν.

Sequuntur duo loci de Alejoneo ab Hercule et Telamone interfecto, alter Nem. IV. 25 sqq:

σὺν ᾧ ποτε Τρωῖαν κραταιὸς Τελαμὼν
πόρθησε καὶ Μέροπας
καὶ τὸν μέγαν πολεμστὰν ἔκπαγλον Ἀλκυονῆ,
ὃν τετραορίας γε πρὶν δυώδεκα πέτρῳ
ῥωάς τ' ἐπεμβεβαῶτας ἵπποδάμους ἔλεν
οἷς τόσους,

alter simillimus Isth. V. 31 sqq.

εἴλε δὲ Περγαμίαν, πέφνεν δὲ σὺν κείνῳ Μερόπων
ἔθνεα καὶ τὸν βουβόταν οὔρει ἵσον

¹⁾ in altera editione Pindari Dissenii Vol. I. p. 177.

Φλεγραισιν εὐρώων Ἀλκωνῶν, σφετέρως δ' οὐ φείσαστο
 χερσὲν βαρυφθόγγῳ νευρῶς Ἡρακλέης.

Carmina, e quibus hi loci sumpti sunt, ambo in laudibus Æginetorum versantur. Igitur colligere licet, pugnam Phlegreæ hic commemoratam ab ea diversam esse, in qua Hercules diis contra Gigantes auxilium tulit; neque enim Pindarus prætermisisset, Telamonem deorum socium fuisse. Eadem de causa improbanda est narratio Scholiastæ ad locum priorem, Herculem ab Erythia, Geryonis insula, redeuntem cum Alcyoneo conflixisse; neque enim de tam præclara expeditione poeta tacuisset. Verbum *βουβόταν* explicatur eo, quod Apollodorus narrat, Alcyoneum Solis boves abegisse, et sic etiam Scholiastes Isthmii carminis scribit: *βουβόταν δὲ τὸν βουκόλον φησί. παρ' οὗ* (lege *παρ' ὅ*) *τὰς Ἰλίου βοῶν ἀπήλασε.* Idem isthmum Thracium (Pallenes) pugnae locum fuisse, narrat, quod rectius videtur¹⁾ quam, quod Scholiastes carminis Nemei habet, Alcyoneum in isthmo Corinthico interfectum esse. Neque enim quod Wieselerus²⁾ ad hanc narrationem commendandam affert, isthmum Corinthicum mari Alcyonio allui, magni momenti est. Scholiastes carminis Nemei addit post illos quatuor et viginti viros necatos Alcyoneum lapidem maximum in ipsum Herculem coniecisse; Herculem tam dextre clava usum esse, ut lapis percussus Gigantem opprimeret; lapidem vero postea in isthmo monstrari. Propter locum Plinii³⁾, ubi Halcyone mons aut Pallenes aut Macedoniæ adjacentis commemoratur, O. Jahnius⁴⁾ Alcyoneum illo ipso monte pugnassee creditum

¹⁾ Böeckh. Præf. p. XXIX. — ²⁾ Gigant. p. 172. — ³⁾ Hist. nat. IV. 10. 17. 36. — ⁴⁾ Berichte d. sächsischen Gesellschaft d. Wissenschaften 1853 p. 136.

esse suspicatur. Sed neque codices Pliniani optimi „Halcyone“ habent, verum „Algion“, et Pindarus Scholiastesque de lapide ingenti, non de monte loquuntur. Alcyoneus etiam in fragmento ab Hippolyto servato ¹⁾, quod Pindaro recte, ut videtur, tribuitur, inter mortales, quos terra primos edidit, commemoratur. Codex habet:

χαλεπὸν δὲ φησιν ἐξευρεῖν εἴτε — Ἀλαχομενεὺς

— — ἀνέσχεε πρῶτος ἀνθρώπων, εἴτε — — — — εἴτε

Φελλήνη Φεργαῶν Ἀλκυονέα πρᾶσβύτατον Γιγάντων

sc. ἐτέκνωσε. *Φελλήνη* Schneidewinus in *Φαλλάνα*, G. Hermannus, qui etiam *θρασυγυῶν* ante *Γιγάντων* addit, in *Παλλάνα*, Bergkii in *Πελλάνα* correxerunt. Sed utcumque singula verba constituenda sunt, quod Alcyoneus *πρᾶσβύτατος Γιγάντων* appellatur, cum illo loco carminis Pythii octavi de Porphyrione rege Gigantum pugnare videtur. Verum nihil obstat, quominus Pindarum e formis discrepantibus fabularum præcipue in rebus minutioribus non semper easdem secutum esse censeamus.

§ 5.

Tragicorum Æschylus et Sophocles pauca tantum de Gigantibus habent. In Eumenidibus Æschyli ²⁾ Orestes, ut Minerva, quæ abest, sibi auxilio veniat, his verbis optat:

ἀλλ' εἴτε χώρας ἐν τόποις Αἰβυστικῆς

Τρίτωνος ἀμφὶ χεῦμα γενεθλίου πύρου

τίθεισιν ὀρθὸν ἢ κατηρεφῇ πόδα,

φίλοις ἀρήγουσ', εἴτε Φεργαῖαν πλάχα

θρασὺς ταγοῦχος ὡς ἀνὴρ ἐπισκοπεῖ. ἔλθοι.

¹⁾ v. Schneidewin in *Philologo* I. p. 421 sqq. — ²⁾ v. 292 sqq.

Apparet, incolas Phlegræ hic ut populum nondum extinctum, deæ invisum commemorari. Quod narrationi vulgari repugnat; Orestes enim multis annis post Herculem, qui una cum diis Gigantes delevit, vixit. Sed poetas in fabulis ordinem temporum non semper servasse, satis constat. — In Septem contra Thebas ¹⁾ Capaneus a nuntio, qui hostium duces describit,

Ιῆας ὄδ' ἄλλος τοῦ πάρος λελεγγμένου μεΐζων

appellatur (antea nominatus est Tydeus). *Ιῆας* hic hominem ferocem, viribus suis magis quam deorum auxilio fretum significare, e cuncta narratione nuntii facile colligitur. Simili modo in Agamemnone ²⁾, ubi de Helena dicitur:

ἔπλευσε Ζεφύρου γίγαντος αὔρα,

violentia zephyri significari videtur, et, quod in Etymologico Magno ³⁾ atque in Bekkeri Anecdotis ⁴⁾ legitur: *Ιῆαντος μεγάλου, ἰσχυροῦ*, propter genitivum ex annotatione aliqua in hunc locum scripta fluxisse suspicamur. Longe aliam interpretationem proposuit Wieselerus ⁵⁾, zephyrum ab Æschylo verum Gigantem habitum esse; Gigantes enim, ut multa alia, sic etiam procellas significare. De re universa postea videbimus; hic satis erit annotare, locum similem Euryti lyrici, quem Wieselerus apud Laurentium Lydum ⁶⁾ invenit: *Ἦρωτι, ὃν οἱ μυθικοὶ Ζεφύρου Ιῆαντος εἶναι παῖδα ἀξιοῦσιν, ὥς φησιν Εὐρυτος ὁ Λακωνικὸς μελοποιός, ἄρχεται δὲ οὕτως ἀγαλματοειδὲς Ἦρωτος*, admodum incertum esse. Nam verborum *Ζεφύρου Ιῆαντος* codex Caseolinus paucas tantum litteras habet (*ζ γ α . τ ο ς*), cæteras Hasius supplevit; deinde Eurytus nusquam alibi commemoratur (Bergkii eum

¹⁾ v. 424. — ²⁾ v. 692. — ³⁾ s. v. *Ιῆαντος*. — ⁴⁾ I. p. 232. — ⁵⁾ Gigant. p. 183. — ⁶⁾ De Mens. p. 117 Bekker.

prorsus omisit), ut de tempore ejus nihil omnino sciamus; denique Eurytus quoque Zephyrum metaphorice Gigantem appellare potuit.

Apud Sophoclem in Trachiniis ¹⁾ Hercules se mulieris dolo perire sic queritur:

κοὺ ταῦτα λόγχῃ πεδιὰς οὐδ' ὁ γηγενῆς
στρατὸς Γεγάντων οὐτε θήρειος βία
οὐδ' Ἑλλὰς οὐτ' ἄγλωσσος οὐδ' ὄσῃ ἐγὼ
γαῖαν καθαίρων ἰκόμην, ἔδρασέ πω.

Verba θήρειος βία de Centauris, λόγχῃ πεδιὰς de exercitibus hastis armatis dicta videntur. Colligas fortasse ex hoc loco, Gigantes saxis et arboribus armatos Sophoclis animo obversatos esse; nam hasta sic tantum, si hominum propria est, ad homines significandos usurpari posse videtur. — In fragmento Ægei Sophoclis a Strabone ²⁾ servato Ægeus Pandionem terras suas quatuor filiis sic divisisse narrat:

ἐμοὶ μὲν ὦρισεν πατὴρ
ἀκτὰς ἀπελθεῖν τῆςδε γῆς ...
πρεσβεῖα νείμας· εἶτα ... Λύκω
τὸν ἀντίπλευρον κῆπον Εὐβοίας νέμει·
Νίσω δὲ τὴν Ὀμαυλον ἐξαιρεῖ χθόνα
Σκείρωνος ἀκτῆς· τῆς δὲ γῆς τὸ πρὸς νότον
ὁ σκληρὸς οὗτος καὶ Ἰγάντας ἐκτρέφων
εἴληχε Πάλλας.

Pallantem cum quinquaginta filiis Ægeo, quem ut orbum senem contemnerent, insidias struxisse et post adventum Thesei apertum bellum movisse, Plutarchus ³⁾ scribit. Apparet igitur, verbum Ἰγας hic non aliter accipiendum esse

¹⁾ v. 1058. — ²⁾ IX. p. 392, fragm. 19 apud Nauckium. —
³⁾ Thes. 3 et 13.

atque in Æschyli Septem contra Thebas, ubi de Tydeo et Capaneo usurpatum est. Quæ in verbis Sophoclis latere, C. O. Müllerus arbitratus sit, postea, quum ad fabulas singularum urbium et regionum Græcarum venerimus, videbimus.

Euripides Gigantes sæpius commemorat. In Bacchis ¹⁾ Pentheus a choro cum Gigante comparatur:

*Πενθεύς, ὃν Ἐχίων ἐφύττυσε χθόνιος, ἀγριωπὸν
τέρας, οὐ φῶτα βρότειον, φόνιον δ' ὥσπερ Ἰγαντ' ἀντίπαλον
θεοῖς,*

et in Phœnissis ²⁾ Antigona de Hippomedonte:

*Ἔῃ ὡς γαῦρος, ὡς φοβερός εἰσιδῆν, Ἰγαντι γηγενέα
προσόμοιος, ἀστερωπὸς ἐν γραφαῖσιν. οὐχὶ πρόσφορος ἀμερίῳ
γέννα,*

ubi verba ἀστερωπὸς ἐν γραφαῖσιν de stellis in clipeo Hippomedontis dicta esse videntur. In eadem tragœdia ³⁾ nuntius de clipeo Capanei narrat:

*σιδηρονώτοις δ' ἀσπίδος τύποις ἐπῆν
Ἰγας ἐπ' ὅμοις γηγενῆς ὄλην πόλιν
φέρων μοχλοῖσιν ἐξανασπάσας βάρδρων,
ὑπόνοιαν ἤμυν, οἷα πέσεται πόλιν.*

Hercules Gigantum victor in fabula, quæ Hercules furens inscribitur, ter commemoratur. Amphitryo enim, ubi virtutem filii contra Lycum regem defendit, ante omnia testatur ⁴⁾

*Διὸς κεραυνὸν - - τέθριππά τε
ἐν οἷς βεβηκὼς τοῖσι γῆς βλαστήμασι
Ἰγασι, πλευροῖς πτήν' ἐναρμόσας βέλη,
τὸν καλλίνικον μετὰ θεῶν ἐκώμασεν,*

¹⁾ v. 540 sqq. — ²⁾ v. 128 sqq. — ³⁾ v. 1130 sqq. —
⁴⁾ v. 177 sqq.

deinde Centauros, quos etiam Xenophanem et Sophoclem Gigantibus adjungere vidimus. Ab eodem Amphitryone Hercules postea appellatur ¹⁾)

ἐμὸς γόνος ὁ πολύπονος, ὃς ἐπὶ δόρου Γγαντοφόνον
ῆλθεν σὺν θεοῖσι Φλεγγραῖον εἰς πεδῖον ἀσπιστάς.

Paulo post Hercules ipse de ingentibus laboribus suis querens ²⁾):

ποῖους ποτ' ῆ λέοντας ῆ τρισωμάτους
Τυφῶνας ῆ Γγαντας ῆ τετρασκελῆ
Κενταυροπληθῆ πόλεμον οὐκ ἐξήγυσα;

Verbum *Τυφῶνας* Elmsleyo tantum offensionis habere visum est, ut *Γγρονάας* scripserit. Sed triplex Geryon cum exaggeratione Typhon appellari optime potuit. Welckerus ³⁾) et Wieselerus ⁴⁾) ipsum illum Jovis adversarium significari, vix recte putaverunt; neque enim ante Lycophronis tempora ullum testimonium de Typhone Gigantum socio occurrit. — In eadem tragœdia chorus Herculem suos occidentem sic alloquens ⁵⁾):

μελάθρων τάραγμα ταρτάριον, ὥς ἐπ' Ἐγκελάδῳ
ποτὲ Παλλὰς εἰς δόμους πέμπεις,

Minervæ cæsi Enceladi gloriam tribuit; quam Silenus vana gloriatione sibi arrogat in Cyclope ⁶⁾):

ὄτ' ἀμφὶ γηγενῆ μάχην δορὸς
ἐνδ' ἐξῆος σὺ ποδὶ παρασπιστῆς γεγὼς
Ἐγκέλαδον ἱτέαν μέσῃν θένων δορὶ ἔκτεινα.

Quia Bacchum alloquitur, apparet, jam Euripidis tempore illum deum victoriae Phlegrææ participem creditum esse. — Idem discimus loco Ionis ⁷⁾), ubi mulieres Athenienses templum Delphicum admirantes sic colloquuntur:

¹⁾ v. 1192 sqq. — ²⁾ v. 1271 sqq. — ³⁾ Griechische Götterlehre I. p. 793. — ⁴⁾ Giganten p. 151. — ⁵⁾ v. 907 sqq. — ⁶⁾ v. 5 sqq. — ⁷⁾ v. 206 sqq.

σκέψαι κλόνον ἐν τείχεσι λαῖνοισι Γιγάντων.
 ὦδ'ε δερχόμεθ', ὦ φίλαι.
 λεύσσεις οὖν ἐπ' Ἐγκελάδῳ γοργῶπιν πάλλουσαν ἔτον;
 λεύσσω Παλλάδ' ἐμὸν θεόν.
 τί γάρ, κεραυνὸν ἀμφίπυρον ὕβριμον ἐν Διὶς
 ἐκχιβόλοισι χερσίν;
 ὁρῶ τὸν δαΐον Μίμαντα πυρὶ καταιθαλοῖ.
 καὶ Βρόμιος ἄλλον ἀπολέμοισι κισσένοισι βιάκτροις
 ἐναίρει Γᾶς τέκνων ὁ Βακχέβης.

De nonnullis verbis hujus loci corruptis, quia ipsam fabulam non attingunt, dicere supersedebimus; etiam de parte templi illis deorum et Gigantum imaginibus ornata quærere hac de Gigantibus disputatione alienum judicamus. — In eadem tragœdia est narratio aliunde non nota de Gorgone in ipsa deorum et Gigantum pugna a Minerva occisa. Creusa enim, quæ Ionem veneno tollere vult, se guttam mortiferam Gorgonei sanguinis habere servo narrans ita incipit ¹⁾:

οἷσθα γηγενῇ μάχην;

- S. οἷδ' ἦν Φλέγρᾳ Γίγαντες ἔστυσαν θεοῖς.
 C. ἐνταῦθα Γοργόν' ἔτεκε Γῆ δεινὸν τέρας.
 S. ἦ παισὶν αὐτῆς σύμμαχον, θεῶν πόνον;
 C. ναί· καί νιν ἔκτεν' ἡ Διὶς Παλλὰς θεά.
 S. ποῶν τι μορφῆς σχῆμ' ἔχουσαν ἀγρίας;
 C. θώρακ' ἐχίδνης περιβόλοις ὠπλισμένον.
 S. ἄρ' οὕτως ἐσθ' ὁ μῦθος, ὃν κλέω πάλαι;
 O. ταύτης Ἀθάναν δέρος ἐπὶ στέροισι ἔχειν.
 S. ἦν αἰγὶδ' ὀνομάζουσι, Παλλάδος στολήν;
 C. τόδ' ἔσχεν ὄνομα, θεῶν ὅτ' ἦλθεν εἰς δόρυ.

Similia tamen sunt, quæ Diodorus narrat ²⁾. Minervam Ægida,

¹⁾ v. 987 sqq. — ²⁾ III. 70.

monstrum ignivomum Terra natum, in Libya occidisse; pellem ejus postea deæ thoracem esse; Terram hac ira commotam Gigantes contra deos peperisse. — Denique quem locum in curru Jovis Herculem tenentem nuper vidimus, eundem in Ione Creusa Minervæ tribuit ¹⁾:

μὰ τὴν παρασπίζουσαν ἄρμασὶν ποτε
Νίκην Ἀθάναν Ζηνὶ γηγενεῖς ἔπει.

Poetas comicos, adversus deos non nimis verecundos, ne Gigantum quidem fabulam neglexisse, facile intelligitur, neque testimonia desunt. Nam et Cratinum juniorem, comœdiæ mediæ poetam, fabulam Gigantes inscriptam docuisse, auctore Athenæo, qui hoc fragmentum servavit ²⁾:

Ἐνθυμεῖσθε τῆς γῆς ὥς γλυκὺ
ὄζει. καπνός τ' ἐξέρχεται ἐρωδέσ τερος;
οἶκεῖ τις, ὥς ἔοικεν, ἐν τῷ χάσματι
λεβανωτοπόλης ἢ μάγειρος Σικελικός.

scimus, et in Aristophanis Avibus ³⁾ Pisthetærus, qui urbi aeris Nephelococcygiæ nomen dare jussit, Euelpidæ quærenti:

ἄρ' ἐστὶν αὐτῇ Νεφελοκοκκυγία,
ἵνα καὶ τὰ θεαγένους τὰ πολλὰ χροήματα
τά τ' Αἰσχίνου γ' ἅπαντα; respondet:
καὶ λῶστον μὲν οὖν
τὸ Φλέγρας πεδῖον, ὃν οἱ θεοὶ τοὺς γηγενεῖς
ἀλαξονεύμενοι καθυπερχόντισαν.

Locum difficillimum Vibius, interpres Norvegicus Avium, qui solus, quantum scio, de eo accuratius egit, sic fere vertit: „et ante omnia, ubi campus Phlegræus est, ubi dii Terræ filios gloriando superarunt.“ Putat ⁴⁾ poetam occasione ob-

¹⁾ v. 1528 sqq. — ²⁾ XV. p. 661 E. — ³⁾ v. 823 sqq. —

⁴⁾ in annotationibus interpretationi adjunctis p. 201.

lata totam de Gigantum cum diis pugna narrationem irridere et cum Theagenis et Æschinis divitiis ad fabulas fictas referre; poetarum igitur de diis mendacia perstringi. Verum Aristophanes ipsos deos, non poetas, mentientes inducit atque adeo in ipso prælio gloriosis mendaciis hostes superantes. Quod eum sumpsisse suspicamur ex aliqua Gigantomachia parodica, qualis fuit illa, quam Hegemonem Atheniensibus eodem die, quo cladis Siculae nuntius allatus sit, recitasse scribit Athenæus¹⁾. Sed maxima difficultas inest in verbis καὶ λῶστων μὲν οὖν, quæ neque „quod optimum est,“ neque „ante omnia“ significare posse videntur. De sententia loci conjectura sine dubio sanandi hoc solum addam, Pisthetærum quoque Theagenem et Æschinem irridere videri, possessiones eorum ad campum, ubi dii tam vehementer gloriati erant, referentem. — Porphyrio Gigas propter ambiguum nomen, quod etiam fulicam significat. bis in Avibus commemoratur. V. 1249 sqq. Pisthetærus Jovi sic minatur:

πέμψω δὲ πορφυρίωνας ἐς τὸν οὐρανὸν
 ὄρνις ἐπ' αὐτὸν παρδαλᾶς ἐντημμένους
 πλεῖν ἐξακοσίους τὸν ἀριθμὸν. καὶ ὅγ' ποτε
 εἰς πορφυρίων αὐτῷ παρέσχε πράγματα,

et v. 553 Euelpides exclamat:

ὦ Κεβριόνα καὶ Πορφυρίων ὥς σμερδαλέον τὸ πόλισμα.

Si Scholiastæ ad hunc locum fides habenda est, Cebriones quoque nomen et avis et Gigantis a Venere superati est.

§ 6.

Fragmentorum, quæ e scriptis historicorum vetustissimorum servata sunt, nullum ad fabulam nostram pertinet. Herodotus autem locum saltem pugnae Gigantum cum diis commemorat, ubi

¹⁾ IX. p. 407 A.

enumeratis oppidis Pallenes pergit ¹⁾): αὐται γάρ εἰσι αἱ τὴν νῦν Παλλήνην, πρότερον δὲ Φλέγγην καλεομένην νεμόμεναι. Prosæ orationis scriptorum, qui Gigantum mentionem faciunt, Herodoto ætate proximus est Plato, qui in libro secundo de republica ²⁾ deorum cum diis inimicitias et pugnas narrari et depingi in perfecta civitate vetans etiam hæc scribit: πολλοῦ δεῖ Γίγαντομαχίας τε μυθολογητέον αὐτοῖς καὶ ποικιλιέον καὶ ἄλλας ἔχθρας πολλὰς καὶ παντοδαπὰς θεῶν τε καὶ ἡρώων πρὸς συγγενεῖς τε καὶ οἰκείους αὐτῶν. In Convivio Platonis ³⁾ dii, quid hominibus primis robustissimis facerent, dubitasse narrantur; οὔτε γὰρ ὕπως ἀποκτείναιεν εἶχον καὶ ὥσπερ τοὺς Γίγαντας κεραιωνώσαντες τὸ γένος ἀφανίσαιεν κ. τ. ε. Denique in Sophista ⁴⁾ Plato controversiam eorum, qui corpora tantum esse affirmabant, cum iis, qui corpore carere, quæcunque re vera essent, existimabant, bello Gigantum contra deos facete comparat: Καὶ μὴν ἔοικέ γε ἐν αὐτοῖς οἶον Γίγαντομαχία τις εἶναι διὰ τὴν ἀμφισβήτησιν περὶ τῆς οὐσίας πρὸς ἀλλήλους. Πῶς; Οἱ μὲν εἰς γῆν ἐξ οὐρανοῦ καὶ τοῦ ἀοράτου πάντα ἔλκουσι, ταῖς χερσὶν ἀτεχνῶς ὥς πέτρας καὶ θρύες περιλαμβάνοντες. — — Τοιγαροῦν οἱ πρὸς αὐτοὺς ἀμφισβητοῦντες μάλα εὐλαβῶς ἄνωθεν ἐξ ἀοράτου ποθὲν ἀμύνονται, νοητὰ ἅττα καὶ ἀσώματα εἶδη βιαζόμενοι τὴν ἀληθινὴν οὐσίαν εἶναι. In locum Gigantum paulo post ⁵⁾ ad comparationem variandam alios Terræ filios. Spartos et Autochthonas, substituit. — Isocrates, Platonis fere æqualis, in Helena ⁶⁾ de diis scribit: αὐτοὶ γὰρ πολὺ μείζω καὶ δεινοτέραν ἐποίησαντο παράταξιν τῆς πρὸς Γίγαντας αὐτοῖς γενομένης. πρὸς μὲν γὰρ ἐκείνους μετ' ἀλλήλων ἐμαχέσαντο, περὶ δὲ ταύτης

¹⁾ VII. 123. — ²⁾ 378 C. — ³⁾ 190 C. — ⁴⁾ 246 A sqq. Wieselerus (p. 145) τὴν οὐσίαν miro modo de possessionibus deorum interpretatur. — ⁵⁾ 247 C. — ⁶⁾ 53.

(de Helena) πρὸς σφᾶς αὐτοὺς ἐπολέμησαν. — Ephorus, illius discipulus, in libro quarto ¹⁾) fabulam nostram his fere verbis explicare conatus erat: *Θί δὲ περὶ τὴν πάλαι μὲν Φλέγραν, νῦν δὲ Παλλήνην ὀνομαζομένην κατοικοῦντες ἦσαν ἄνθρωποι ὠμοὶ καὶ ἱερόσυλοι καὶ ἀνθρωποφάγοι, οἱ καλούμενοι Γίγαντες, οὓς Ἡρακλῆς λέγεται χειρώσασθαι τὴν Τροίαν ἐλὼν, καὶ διὰ τὸ κρατῆσαι τοὺς περὶ Ἡρακλῆα ὀλίγους ὄντας τῶν Γιγάντων πολλῶν ὄντων καὶ ἀσεβῶν θεῶν ἔργον ἅπασιν ἐδόκει γεγονέναι τὸ περὶ τὴν μάχην.* — Historicorum, qui post Alexandrum vixerunt, Duris Samius ²⁾) scripserat, τοὺς ὑπὸ τῶν Γιγάντων κατενεχθέντας λίθους, τοὺς μὲν εἰς τὴν θάλασσαν πεσόντας γενέσθαι νήσους, τοὺς δὲ εἰς τὴν γῆν ὄρη, Phylarchus ³⁾) περὶ Παλλαδίων ἐν τῇ Γιγάντων μάχῃ κατεννεγμένων narraverat, Timæus ⁴⁾) pugnam Gigantum ad Campaniam retulerat; scribit enim Diodorus ⁵⁾): *Ὁ δ' οὖν Ἡρακλῆς ἀπὸ τοῦ Τιβέρεως ἀναζεύξας καὶ διεξιὼν τὴν παράλιον τῆς νῦν Ἰταλίας ὀνομαζομένης κατήντησεν εἰς τὸ Κυμαῖον πεδῖον, ἐν ᾧ μοιθολογοῦσιν ἄνδρας γενέσθαι ταῖς τε ῥώμαις προέχοντας καὶ ἐπὶ παρανομία διωνομασμένους, οὓς ὀνομάζεσθαι Γίγαντας ὀνομάσθαι δὲ καὶ τὸ πεδῖον τοῦτο Φλεγραιὸν ἀπὸ τοῦ λόφου τοῦ τὸ παλαιὸν ἄπλατον πῦρ ἐκφυσῶντος παραπλησίως τῇ κατὰ τὴν Σικελίαν Ἀἴτνῃ. καλεῖται δὲ νῦν ὁ λόφος Θυεσουρούιος, ἔχων πολλὰ σημεῖα τοῦ κεκαῦσθαι κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους. τοὺς δ' οὖν Γίγαντας πυθομένους τὴν τοῦ Ἡρακλέους παρουσίαν ἀθροισθῆναι πάντας καὶ παρατάξασθαι τῷ προεφθιμένῳ. θαυμαστῆς δὲ γενομένης μάχης κατὰ τε τὴν ῥώμην καὶ τὴν ἀλλήν τῶν Γιγάντων, φασὶ τὸν Ἡρακλῆα συμμαχούντων αὐτῷ τῶν θεῶν κρατῆσαι τῇ μάχῃ καὶ τοὺς πλείστους ἀνελόντα τὴν χώραν ἐξήμερῶσαι. μυθολογοῦνται δ' οἱ*

¹⁾ fragm. 70 ap. Müllerum — ²⁾ fragm. 39. — ³⁾ fragm. 79. — ⁴⁾ fragm. 10. — ⁵⁾ IV. 21.

Γίγαντες γηγενεῖς γεγονέναι διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ κατὰ τὸ σῶμα μεγέθους. καὶ περὶ μὲν τῶν ἐν Φλέγγρα φονευθέντων Γιγάντων τοιαῦτα μυθολογοῦσίν τινες, οἷς καὶ Τίμαιος ὁ συγγραφεὺς ἠκολούθησεν. — Timæum in hac re sequitur Polybius, ubi de agro Campano scribit¹⁾: ἐπιεικέστατος δὲ καὶ παρὰ τοῖς μυθογράφοις ὁ περὶ τούτων τῶν πεδίων λέγεται λόγος· προσαγορεύεται δὲ καὶ ταῦτα Φλεγραῖα, καθάπερ καὶ ἕτερα τῶν ἐπιφανῶν πεδίων· θεοὺς γε μὴν μάλιστα περὶ τούτων εἰκὸς ἡρικέναι διὰ τὸ κάλλος καὶ τὴν ἀρετὴν αὐτῶν. — Quam regionem Aristoteles in Meteorologicis²⁾ significet, scribens: ὅπου δ' ἂν γένηται τοιοῦτος σεισμός, ἐπιπολάζει πλῆθος λίθων, ὥσπερ τῶν ἐν τοῖς λίκνοις ἀναβραττομένων· τοῦτον γὰρ τὸν τρόπον γενομένου σεισμοῦ τὰ περὶ Σίπυλον ἀνερύπη καὶ τὸ Φλεγραῖον καλούμενον πεδίων, dijudicari vix potest: Wieselerus³⁾ Campaniam intelligit, equidem haud scio an illa a Sipylo non multum distans planities, quæ apud cæteros Catacecaumene⁴⁾ appellatur, præferenda sit. — Restat fragmentum Pepli Aristotelis, quod num inter testimonia antiquiora locum obtinere possit, dubium est; nam Peplum illum Stagiritæ non sine causa abjudicasse videntur viri docti⁵⁾. Scribit Scholiastes Aristidis⁶⁾: ἡ τάξις τῶν ἀγώνων κατὰ Ἀριστοτέλην γράφεται· πρῶτα μὲν τὰ Ἐλευσίαια διὰ τὸν καρπὸν τῆς Δήμητρος· δεύτερα δὲ τὰ Παναθήναια ἐπὶ Ἀστέρι τῷ Γίγαντι ὑπὸ Ἀθηνᾶς ἀναιρεθέντι. — — ταύτην τὴν τάξιν εἰς πέπλους συνθεῖς ὁ Ἀριστοτέλης ἐξέθετο τῶν ἀρχαίων καὶ παλαιῶν ἀγώνων. Pro Ἀστέρι videtur scribendum esse Ἀστέριον; nam alius Scholiastes⁷⁾ habet ἐπὶ φόνῳ τοῦ Ἀστερίου Γίγαντος.

¹⁾ III. 91, cfr. II. 17. — ²⁾ II. p. 368. — ³⁾ p. 157. — ⁴⁾ Strab. XII. p. 579. — ⁵⁾ ut C. Müllerus Fragm. Hist. Græc. II. p. 189. — ⁶⁾ p. 323 Dind. — ⁷⁾ ibid. lin. 27.

Pervenimus denique ad poetas Alexandrinos, quorum Apollonius de Vulcano Æeten artis suæ miraculis donante narrat ¹⁾:

πρὸς δὲ καὶ ἀντόγουν σπιθαροῦ ἀδάμαντος ἄροτρον
ἤλασεν Ἡελίῳ τίνων χάριν, ὅς ῥά μιν ἔπποις
ὀξέξατο Φλεγραΐῃ κεκμηότα δηιωτῆτι.

Idem Æeten inducit thoracem induentem ²⁾,

τόν οἱ πόρεν ἐξεναρτίξας
σφωιτέρης Φλεγραῶν Ἴρις ὑπὸ χερσὶ Μήμαντα.

Idem de Amyco ³⁾:

ἀλλ' ὁ μὲν ἦ δλοοῶ Τυφώος ἡὲ καὶ ἀντῆς
Γαίης εἶναι ἔικτο πέλωρ τέκος, οἷα πάροιθεν
χωομένη Δὲ τίχτεν,

quem locum Scholiastes recte de Gigantibus interpretatur. Denique Spartos Colechos Gigantes nominat Apollonius ⁴⁾.

Callimachus Jovem *Πηλαγόνων ἐλατῆρα*, Gigantum vic-
torem, appellat ⁵⁾. Scripturam librorum *πηλογόνων* (limo
ortorum), quam sequitur Wieselerus ⁶⁾, jam Salmasius et
Bentleius correxerunt ex Etymologico Magno, quod habet:
Πηλαγόνες οἱ Γῆγαντες. Καλλίμαχος ὁ Πηλαγόνων ἐλατῆρα.
Quod additur: *εἶρηται παρὰ τοῦ ἐκ πηλοῦ γεγενέναι, τοῦτέστιν*
ἐκ γῆς, falsum esse, et Gigantes propter vicinitatem Pallenes
et Pelagoniæ, partis Macedoniae superioris, Pelagones dictos
esse, optime exposuit Meinekius, Callimachi editor novissi-
mus. Simili modo Lycophro Gigantes Sithonios appellavit ⁷⁾.
Quæ Strabo de Titanibus Pelagonibus appellatis narrat ⁸⁾,
nilil nisi pravam hujus ipsius loci Callimachei male de Ti-
tanibus intellecti interpretationem esse puto. — In Lavacro

¹⁾ Argon. III. 223 sqq. — ²⁾ III. 1225. — ³⁾ II. 38 sqq.

⁴⁾ III. 1053. — ⁵⁾ in Jov. 3. — ⁶⁾ p. 145 not. 24. — ⁷⁾ v. 1357. — ⁸⁾ VII. fragm. 40, cfr. 39.

Palladis ¹⁾ Callimachus Minervam equos ad fontes Oceani lavisse narrat,

ὅκα δὴ, λύθρῳ πεπαλαγμένα πάντα φέροισα
τεύχεα, τῶν ἀδίκων ἦνδ' ἀπὸ γηγενέων.

In hymno in Delum ²⁾ sonum clipei Martis fragori comparat, qui oritur,

ὀπότ' Αἰτναίου ὄρεος πυρὶ τυφομένοιο
σεῖονται μυχὰ πάντα, κατοουδαίοιο Γίγαντος
εἰς ἑτέρεν Βριαροῖος ἐπωμίδα κυυμένοιο.

Callimachum alio loco partes Briarei Encelado tribuisse, et Scholiastes Pindari ³⁾ docet et hoc fragmentum, quod unde sumpserit Bergk ⁴⁾, non invenio:

τριγλώχιν ὀλοῶ νῆσος ἐπ' Ἐγκελάδῳ.

Denique in hymno in Cererem ⁵⁾ Erysichthonis servos violentos et robustos novo verbo ἀνδρογύγαντας appellat.

Euphorionis fabellam miram de Eurymedonte Gigante servavit Scholiastes Iliadis ⁶⁾: Ἦραν τρεφομένην παρὰ τοῖς γονεῦσιν εἰς τῶν Γιγάντων Εὐρυμέδων βιασάμενος ἔγκυον ἐποίησεν. ἡ δὲ Προμηθεά ἐγέννησεν. Ζεὺς δὲ ὕστερον γήμας τὴν ἀδελφὴν καὶ γνοὺς τὰ γενόμενα τὸν μὲν Εὐρυμέδοντα κατεταρτάρωσεν, τὸν δὲ Προμηθεά προσφάσει τοῦ πυρὸς δεσμοῖς ἀνήρτησεν.

Apud Lycophronem ⁷⁾ Juppiter deos jurejurando obstringit

μέλλων Γίγαντας κατὰ Τιτᾶνας περᾶν.

In quo versu Gigantes nulla alia de causa quam propter trimetri iambici rationem ante Titanes nominati esse videntur. — Lycophronem Gigantum sedem ad Pallenem et ter-

¹⁾ v. 7 sqq. — ²⁾ v. 141 sqq. — ³⁾ ad Ol. IV. 11. —

⁴⁾ Anthol. lyr. pag. 125. — ⁵⁾ v. 35. — ⁶⁾ ad. XIV. 295. —

⁷⁾ v. 708.

ram adjacentem retulisse, apparet eo, quod Proteum *Φλεγραιάς πόσιν Τορώνης*¹⁾ et Pallenen *Πηγενῶν τρύφον*²⁾ appellat. Nihilo minus eos Pithecussis insula una cum Typhone oppressos esse, significat his versibus de Ulixē ab inferis reduce³⁾:

Ἰθὺν Γεγάντων νῆσος ἣ μετὰφρενον
θάλασσα καὶ Τυφῶνος ἀγρίου δέμας
φλογμῷ ζέονσα δέξεται μονόστυλον.
ἐν ᾗ πιθήκων πάλμυς ἀφθίτων γένος
δύσμορφον εἰς κηκασμὸν ὤκισεν τόσον,
οἳ μῶλον ὠρόθυναν ἐκχόνοις Κρόνου.

Herculem victoriæ participem fuisse significat, ubi Cassandra, Paridem *γεγαντοράιστοις ἄροδι* vulnēratur iri, vaticinatur⁴⁾. Xerxen appellat⁵⁾

Γέγαντα, τῷ θάλασσα μὲν βατὴ
πεζῷ ποτ' ἔσται, γῇ δὲ ναυσθλωθήσεται.

Similiter ad Hectoris vim significandam eum appellat τὸν *Καναστραῶν μέγαν ἐγχώριον Γέγαντα*, Canastræum a Canastræo promontorio Pallenes⁶⁾. Eodem modo fortasse intelligendum est, quod Ægeus quoque Gigas dicitur⁷⁾; neque enim Tzetzes audiendus est, qui ad hunc locum scribit, Ægeum unum e Spartis Thebanis fuisse. — Restat locus de Lydis Etruriam occupantibus⁸⁾:

Ἀγυλλαν Ἀθσονῆτιν εἰσεκώμασαν
δεσπὴν Ἀγυστάνοισι τοῖς τ' ἀφ' αἵματος
ρίζαν Γεγάντων Σιδόνων κεκτημένους
λόγχης ἐν ὑσμίνῃσι μίξαντες πάλιν.

¹⁾ v. 115. — ²⁾ v. 126, cfr. 1404—8. — ³⁾ v. 688 sqq. —

⁴⁾ v. 63. — ⁵⁾ v. 1414 sq. — ⁶⁾ v. 526 sq. cfr. Anthol. XI. 63. — ⁷⁾ v. 494. — ⁸⁾ v. 1355 sqq.

Qui locus C. O. Müllerum ¹⁾ et Wieselerum ²⁾ non offendisset, si meminissent, Gallos a Callimacho ³⁾ ὀφειρόνους Τετῆρας, a Silio ⁴⁾ corpora irata Tellure sata appellari.

Nicander in Europia de Atho Gigante, qui Athoni monti nomen dederat, teste Stephano Byzantino ⁵⁾, qui fragmentum ejus corruptum servavit, dixerat.

Denique afferendum est mutilum fragmentum Nævii ⁶⁾ de opere, ut videtur, aliquo cælato: „Inerant signa expressa, quomodo Titani, bicipites Gigantes magnique Atlantes, Rhuncus atque Purpureus, filii Terras.”

§ 7.

Gigantum fabulam per longum temporis spatium, quod inter Homerum et Apollodorum fuit, non semper eandem mansisse, satis apparet; sed quo tempore singulae mutationes factae sint et a quibus scriptoribus, propter naturam testimoniorum accurate indagari non potest. Nam, ut vidimus, excepto solo Apollodoro scriptores servati partes tantum exiguas fabulae tradiderunt, pleraque praetermiserunt. Nihilominus, conjunctis, quae a scriptoribus, qui ante bella Persarum vixerunt, deinde, quae a scriptoribus Atticae aetatis, denique quae ab Alexandrinis tradita sunt, fabulae formae, mancae illae quidem et obscurae, sed tamen ejusmodi orientur, ut inter se comparatae imaginem universi motus ejus praebent et suspiciones quasdam de Apollodori fontibus non improbabilis pariant. Hic etiam artis monumenta, quae Wieselerus accuratissime enumeravit, nos autem, quia nihil novi

¹⁾ Etrusker I. p. 105 not. 82. — ²⁾ Giganten p. 174. — ³⁾ in Del. 174. — ⁴⁾ V. 110. — ⁵⁾ s. v. Ἀθως, cfr. Schol. II. XIV. 229. — ⁶⁾ ap. Priscian. p. 679 Putsch.

addere potuimus, supra in fontibus fabulae recensendis omisimus, magno usui erunt.

Testimoniis igitur, quæ ad primam illam ætatem litterarum Græcarum pertinent, compositis, hæc efficiuntur: Gigantes fuisse populum diis propinquum (Hom.), a Terra Cæli evirati sanguine grvida genitum (Hes.), statura humanam longe superante, hastis armatum. superbum; Eurymedontem, regem eorum, sibi et populo suo interitus causam fuisse; e Peribœa. filia ejus, mulierum pulcherrima, Neptunum procreasse Nausithoum, Phæacum gentis auctorem (Hom.). Paucis his Homericis et Hesiodeis nihil a cæteris poetis antiquioribus sumptum addi posse, eo molestius est, quod fabula nostra præcipue in hujus ætatis carminibus epicis et lyricis viguisse putanda est. Id solum adjici potest, in solio illo Amyckeo antiquissimo. teste Pausania ¹⁾, μάχην Ἡρακλέους πρὸς Θούριον τῶν Γίγαντων expressam fuisse.

Apud scriptores Atticæ ætatis ex Homericis illis et Hesiodeis pleraque aucta repetuntur, nonnulla omittuntur, quædam immutantur. Primum, quod ad genus Gigantum attinet, multi eos Terræ filios vocant (γγγενέες ἄνδρες Ἰγάντες Batrach, ὁ γηγενὴς στρατὸς Γιγάντων Soph, Ἰγας γηγενὴς vel γηγενέας Eur. τὰ Ἰγῆ βλαστήματα, Ἰᾶς τέκνα id, γηγενεῖς id. et Aristoph.). de Cæli sanguine omnes tacent. Magnitudinem corporum eorum Pindarus significat, qui Alcyoneum cum monte comparat, et Euripides, apud quem Gigas oppidum fundo revulsum humeris sustinet. Ut apud Hesiodum hastis armati sunt, ita apud Euripidem Enceladus clipeum gerit; apud Pindarum autem Alcyoneus ingentem

¹⁾ III. 18. 11.

lapidem emittit, et Platoni in Sophista sine dubio Gigantes saxa et quercus in cælum torquentes obversati sunt. Ἀτασθαλία illa ab Homero Gigantibus tributa ab Æschylo maxime et Euripide significatur, quorum ille Tydeum, Capaneum, Zephyrum, hic Pentheum et Hippomedontem cum Gigantibus comparat. Pro Eurymedonte, quem Homerus regem Gigantum appellat, Pindarus Porphyrionem habet et alio loco, si fragmentum ab Hippolyto servatum vere Pindaricum est, Alcyoneum, si minus regem, attamen natu maximum Gigantem vocat; auctor Batrachomyomachiae Enceladum principem habuisse videtur. Ut de Eurymedonte, ita de filia ejus et omnino de progenie Gigantum scriptores hujus ætatis omnes tacent. At de interitu eorum ab Homero obscure significato multi narrant, eos in campo Phlegræ (Φλέγρας πεδῖον Pind, Aristoph, Φλέγγρα Eur, Herod, Ephor, Φλεγραῶσιν Pind, Φλεγραία πλάξ Æsch, Φλεγραῶν πεδῖον Eur, Aristot.) a diis cæsos esse. Inter deos excellunt Juppiter, qui in Batrachomyomachia Enceladum et feras gentes Gigantum fulmine interficit, in Convivio Platonis, ubi Gigantes fulmine extincti commemorantur, aperte significatur, apud Euripidem Mimantem cædit; Minerva, quæ apud eundem Euripidem e curru Jovis pugnat, Gorgonem a Terra filiis auxilio missam interficit, interfectæ pelle pro thorace utitur, Enceladum dejicit; Apollo, qui apud Pindarum Porphyrionem sagittis conficit; denique Bacchus, qui apud Euripidem thyrso pugnat et Silenum armigerum habet. Deos in prælio magno-pere adjutos esse sagittis Herculis, et Pindarus testatur et Euripides. apud quem Hercules ex ipsius Jovis curru pugnat et epularum, quibus dii victoriam celebrant, particeps est. Gigantibus jam commemoratis, Porphyrioni, quem Aristophanes quoque novit, Encelado, Mimanti, addi possunt

duo dubii, Cebriones (Aristoph.) et Asterius, quorum ille in Scholiis Aristophanis a Venere, hic in Pepli Aristotelici fragmento a Minerva superatus esse dicitur. Terram cum filiis contra deos stetisse, præter Euripidem nemo habet. A magno prælio deorum et Herculis contra Gigantes longe diversa est pugna ejusdem Herculis cum Alcioneo a Pindaro solo commemorata, de qua hæc comperimus: Herculem et Telamonem, Troja capta et Meropibus victis, Alcioneum, ingentem bubulcum, quum jam quatuor et viginti milites eorum saxo oppressisset, in Phlegris interfecisse. Ut jam hic Gigantum patria ad aliquam terrarum, quas Ægeum mare alluit, referri posse videtur, sic in fragmento de hominibus primis Pallene Phlegræum Alcioneum edidisse dicitur, et Herodoto atque Ephoro, fabulæ nostræ interpreti primo, Phlegra antiquum nomen Pallenēs est. Campus Phlegræus, quem Aristoteles terræ motu vastatum et lapidibus opertum esse scribit, num in eadem pænisula quærendus sit, dubium videtur.

Verba Platonis supra allata: πολλοὶ δὲ Ἰγαντομαχίας μυθολογῶσιν καὶ ποικιλῶσιν, si cum noto loco in Euthyphrone ¹⁾ conjungas: καὶ πόλεμον ἄρα ἤγεῖ σὺ εἶναι τῷ ὄντι ἐν τοῖς θεοῖς πρὸς ἀλλήλους καὶ ἔχθρας γε θεινὰς καὶ μάχας καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλά, οἷα λέγεται τε ὑπὸ τῶν ποιητῶν, καὶ ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν γραφέων τὰ τε ἄλλα ἐπεὶ ἡμῖν καταπεποιήσεται, καὶ οὕτως καὶ τοῖς μεγάλαις Παναθηναίοις ὁ πέπλος μεστὸς τῶν τοιούτων ποικιλμάτων ἀνάγεται εἰς τὴν ἀκρόπολιν, efficitur, quod etiam testimoniis scholiastarum ²⁾ confirmatur, fabulam nostram in peplo Panathenæico acu pingi solitam esse. Plinius ³⁾ docet, in concava

¹⁾ 6 B. — ²⁾ Bæckh. Græc. trag. princ. p. 194. — ³⁾ H. N. XXXVI. 18.

parte scuti Minervæ Phidiam deorum et Gigantum dimicationes cælavisse. Cætera monumenta ejusdem argumenti nunc amissa a Wieselero ¹⁾ enumerata sunt. Nobis ad cognoscendum, quomodo Atticæ ætatis artifices Gigantum fabulam expresserint, maximi momenti sunt vasa picta, quorum etsi vetustissima quæque fortasse sæculum sextum attingunt et recentissima, Apulæ et Lucanæ artis opera, ad tempora Alexandrina referuntur ²⁾, maxima tamen copia sine dubio huc pertinet, et similitudo imaginum tanta est, ut divelli non debeant. Summa igitur illius generis monumentorum utilitas ea est, ut permagno exemplorum numero ostendant, quod etiam scriptorum silentio confirmatur, per omnem Atticam ætatem figuram humanam, non mixtam et monstrosam illam ab Apollodoro commemoratam, Gigantibus tributam esse. At scribit C. O. Müllerus ³⁾, in vasis nonnullis Vulcentibus esse Gigantes alatos, serpentipedes, corpore squameo, et statuunt Gerhardus ⁴⁾, Lenormantus ⁵⁾, Wieselerus ⁶⁾, etsi Gigantum forma in vasis pictis fere semper humana sit, esse tamen paucas quasdam exceptiones. De qua re viri docti incautius judicasse videntur, partim barbara quædam Græcis immiscentes, partim Græca quædam non recte interpretantes. Constat, in vasis pictis longe antiquissimis præter animalia etiam viros et mulieres alatos in serpentem desinentes expressos esse. Hic de Gigantibus vel de Typhoeo vel omnino de fabulis Græcis cogitare dissuadet similitudo maxima illorum monumentorum cum Babyloñicis et Assy-

¹⁾ Giganten p. 158. — ²⁾ Jahn. Vasensammlung König Ludvigs p. CCXXXII. — ³⁾ Handbuch d. Archäologie. Dritte Aufl. p. 638. — ⁴⁾ Auserles. gr. Vasenbilder I. p. 23—24. — ⁵⁾ El. ceram. I. p. 6, Nouv. Gal. myth. p. 17. — ⁶⁾ p. 160.

ricis ¹⁾). Aliud vas ²⁾), antiquissimum illud quoque, sed et arte et imaginibus et inscriptionibus aperte Græcum, præter certamen Atalantæ et Pelei etiam pugnam Jovis contra Typhoeum alis et duabus caudis serpentum pro pedibus instructum ostendit. Typhoenum vero Atticis temporibus a Gigantibus distingui, jam vidimus. In vasis antiquioribus cum atris figuris, quæ Gerhardus archaica appellat, primum occurrunt serpentipedes illi alati, quos Müllerus Gigantes nominat; sed quia contra Jovem solum pugnant, eos Typhoenum significare, Gerhardus ³⁾ recte statuit. In vase item Vulcenti ⁴⁾ figura superne humana, infra quatuor anguibus colla erigentibus fulta, sex alis instructa, saxum capite sustinens, utrinque a juvene levis armaturæ petitur. Quam figuram Wieselerus olim ⁵⁾ Gigantem a Marte et Apolline, postea ⁶⁾ Typhoeum a duobus diis oppugnatum significare putavit. Sed neque dii in monumentis artis tali modo exprimuntur et Typhoeus solius Jovis adversarius est. Miror, Wieselerum non animadvertisse, hic de opere Etruscæ barbariæ, non Græcæ artis agi. Constat enim, inter vasa Vulcentia non pauca esse, quæ et artis insecitia et argumentis a Græcis fabulis plus minusve alienis et monstris portentosis sæpe tribus paribus alarum præditis originem barbaram præ se ferant ⁷⁾. Quæ omnia quam maxime in illud vas cadere, primo aspectu cernitur. Neque aliter statuendum est de vase archaico a Gerhardo commemorato ⁸⁾, ubi juvenis, cui serpentes capita erigentes pro pedibus sunt, negligentissime

¹⁾ Jahn. l. c. p. CXLV. — ²⁾ Gerhard l. c. tab. 237, Jahn. l. c. p. 38. — ³⁾ l. c. annot. 19. — ⁴⁾ C. O. Müller Denkm. d. alt. Kunst, fortges. von Wieseler II. tab. 67. 850. — ⁵⁾ ad illam tabulam. — ⁶⁾ Giganten p. 162—63. — ⁷⁾ Jahn l. c. p. CLXXII. — ⁸⁾ l. c. et Neapels ant. Bildw. I. p. 332.

pictus est, et de alio ¹⁾), ubi simile monstrum. quod juvenis gladio aggreditur, sæpius repetitum est. Sejunctis igitur, quæ Græca non sunt, et sejuncto Typhoeo, qui hoc tempore nondum Gigas fuit, in vasis pictis vix ullum exemplum Gigantis serpentipedis remanet. Quod eo confidentius judico, quo pluris testimonium Jahnii ²⁾), archæologi doctissimi simul et cantissimi, æstimo, et in vasis prisci generis cum atris figuris et in vasis artis perfectæ et elegantis Gigantes semper esse milites armis æneis accinctos, neque magnopere eo moveor, quod Lenormanti libros supra citatos, ubi de exceptionibus quibusdam agitur, adire non potui. De recentissimis tamen vasis artis Apulæ et Lucanæ nonnihil dubito, partim quod unum tantum exemplum ³⁾ illius generis novi, partim quod Jahnii verba ⁴⁾ hic ambigua sunt („ungeheuerliche Kraft lehnt sich auf gegen göttliche Majestät“).

Tela Gigantum, ut apud Hesiodum, ita fere semper in vasis pictis hastæ sunt. Interdum tamen gladios, clavas, lapides gerunt, quercus et saxa vix unquam. In vasis antiquioribus a vertice usque ad talos ære induti sunt, in recentioribus plerumque nudi vel seminudi, pallio aut pelle ferina humeros tegente. Terra in duobus vasis artis perfectæ juxta filios conspicitur. Inter hostes Gigantum, ut apud scriptores, Juppiter, Minerva, Hercules, Bacchus excellunt. Interdum, ut apud Euripidem, Minerva aut Hercules e Jovis curru pugnant; in vase Apulo ⁵⁾ Victoria equos ejus regit, Minerva juxta pedestris pugnat. Juppiter fulmen conjicit, Hercules sagittas aut, ut Minerva, hastam emittit, rarius clava armatus est, Bacchus hasta aut thyrsos

¹⁾ Gerhard l. c. — ²⁾ l. c. p. CCI. — ³⁾ C. O. Müller. Denkmäler d. a. K. II. tab. 66. 843. — ⁴⁾ l. c. p. CCXXII. — ⁵⁾ C. O. Müller l. c.

aut hederâ pugnât. Deorum a scriptoribus prætermisorum maxime conspiciuntur Neptunus, qui dextra hastam aut tridentem gerit, sinistra saxum aut insulam in adversarium jam concidentem humero demittit, et Vulcanus, qui aut malleo pugnât aut duobus forcipibus massas ardentes torquet. Præterea Mercurius, Mars, Apollo, qui nunquam, ut apud Pindarum, primas partes agit, Diana, Juno, Sol, Mænades, Satyri a pictoribus vasorum expressi sunt ¹⁾. Tantum numerum deorum in eodem vase non inveniri, sed modo plures, modo pauciores, modo singulos tantum, consentaneum est. Præcipue Minerva in maximo numero vasorum cum atris figuris sola cum solo Encelado, cujus nomen interdum adscriptum est, pugnât. Inscriptionibus maxime memorabile est poculum Berolinense ²⁾ cum rubris figuris Vulcis reperi- tum, ubi Juppiter cum Porphyryone, Neptunus cum Polybota, Apollo cum Ephialta, Minerva cum Encelado, Juno, ut videtur, contra Rhoetum, Diana contra Gigantem nomine incerto pugnant. Neptuni adversario, qui etiam ab Apollodoro et a Pausania ³⁾ Polybotes vocatur, in vase artis paulo antiquioris ⁴⁾ Ephialtes nomen est. Utrum pictor hic aliam fabulæ formam secutus sit an, quod etiam poetis accidit, Gigantum nomina confuderit, cum Wieselero quærere inutile est. Ut apud Pindarum, sic in vasis pictis ⁵⁾ pugna Herculis et Alcýonei longe diversa est a magno prælio deorum et Gigantum; sed discrepantia in eo est, quod in vasis Hercules, quem Minerva aut Mercurius interdum comitantur. Alcýoneum dormientem aut expergiscentem adoritur. Supra

¹⁾ Wieseler. Giganten p. 164—65. — ²⁾ Wieseler l. c. p. 166. — ³⁾ I. 2. 4. — ⁴⁾ C. O. Müller. Denkmäler I. tab. 44. 203. — ⁵⁾ O. Jahn in Berichte d. sächs. Ges. d. Wissensch. phil-hist. Cl. 1853. IV—V.

ingentem Terrigenam recubantem interdum, si Jahnii interpretatio vera est, Somnus, semel *Κῆρ πανγλέγους θανάτοιο* expressa est. — Cætera monumenta artis, quæ ad Gigantum fabulam referuntur, pauca sunt neque quidquam præbent, quod vasa picta non et pleniore et certiore modo ostendant. De nonnullis eorum, maxime de telamonibus templi Jovis Agrigentini, etiam perdubium est, num revera Gigantes repræsentent.

Quæ apud scriptores ætatis Alexandrinæ inveniuntur, omnia fere nova et adhuc inaudita sunt. Pauca, quæ saltem ex parte nobis jam nota sunt, hæc sunt: Gigantes, Terræ filios, in Phlegra (Apollon, Lycophr.) victos esse; inter deos Jovem (Callim, Lycophr.), Minervam, Herculem, deinde, quos adhuc in vasorum picturis tantum novimus, Vulcanum, Solem, Martem in acie operam navasse; Minervam post prælium equos ad fontem Oceani lavisse (Callim), Herculem Gigantes sagittis confecisse (Lycophr, Tim.), Vulcanum fessum a Sole in currum receptum esse (Apollon.), Martem Mimantem thorace spoliasset (id.). Denique Gigantum patriam fuisse Pallenem aut saltem vicinas regiones Macedoniæ, Callimachus significat et Lycophro et Nicander, apud quem Athos Gigas monte ejusdem nominis oppressus esse videtur. Prorsus nova sunt hæc: Terram Jovi iratam Gigantes peperisse (Apollon.), prælium Gigantum in Campania factum esse (Tim; addit Polybius, etiam alios campos Phlegræos esse), Palladia in illo prælio cælo delapsa esse (Phylarch.), montium et insularum originem eodem pertinere (Dur.), Enceladum Siciliam sustinere (Callim.). Discrimen, quod inter Gigantes, Typhoeum, Titanes adhuc fuit, jam pæne evanuisse, his compositis apparet: Gigantes et Typhoeum Pithecussis insula premi (Lycophr.), Eurymedontem Gigantem, quod Junone virgine compressa Prometheum procreasset, a

Jove in Tartarum detrusum esse (Euphor.), Jovem, quum contra Gigantes et Titanes iturus esset, deos jurejurando obstrinxisse (Lycophr.). Propterea quod verbum Gigas jam Alexandrino tempore pro Terrigena usurpatum esse videtur, dijudicari non potest, num Callimachus, apud quem Briareus Gigas sub Ætna jacet, Contimanos quoque cum Gigantibus cenjuxerit. Saltem Sparti Colchi ab Apollonio Gigantes vocantur, et fortasse Lycophro, ubi Ægeum Gigantem appellat, illo verbo non metaphorice, ut alibi de Hectore et de Xerxe, usus est, sed *ἀντοχθονία* Atheniensium significare voluit. Itaque dubium est, utrum verba Callimachi ita intelligenda sint, ut Briareus Gigantum, an ita, ut Titanum contra deos socius fuerit. Nævii fragmento mutilo Wieselerus ad demonstrandum, Gigantibus etiam tum figuram humanam tributam esse, utitur; nam bicorpores Gigantes ejus esse Typhones et diversos a Rhunco atque Purpureo. Prellerus ex eodem fragmento colligit, Romanos jam tum Gigantes serpentipedes novisse. Nos rem dubiam in medio relinquemus. In vase Apulæ artis supra commemorato hominum similes sunt, quocum congruit, quod Apollonius Mimanti thoracem tribuit.

Venimus tandem ad quæstionem maximi in hac dissertatione momenti, utrum Apollodorus Gigantum fabulam totam e fontibus antiquioribus, quos præferre solet, hauserit, an, quod etiam alibi nonnunquam fecit, a scriptoribus recentioribus et suæ ætati propioribus quædam receperit. In Apollodori narratione cum superioribus comparanda, quia Homerum et Hesiodum prorsus neglexit, ab iis, quæ ei cum Atticæ ætatis scriptoribus et artificibus communia sunt, initium faciemus. Ut apud illos, aut in Phlegris aut in Pallena Gigantes nati esse dicuntur. Ut apud Platonem, quercubus et

saxis armati sunt. Duas inter se diversas narrationes de Alcyoneo Gigantum natu maximo ab Hereule interfecto et de Gigantum populo a diis Hercule adjuvante superato Apollodorus ita conflavit, ut Gigantibus Spartano more duo principes sint, Alcyoneus et Porphyrio; præterea, ut apud Pindarum Troja et Co captis cum Alcyoneo configit, sic apud Apollodorum ab eadem expeditione revertens a diis auxilio vocatur; quod adjicit, Alcyoneum Solis boves ab Erythia abegisse, verbum *βουβόταν*, quo Pindarus de hoc Gigante utitur, explicat. Quæ de ipso prælio tradit, magna ex parte apud Atticæ ætatis scriptores et in vasis pictis jam invenimus: Jovem Porphyrionem et multos alios Gigantes fulmine dejecisse, Apollinem Ephialtem, Minervam Enceladum, Neptunum insulam jaculantem Polybotem superasse, Junonem, Bacchum thyrso armatum, Vulcanum massas torquentem, Mercurium, Dianam alios Gigantes cecidisse, Herculem plurimum ad victoriam contulisse. Magnus igitur, ut par est, Apollodoro cum antiquioribus consensus intercedit. A quibus tamen in nonnullis deflectens narratio ejus aperte cum Alexandrinis consentit. Primum quod Minerva Siciliam in Enceladum conjicit, cum fragmento Callimacheo congruit, ab eo, quod narratione Æschylea ¹⁾ et Pindarica ²⁾ novimus, Typhoeum sub Ætna jacere, discrepat. Neque enim ullo modo fieri potuisse, ut egregii poetæ Apollodori modo Ætnam et Siciliam separantes hanc Enceladi, illam Typhoei onus habuerint, quisquis poetam a grammatico poetarum narrationes diversas conglutinanti dijungere potest, concedet. Accedit, quod in maximo numero vasorum, ubi Minervæ et Enceladi pugna expressa est, dea nunquam in-

¹⁾ Prom. 365 sqq. — ²⁾ Ol. IV. 6, Pyth. I. 18 sqq.

sulam conjicit, et quod Euripides eandem pugnam bis commemorans de insula tacet. Etiam hoc ostendit, Apollodorum e fontibus recentioribus nonnulla hausisse, quod Gigantibus formam illam mixtam et monstrosam, quam apud Atticæ ætatis scriptores et in vasis ejusdem temporis frustra quæras, tribuit. Si quis enim statuatur, eum hoc apud scriptores per antiquos invenisse, statuatur necesse sit, Græcos Gigantes primo monstra, postea hominum similes, deinde rursus monstra finxisse. Immo Alexandrinos, qui Gigantes tam arte cum Typhoeo conjunxerint, primos etiam speciem hujus illis tribuisse, admodum verisimile est. Utrum poetæ artificum an artifices poetarum in hac re exemplum secuti sint, scire non possumus; suspicamur tamen, egregios sculptores Pergamenos ad novam Gigantum formam litteris atque arti commendandam aliquid contulisse. Vidimus enim; Gallos a poetis Alexandrinis Gigantum posteros appellatos esse. Constat porro ¹⁾, Attalum regem in memoriam victoriæ a se de Gallis reportatæ opus, ut videtur, statuarium, quo Gigantum contra deos proelium, Atheniensium cum Amazonibus pugna, Marathonicum prælium, denique Gallorum in Mysia clades expressa erant, Athenis collocasse. Præterea Ampelius in capite de miraculis mundi sic scribit: „Pergamo ara marmorea magna, alta pedes quadraginta cum maximis sculpturis, continet autem Gigantomachiam.“ Quam aram, ad tempora Pergami florentis a Wieselero ²⁾ recte relatam, ob victorias Gallicas Attali primi ³⁾ vel Eumenis secundi ⁴⁾ exstructam esse credimus. Apollodorus, Athenis natus, aulæ Pergamenæ conjunctus — Attalo tertio Chronica sua dedicavit ⁵⁾

¹⁾ Paus. I. 25. 2. — ²⁾ Giganten p. 184*. — ³⁾ Polyb. XVIII. 25, Paus. I. 4. 6, 8. 1, Strab. Liv. — ⁴⁾ Diod. fragm. XXXI. 21 Bekk. — ⁵⁾ Scymn. Ch. v. 16—49.

-- ambo monumenta, ni fallimur, viderat. Unde collegerim, artifices Pergamenos Gigantes serpentipedes finxisse; ali-
oquin iis, quæ de specie eorum narrat, addidisset. nonnullos
iis formam humanam tribuere. Apollodorus scribit, Titani-
bus in Tartarum detrusis, Terram Jovi iratam Gigantes, Gi-
gantibus victis, majore ira permotam Typhoeum peperisse,
et Apollonius monstra a Terra Jovi irata edita novit. Apud
Hesiodum autem Typhoei pugna Titanomachiam excipit.
Atticæ ætatis scriptoribus de causa belli tacentibus, quo
tempore ordo rerum, quem Apollodorus sequitur, inventus
sit, prorsus nescimus. Crediderim tamen, Alexandrinos
etiam hoc novasse; præterea, quæ de Aleyonei immortalitate
et de Pallante habet, ab iisdem fontibus fluxisse. Neque
enim illa cum iis, quæ Pindarus narrat et vasa ostendunt,
facile conjungi possunt, et de Pallante, Gigante prorsus novo,
Apollodorus ea narrat, quæ Euripides de Gorgone. Cætera,
quæ Apollodorus solus habet, de Cælo Gigantum patre, de
saxis et quereubus ardentibus, de oraculo diis dato, de
Terra filios defendere conante, de Porphyrione Junoni vim
inferente, de Hecate, de Mercurio Plutonis galea induto, de
Parcis clavis æneis pugnantibus, de Nisyro a Co revulsa,
de Euryto et aliis novis Gigantibus, quia locum Apollodori
integrum supra attulimus, hic prætermitemus. Neque enim
de fontibus, unde sumpta sunt, quidquam definiri potest.
Hoc solum addimus, opinionis, quam Wieselerus ¹⁾ sequitur,
narrationem Apollodori, qualis nunc est, multo brevior,
quam olim fuerit, et ab eo, qui ambitum ejus contraxerit,
interpolando corruptam esse, propterea quod neque ipse
neque Clavierus ²⁾ et Welckerus ³⁾, qui primi integritatem

¹⁾ p. 145. — ²⁾ In præfatione editionis Apollodori. —

³⁾ D. epische Cyclus. I. p. 88—94.

Bibliothecæ mythologicæ servatæ in dubium vocaverunt, sententiam suam idoneis argumentis fulserunt, rationem a nobis habitam non esse. Neque enim ullius momenti est, quod liber neque multis neque bonis codicibus servatus neque a recentioribus (excepto Heynio) cum cura tractatus mendis et ineptiis non vacuus est. Neque recte statuit Welckerus, Apollodorum eleganter scripsisse necesse esse (doctis hoc grammaticis non semper cecidisse, satis constat). Neque verba poetica apud scriptorem res, quas narrat, e scriptis poetarum sæpe haurientem offendere debent.

QUÆ SCRIPTORES TEMPORUM ROMANORUM DE GIGANTIBUS TRADANT.

§ 1.

Gigantum fabulæ incrementa persequentes ad tempora Romana pervenimus, unde testimoniorum ingens numerus ad nos redundavit. Quibus consideratis apparet, fabulam illis temporibus non magnopere mutatam esse. Quod et per se verisimile erat. Vidimus enim, jam Alexandrina ætate ita amplificatam et exaggeratam fuisse pugnam deorum et Gigantum, ut ultra progrediendi facultas posteris erepta esset. Huc accedit, quod, discrimine Gigantum et Titanum et Typhoei et fortasse etiam Centimanorum pæne sublato, etiam nova e similibus et propinquis fabulis sumpta immiscendi facultas magna ex parte sublata erat. Quæ quum ita sint, supervacaneum est omnia temporis Romani testimonia ordine historico et ipsis scriptorum verbis enumerare. In plenioribus et luculentioribus afferendis eum ordinem sequemur, ut a poetarum Romanorum grege incipiamus, deinde ad poetas Græcos multo pauciores transeamus, postremo de testimoniis scriptorum prosæ orationis, quorum utilitas præcipua ea est, ut quæstioni de fabulis topicis sequenti capite instituendæ fundamenta jaciant, agamus.

Gigantum fabula pluribus verbis narrata est a duobus aureæ ætatis scriptoribus Latinis, Horatio et Ovidio. Hora-

tius in carmine quarto libri tertii, mente temperata et Musarum consiliis imbuta laudata, feroces et superbos funditus perire dicit: exempla esse Titanes et immanem turmam (Gigantes) a Jove fulmine deletam; illam brachiis fidentem juventutem (Gigantes) et fratres Pelion Olympo imponere conantes (Otum et Ephialtem) Jovi terrorem intulisse; sed quid Typhoeum, Mimantem, Porphyrionem, Rhætum. Enceladum evulsos truncos jaculantem contra Minervam, Vulcanum, Junonem, Apollinem potuisse. Igitur, quod prorsus novum est, Aloidæ hic inter Gigantes contra deos pugnant; Typhoeum Gigantum socium jam apud Lycophronem vidimus. Cætera Horatiana cum Apollodori narratione egregie congruunt. — Ovidius in *Metamorphosis* ¹⁾ fabulas de Gigantibus et de quatuor ætatibus generis humani conflans narrat, Gigantes anguipedes et centenis brachiis instructos tempore ætatis ferreæ, montibus illis Thessalicis in aggerem congestis cælum aggressos, Jovis fulmine detrusos et ipsis illis montibus oppressos esse; Terram filiorum sanguine perfusam novum genus humanum, Lycaonem et æquales ejus, peperisse. In *Fastis* ²⁾, ubi eandem fabulam simili modo narrat, illis de ætatibus omissis, Apollodorum sequens narrat, belli causam fuisse, quod Saturnus cælo pulsus Terræ contra Jovem iram excitavisset. Hoc loco Gigantibus etiam millenas manus tribuit. — Multo plenius Gigantum bellum descripsit, qui Lucilius nuncupatur, *Ætnæ* carminis auctor, ubi poetarum de illo monte mendacia exagitans etiam hæc narrari queritur ³⁾: Gigantes Phlegræos anguipedes, montibus Thessalicis in cælum exstructis, sidera ingenti clamore ag-

¹⁾ l. 151 sqq. et 182 sqq. — ²⁾ v. 33. sqq. — ³⁾ v. 41—72.

gressos esse; Jovem magno ore tonantem, ventis adjuvantibus, montes fulminibus deturbasse, hostes in fugam vertisse, Enceladum Ætna obruisse; Martem quoque et cæteros deos pugnae socios fuisse, Liberum propter res tum gestas in deorum numerum receptum esse. — Etiam Valerius Flaccus Gigantum bellum pluribus verbis narrat¹⁾: Gigantes Terribigenas a diis in Pallena victos a matre casus eorum miserenti in scopulos et trabes mutatos esse; Typhoeum vero, maximum horrorem, per mare fugientem et fulminis flammam pectore exhalantem a Neptuno Sicilia obrutum esse. Illa de Gigantibus a Terra mutatis nusquam alibi inveniuntur. — Gigantum fabulam ante tempora Martialis totorum carminum materiam fuisse, non constat. Is vero Julium Ce-realem quendam, auctorem Gigantomachiae et Georgicon, commemorat²⁾. Wieselerus errat, Gauri luteum Gigantem ejusdem argumenti fuisse, scribens. Qui epigramma³⁾ perlegerit, bellum Trojanum longissimum et languide scriptum significari, intelliget. -- Ex ultimis denique litterarum Romanarum temporibus servata est magna pars (centum viginti octo versus primi) Gigantomachiae Claudianae, carminis propter vim et vigorem describendi Ovidii ætate non indigni. Claudianus narrat, Terram invidia contra deos incitatum et ira propter Titanas punitos accensam monstra angues pro pedibus habentia in Phlegra edidisse et, quum imperio mundi promisso, tum Promethei, Atlantis, Tityi, Titanum injuriis commemoratis, ad arma contra deos vocasse. Ab altera parte Iridem deos omnes, etiam inferos, convocasse, Jovem convocatos oratione confirmasse. Signo his ab Æthere, illis a Terra dato, omnia misceri coepta esse, Gigantibus

¹⁾ II. 16—33. — ²⁾ XI. 52. — ³⁾ IX. 50.

Oeten, Ossam, Athon, Pangæum, Rhodopen evellentibus et contra deos torquentibus. Sed Martem Pelorum et Mimanta Lemnum eruentem ense et hasta trucidasse, Minervam Pallanta, Echionem, Palleneum partim ense occidisse, partim Gorgonis capite in saxa vertisse. Porphyrione interea Delon e fundo maris revellere conante, nymphas Cynthicas Apollinis opem implorasse. Reliqua carminis perierunt. Nihilo minus, quæ fuerint, aliqua ex parte e fragmento Gigantomachiae Græcæ Claudiani nomine inscripto, de quo infra dicendum erit, et e carmine sexto Apollinaris Sidonii, imitatoris Claudiani, colligere possumus. Primum dubitari non potest, quin Apollo, suis auxilio lato, Porphyrionem occiderit. Quo, ut recte statuit Wieselerus ¹⁾, etiam hoc ducit, quod Terra filios hortans Porphyrionem ad Delphicam laurum Cirrhæaque templa occupanda incitat. Eadem his verbis:

Rapiat fulmen sceptrumque Typhoeus,

Enceladi jussis mare serviat,

aperte pugnam Jovis cum Typhoeo, Neptuni cum Encelado prædicit. Quocum congruit fere, quod in fragmento Græco Typhoeus a Jove et Neptuno, Enceladus a Iove cæditur; et quod Apollinaris Minervam alloquens dicit ²⁾:

Enceladus patri jacuit fratrique Typhoeus,

Euboicam hic rupem sustinet, hic Siculam,

sine dubio sic intelligendum est, ut Typhoeus Jovis, non Minervæ fratri occubuerit. Wieselerus contra omnia antiquitatis testimonia (quæ affert, non recte intellexit) de Hercule Typhoei victore cogitat ³⁾. Verisimile est igitur, apud Claudianum summos illos Gigantes, Typhoeum et Enceladum, a Jove et Neptuno, summis diis, superatos esse. — Ultimæ

¹⁾ Giganten p. 143. — ²⁾ VI. 27—28. — ³⁾ l. c. 151.

tres Gigantomachiae adumbrationes in carminibus Apollinaris Sidonii ¹⁾ inveniuntur.

Plenioribus narrationibus inter se et cum locis brevioribus eodem pertinentibus comparatis, quæ formâ Gigantum fabulæ apud poetas Romanos fuerit, optime cognoscitur. Eos originem belli ab ira Terræ propter Saturnum et Titanes cælo pulsos repetere, jam vidimus. Species Gigantum a poetis Romanis semper ita describitur, ut serpentes iis pro pedibus sint ²⁾. Ovidius solus iis modo centena, modo milena brachia tribuit. Gigantes saxis et arboribus armatos unus Horatius novit, qui Enceladum truncos jaculantem facit. Apud Senecam ³⁾, Claudianum, Sidonium Apollinarem ⁴⁾ totos montes et insulas in cælum torquent. Alibi ⁵⁾ montibus non pro armis utuntur, sed Aloidarum modo ad viam in cælum struendam. Claudianum in carmine de raptu Proserpinæ ⁶⁾, ubi Gigantum cæsorum arma ab arboribus luci Ætnæi suspensa commemorat, arma, qualibus homines utuntur, significare voluisse, eo magis credo, quod ibidem Virgilium ⁷⁾ imitans Ægæonem centum simul ensibus armatum fuisse, narrat. Phlegra sæpissime commemoratur. Qui prælium ad loca non fabulosa referunt, omnes fere Pallenem ⁸⁾ aut terras adjacentes ⁹⁾, Macedoniam, Thessaliam, Thraciam, locum ejus fuisse significant. Silius tamen Phlegræam pugnam ad Campaniam refert ¹⁰⁾, et Gigantes sub insulis Italicis jacentes sæpe

¹⁾ VI, IX. 73 sqq., XV. 17 sqq. — ²⁾ cfr. Wieseler l. c. annot. 11. Addo Lucan. IX. 656, Stat. Theb. V. 569, Sil. VI. 181. — ³⁾ Herc. Oet. 1139 sqq. — ⁴⁾ IX, 85 sqq., XV. 17 sqq. — ⁵⁾ Virg. Georg. I. 281 sqq, Hor. Od. II. 19. 21, cfr. Wieseler. p. 147. — ⁶⁾ III. 332 sqq. — ⁷⁾ Æn. X. 565 sqq. — ⁸⁾ Val. Flacc. II. 16 sqq. — ⁹⁾ Prop. IV. 10. 37, Sen. l. c, Stat. Theb. II. 595, Claud. Gigant. — ¹⁰⁾ VIII. 538, 655, XII. 143 sqq, cfr. Prop. I. 20. 9.

commemorantur, et Wieselerus ¹⁾ fortasse recte suspicatur, Claudianum, ubi Gigantum spolia in silva Ætnæa pendentia commemorat, etiam pugnam in Sicilia factam esse significare. Typhoeum inter Gigantes contra deos pugnantem apud Horatium, Claudianum, Valerium Flaccum vidimus; addo locum ex Æneide ²⁾ de Gigantomachia accipiendum, ubi Typhoeus ipse Herculem non terruisse dicitur. E Centimanis Gyas apud Ovidium ³⁾, Briareus apud Statium ⁴⁾, ambo apud Senecam ⁵⁾, Ægæon apud Claudianum ⁶⁾, Briareus et Ægæon apud Apollinarem ⁷⁾ cum Gigantibus conjuncti sunt. E Titanibus Cœus apud Propertium ⁸⁾ et Iapetus apud Silium ⁹⁾ fortasse Gigantum socii sunt. Aloidas cum Gigantibus conjunctos Horatius solus præbet. Nomina Gigantum sæpissime commemorata sunt Enceladus et Mimas; rarius occurrunt Porphyrio ¹⁰⁾ et Rhœtus ¹¹⁾, rarissime Eurymedon ¹²⁾ et, quos Claudianus et Apollinaris soli præbent, Pelorus, Pallas, Damastor (vel Adamastor), Echion, Palleneus, Alcyoneus ¹³⁾, Ophion ¹⁴⁾, Ephialtes ¹⁵⁾. Claudianus ¹⁶⁾ Enceladum summum Terrigenum regem, Valerius Flaccus Typhoeum maximum horrorem appellat. Deorum ubique celebrantur Jupiter et Minerva. Bacchi in leonem mutati cum Rhoeto pugna commemoratur ab Horatio ¹⁷⁾, apud Valerium Flaccum ¹⁸⁾ Bacchus et Minerva deorum propugnatores sunt, apud Lucilium ¹⁹⁾ propter res contra Gigantes gestas in

¹⁾ p. 156. — ²⁾ VIII. 298. — ³⁾ Am. II. 1. 12 sqq. — ⁴⁾ Theb. II. 595 sqq. — ⁵⁾ Herc. Oet. 167 sqq. — ⁶⁾ Rapt. Pros. III. 345. — ⁷⁾ VI. 25. — ⁸⁾ IV. 8. 47. — ⁹⁾ XII. 147 sqq. — ¹⁰⁾ Hor. Od. III. 4. 54, Mart. XIII. 78, Claud. Gigant. 35 et 115. — ¹¹⁾ Hor. Od. II. 19 23, III. 4. 55. — ¹²⁾ Prop. IV. 8. 48. — ¹³⁾ Claud. Rapt. Pros. III. 183. — ¹⁴⁾ ib. 348. — ¹⁵⁾ Apoll. Sid. VI. 25. — ¹⁶⁾ l. c. 351. — ¹⁷⁾ Od. II. 19. 21. sqq. — ¹⁸⁾ IV. 237. — ¹⁹⁾ v. 67. —

numerus deorum recipitur. Cæterorum deorum Vulcanus, Juno, Apollo ab Horatio ¹⁾, Mars a Lucilio ²⁾, Neptunus a Valerio Flacco ³⁾, Mars, Neptunus, Apollo a Lucano ⁴⁾, Apollo et Mars a Statio ⁵⁾ commemorantur; in Gigantomachia Claudiani etiam fluviorum dii et manes, Pluto et Proserpina, ad arma vocantur. In narrationibus de Gigantum clade copiosioribus supra allatis Herculis mentio non fit. Neque tamen, quæ antiquiores de Gigantibus ab illo heroe victis tradunt, poetis Romanis ignota fuerunt; nam et ab Horatio ⁶⁾ Gigantum domitor appellatur et a Virgilio ⁷⁾ impavidus contra Typhoeum stetisse dicitur et apud Silium ⁸⁾ Gigantes prope Cumas ab Hercule prostrati esse narrantur. Gigas, quem Apollinaris Herculis labores ter enumerans ⁹⁾ nunquam omittit, sine dubio Antæus, celeberrimus Terrigena, est; de Alcýoneo, poetis Romanis pæne ignoto, minus recte cogitat Wieselerus ¹⁰⁾. Gigantes victos sub montibus ignivomis jacere, opinio est poetis Romanis cum Alexandrinis communis. Permulti Callimachum sequentes Ætnam vel Siciliam Enceladum premere narrant ¹¹⁾. Ovidius ¹²⁾ tamen semper et Valerius Flaccus ¹³⁾ cum poetis antiquioribus consentiunt. Ætnæ ignem ab ardenti Typhoeo oriri: alii Pherecydem ¹⁴⁾ sequentes Inarimen (Pithecussas) Typhoeo impositam esse tradunt ¹⁵⁾. Silius, qui de Ætna sibi eo usque non constat, ut in eodem libro ¹⁶⁾ Catanen ardenti Ty-

¹⁾ Od. III. 4. 59 sqq. — ²⁾ v. 60. — ³⁾ II. 26. — ⁴⁾ VII. 146 sqq. — ⁵⁾ Theb. II. 597 sqq. Achill. I. 485 sqq. — ⁶⁾ Od. II. 12. 6. sqq. — ⁷⁾ Æn. VIII. 298. — ⁸⁾ XII. 143. (XVII. 649). — ⁹⁾ IX. 92. XIII. 11, XV. 141. — ¹⁰⁾ p. 153. — ¹¹⁾ cfr. Wieseler p. 152; locis allatis addo Sen. Herc. Oet. 1157, Lucil. 70, Lucan. VI. 293, Stat. Theb. XI. 8. — ¹²⁾ Met. V. 346, Fast. I. 573, IV. 491. — ¹³⁾ II. 24. — ¹⁴⁾ cfr. Wieseler p. 152. — ¹⁵⁾ Virg. Æn. IX. 716, Sen. Herc. Oet. 1155, Lucan. V. 101, Sil. VIII. 541. — ¹⁶⁾ XIV. 196 et 579.

phoeo nimium vicinam esse dicat et paulo post Ætnam Enceladi spirantis rogam appellet, ubi agrum Cumanum describit, narrat ¹⁾), Gigantes ab Hercule victos illam terram sibi impositam quater, Prochyten insulam Mimantis, Inarimen Iapeti cubile esse; paulo post addit ²⁾), etiam Fregellas fumantem Gigantem texisse. Claudianus habet ³⁾), Aleyoneum, cæteris poetis Romanis ignotum, sub Vesevo monte jacere. Restat, ut commemoremus, Statium ⁴⁾) Asopum fluvium Giganteis favillis clarum dicere. Erant igitur, qui Gigantes in Sicyonia victos esse contenderent. Fabulæ alibi non commemoratæ origo ab eo petenda est, quod Asopus carbones forebat; ad quam rem explicandam alii ⁵⁾) narraverunt, Asopum Jovem Æginæ filiae raptorem persequentem a deo fulmine in flumen suum repulsum esse. Quod Valerii Flacci proprium est, Gigantes victos a matre in scopulos et arbores mutatos esse, jam commemoravimus; etiam quod Claudianus solus tradit, arma eorum et pelles detractas a diis in silva Ætnæa suspensa esse, supra attigimus. Gigantes apud inferos vinculis ligati et tormentis puniti interdum ⁶⁾) commemorantur; apud Silium ⁷⁾) umbræ eorum inter Orci habitatores sunt. Convivium, quo dii victoriam celebrarunt, jocosio modo describit Martialis ⁸⁾); Apollinem cantu convivas oblectasse, narrat Seneca ⁹⁾). Genus humanum impium, quod diluvio Deucalioneo interiit, Terra Gigantum sanguine madefacta ortum esse, Ovidius ¹⁰⁾) narrat. Opinionem poetarum Alexandrinorum, Gallos Gigantum progeniem esse, ante oculos habuit

¹⁾ XII. 143 sqq. — ²⁾ ib. 529. — ³⁾ Rapt. Pros. III. 182. — ⁴⁾ Theb. VII. 731. — ⁵⁾ Apollod. III. 12. 6 cum nota Heynii. — ⁶⁾ Prop. IV. 4. 39, Stat. Theb. IV. 534. — ⁷⁾ XIII. 588. — ⁸⁾ VIII. 50. — ⁹⁾ Med. 335 sqq. — ¹⁰⁾ Met. I. 157 sqq.

Silius, ubi Flaminium de victoria sua Gallica dicentem facit ¹⁾):

Quas ego tunc animas dextra, quæ corpora fudi

Irata Tellure sata,

et Gigantes Tarpeja pendentes rupe, quos Claudianus ²⁾ Romæ magnificentiam describens commemorat, sine dubio artis opus est Gallos Capitolium ascendentes exhibens. Locum ejus et genus definire difficile neque hujus disputationis est.

§ 2.

Poetarum Græcorum temporis Romani Nonnus in Anthologia Palatina ³⁾ Gigantum cladis poeta eodem jure dicitur, quo ipse Spartos Thebanos ⁴⁾, Orionem ⁵⁾, Terrigenas Tyri conditores ⁶⁾ Gigantes appellat. Nam Indi ejus, Bacchi adversarii, sunt Terræ filii. Præterea Alpum, Gigantem Siculum, Pelori promontorii incolam, monstrum multis faucibus præditum, saxorum et arborum jaculatorem, qui sæpe equitem cum equo devoraverat, a Baccho victum, in ordinem rerum gestarum sibi describendarum ille quidem non recepit; sed libro quinquagesimo quinto ⁷⁾ Tiresiam Pentheo et Alpum et piratas Tyrrhenos a Baccho victos narrantem inducit et libro vicesimo quinto ⁸⁾, ubi Bacchi et Herculis res gestas comparat, Geryoni Alpum opponit. Alpi figuram sic describit ⁹⁾:

¹⁾ V. 110 sqq. — ²⁾ In sext. consul. Honorii v. 45. — ³⁾ IX. 198. — ⁴⁾ IV. 427, 442, 453 etc. — ⁵⁾ XIII. 98. — ⁶⁾ XL. 535. — ⁷⁾ v. 172 sqq. — ⁸⁾ v. 236 sqq. — ⁹⁾ ib. 239 sqq.

*Ἄλπον ἐχιδνάοις ἑκατὸν κομόωντα καρήνοισ,
Ἥελίου φάοντα καὶ αὐτὸν ἐρύοντα Σελήνην,
ἀσπράγην πλοκάμοισι περιθλίβοντα χορεήν.*

Simili et statura et figura sunt Gigantes Phlegraei, quibuscum Bacchus post pugnam cum Perseo confluxisse narratur ¹⁾. Juno enim, Bacchum implacabili odio persequens, Tellurem ad Indos Terrigenas ulciscendos incitaverat, et Tellus

αὐτογόνων θώρηξεν ὀρέδορμα φῶλα Γιγάντων.

Ut apud Claudianum, filios fratrum caede commemoranda et dearum connubio promittendo accendit. Gigantum commemorantur Porphyrio, Chthonius, Peloreus, Alcioneus, Enceladus, Typhoeus. Locus pugnae est Thracia, arma Gigantum montes sunt, crines eorum serpentes. Bacchus thyrsο et hedera et tædis pugnans omnes adversarios funditus delevisset, si non sponte e proelio exiisset

δυσμενέας ζῶοντας ἐὼν γενετῆρι φυλάσσω ²⁾.

Alio loco ³⁾, ubi plures Gigantes thyrsο Bacchi quam fulmini Jovis occubuisse dicuntur, ducenae manus eorum commemorantur, pedes anguini nusquam. Quod poetae antiquiores tradiderant, Typhoeum solum contra Jovem pugnasse, et quod recentiores finxerant, eum Gigantum in proelio Phlegraeo socium fuisse, ita componit Nonnus, ut duos Typhones fuisse statuatur, alterum majorem, cujus cum Jove bellum libro primo et secundo narrat, alterum minorem Phlegraeum ⁴⁾. Verbi Gigantis ambitu ita dilatato, ut omnes Terrigenas complecteretur, consentaneum est, etiam illum Gigantem appellari ⁵⁾. Eadem de causa Damasē, ingens Terrigena Lydus, cujus cum maxima serpente pugna in clipeo Bacchi adumbrata erat, Gigas dicitur ⁶⁾.

¹⁾ XLVIII. 1–89. — ²⁾ v. 89. — ³⁾ XXV. 87 sqq. —

⁴⁾ XLVIII 77 sqq. — ⁵⁾ I. 176, 220 etc. — ⁶⁾ XXV. 486, 499, 512.

Fragmentum Gigantomachiae Claudiani nomine inscriptum primus edidit Iriartens, deinde, qui complures locos optime emendavit et lacunas aliquot demonstravit, Köchlyus ¹⁾. Quantum video, nihil obstat, quominus carmen Græcum a Claudiano poeta Latino juvene compositum esse statuamus. Post exordium non invenustum, quo poeta in medio populo Alexandriæ tanquam in inquieto mari timidus virum quendam potentem ut deum marinum fluctibus imperantem invocat, ad Gigantum bellum narrandum transit; sed belli originem et initium ingens lacuna abstulit. Itaque in medias res rapimur. Gigas quidam saxum in Jovem torturus est; sed fulmen saxum in cinerem vertit. Sol Gigantes sibi obvios radiis occæcat. Duo Gigantes sitiens humi prostrati, alter flumen, alter mare sorbent. Minerva duos hostes, alterum hasta occidit, alterum capite Medusæ in lapidem vertit. Cypris inermis in prælium it freta pulchritudine sua, cujus solus aspectus Gigantibus mortifer est. Typhoeus tridenti Neptuni et fulmini Jovis occumbit. Tum Enceladus a matre incitatus insulam cum montibus, arboribus, feris contra Jovem tollit; sed crebris fulminibus pressus in medium mare aufugit. Tum Juppiter rupem a Lycaonia terra abscissam conjicit et Gigas sub insula, quam ipse sustulerat, concidit. Wieselerus ²⁾ dubitat, Lycaonia terra Arcadiam significet an Lycaoniam Asiæ minoris. E loco Argonauticorum Orphicorum ³⁾, ubi insularum origo inde repetitur, quod Neptunus quondam Jovi iratus *Λυκαονίην γαίης κρηπίδα* tridente percusserit, fortasse colligi possit, universæ terræ illud cognomen fuisse. Reliqua narrationis desunt. — In iisdem Argonauticis Gigantes Cæli et Terræ filii appellantur et auctores

¹⁾ Progr. Turic. 1851. — ²⁾ p. 144 not. 14. — ³⁾ 1284 sqq.

generis humani ¹⁾); Callimachi verba supra citata de insula triquetra Enceladi onere imitando exprimuntur ²⁾); denique Phlegra mons est. qui solis meridiani radios a Cimmeriorum terra intercludit ³⁾). — Etiam apud Quintum, qui sæpe heroas suos cum Titanibus, Gigantibus, Typhoeo comparat, Enceladus Siciliam sustinens commemoratur, sed ita, ut modo a Jove ⁴⁾), modo a Minerva ⁵⁾) victus esse dicatur. — In Anthologia Græca Gigantum rarissime mentio fit. In epigrammate Phædimi ⁶⁾), ubi Apollo Gigantem arcu occidisce dicitur, præstat cum Meinekio ⁷⁾) de Porphyryone quam cum Brunckio de Pythone cogitare; etiam Tityos Terrigena significatus esse potest. In epigrammate adespoto ⁸⁾) Apollo, in alio ⁹⁾) Bacchus *Γιγαντολέτης* vocatur. Epigramma Antipatri ¹⁰⁾):

*Ταύρου βαθὺν τένοντα καὶ σιδαρέους
ἝΑτλαντος ὤμους καὶ κόμην Ἡρακλέους
σεμνὰν δ' ὑπέρναν καὶ λέοντος ὄμματα
Μελισίου Γίγαντος οὐδ' Ὀλύμπιος
Ζεὺς ἀτρόμητος εἶδεν, ἀνδρὰς ἡνίκα
πυγμὰν ἐνίκα Νικοφῶν Ὀλύμπια.*

Jacobsius recte de pugile Milesio, propter vires Gigante a poeta appellato, intellexit. Quæ Wittens ¹¹⁾), adhibitis ineptiis Ptolemæi Chenni ¹²⁾) et nummis Milesiis, in quibus leo expressus est, de Leonte Gigante Milesio excogitavit, vana sunt. Restant (nam de ænigmate [XIV 28] nondum, quantum scio, explicato tacebimus) tria epigrammata de operibus humanis ingentibus, quæ a poetis Gigantum manibus con-

¹⁾ 18 sqq. — ²⁾ 1257. — ³⁾ 1129 sqq. — ⁴⁾ V. 641 sqq. cfr. Opp. Cyn. I. 273 sqq. — ⁵⁾ XIV. 582. sqq. — ⁶⁾ Anthol. Pal. XIII. 22. — ⁷⁾ Delect. Anthol. Græc. p. 149. — ⁸⁾ Anthol. Pal. IX. 525. — ⁹⁾ IX. 524. — ¹⁰⁾ VI. 256. — ¹¹⁾ Anal. d. Inst. arch. VI. 345 sqq. — ¹²⁾ V. p. 192.

fecta esse dicuntur, unum Philippi ¹⁾ de portu Julio ad Puteolos ab Agrippa constructo (Cyclopum opus dicitur ab Antiphilo ²⁾), alterum Antipatri Sidonii ³⁾ de nescio qua mole exstructa, tertium, quod superiore capite afferendum fuit, Archimeli ⁴⁾ de ingenti nave Hieronis regis.

Carmina de Gigantibus nunc deperdita scripserunt Scopelianus sophistes a Philostrato ⁵⁾ commemoratus et Dionysius quidam, e cujus libris tribus Stephanus nonnulla de de locis Græciæ septentrionalis hausit. Vixit ille Trajano imperatore, hujus tempus ignotum est.

§ 3.

Gigantum fabulæ formam a poetis Græci Latinisque temporis Romani usurpatam ad Alexandrinam proxime accedere, abunde vidimus. At prosæ orationis scriptores multa nova præbent, præcipue quod non solum, quæ poetarum scriptis divulgata erant, secuti sunt, sed etiam, quæ a patribus filiis tradita passim in Græcia et in terris barbaris a Græcis occupatis in ore hominum versabantur, receperunt. Quatuor hic scriptores maximi sunt momenti, Diodorus, Strabo, Pausanias, Philostratus.

Diodorus Herculis res gestas narrans scribit ⁶⁾, eum diis contra Gigantes Pallenés incolas auxilium tulisse; Jovem, prælio confecto, deos, qui affuissent, et duos mortalium mulierum filios, Herculem et Bacchum, Olympiorum nomine ornassee. De tempore prælii Diodorus et Apollodorus discrepant, ille, tauro Cretensi domito et ludis Olympiis institutis, hic, Troja

¹⁾ IX. 708. — ²⁾ VII. 379. — ³⁾ VII. 748. — ⁴⁾ Athen. V. p. 209. — ⁵⁾ Vit. Soph. I. 21. — ⁶⁾ IV. 15.

et Co captis, Gigantes victos esse, tradentes. Paucis capitibus post ¹⁾) Diodorus Timæum sequens scribit, Herculem a Geryonis insula revertentem in campo Phlegræo agri Cumanī, diis adjuvantibus, Gigantes plerosque interfecisse. In libro quinto, qui de insulis est, Rhodi rebus antiquissimis narratis addit ²⁾), famam esse, γενέσθαι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐν τοῖς πρὸς ἔω μέρεσι τῆς νήσου τοὺς κληθέντας Ἰγάντας. ὅτε δὲ καὶ Ζεὺς λέγεται καταπεπολεμηκῶς Τιτᾶνας ἐρασθῆναι μᾶς τῶν Νυμφῶν Ἰμαλίας ὀνομαζομένης καὶ πρὸς ἐξ αὐτῆς τεκνῶσαι παῖδας. In quibus verbis mendum inesse, satis apparet. Neque enim eosdem Gigantes et statim post Titanes appellare potuit, et rursus, si iidem non sunt, omnis nexus narrationis deest. Etiam fabulam Cretensium affert ³⁾), Jovem totum fere orbem terrarum perlustrantem latrones et impios exstinxisse, æquitatem et libertatem condidisse; ὅτε δὲ φασὶν αὐτὸν καὶ τοὺς Ἰγάντας ἀνελεῖν, ἐν μὲν Κρήτῃ τοὺς περὶ Μόλιον, κατὰ δὲ τὴν Φρυγίαν τοὺς περὶ Τυφῶνα. Addit, ante pugnam Cretensem Jovem soli, cælo, terræ sacra fecisse; sacra victoriam et hostium defectionem portendisse, Musæum ad Jovem defecisse. Gigantes deletos esse; etiam alios Gigantes in Pallene Macedonica et in agro Cumanio propter impietatem et violentiam a Jove interemptos esse. Quæ Diodorus, ut vult, e Libyū fabulis hausta. de Ægide ignem spiranti a Minerva occisa et de Gigantibus hac de causa contra deos a Terra emissis narrat ⁴⁾), supra ad locum Ionis Euripideæ commemoravimus. — Strabo, ubi de Pallene Macedonica agit ⁵⁾), Ephorum sequitur, ubi de agro Cumanio ⁶⁾), Polybium; scribit enim, deorum et Gigantum pug-

¹⁾ IV. 21. — ²⁾ V. 55. — ³⁾ V. 71. — ⁴⁾ III. 70. — ⁵⁾ Epit. Vat. I. VII. 25. — ⁶⁾ V. 243.

nam prope Cumas factam esse nulla alia de causa credi, quam quod propter fertilitatem multi eam terram armis petiissent. Paulo post tamen addit ¹⁾), nonnullos credere, agrum Cumanum, quod igne et sulphure et aquis calidis plenus est, Phlegram appellari et aquam atque ignem e Gigantum vulnere fulmine inflictis prorumpere. Fabulam Coam, Nisyrum insulam a Co revulsam Polybotæ Giganti a Neptuno injectam esse, Strabo eodem, quo Apollodorus, modo narrat ²⁾): addit tamen, nonnullos dicere, Gigantem sub ipsa Co jacere. Prorsus nova est fabula ³⁾), Gigantes ultimos ab Hercule victos sub Mycono insula jacere; proverbium inde, ut vult Strabo, ortum: πάνθ' ὑπὸ μίαν Μόχονον, parœmiographi Græci ⁴⁾ de iis, qui uno iudicio damnati erant, interpretantur (ἐπὶ τῶν μὴ δίκῃ καταδικασθέντων). Nova est etiam fabula Calabrica a Strabone allata ⁵⁾), qui e pugna in Phlegra Campaniæ facta superessent. Leuternios appellatos ab Hercule pulsos in regionem Italiæ Salentinorum promontorio vicinam confugisse; vestigia eorum ostendere et fontem graveolentem ad oppidum Leucam et Leuterniam nomen illi litori inditum. Maxime tamen a vulgari de Gigantum internecone fabula abhorrent, quæ litoris Bospori Cimmerici incolæ narrabant ⁶⁾), Venerem, quæ Phanagoriæ colebatur, Apaturum appellatam esse, propterea quod, Gigantibus deæ vim parantibus, Terræ filios singulos recipiens Herculi, quem occulto loco posuisset, necandos dolose tradidisset. Veram illius nominis originem inde repetendam esse, quod Phanagoritæ cultum Veneris cum Apaturiis, quem diem festum gentilitatis, exceptis Ephesiis et Colophoniiis, omnes Iones agebant ⁷⁾), conjunxerint,

¹⁾ V. 245 — ²⁾ X. 489. — ³⁾ X. 487. — ⁴⁾ I. p. 445, II. p. 605 ed. Leutsch. — ⁵⁾ VI. 281, cfr. (Aristot.) De mirab. ausc. 97. — ⁶⁾ XI. 495. — ⁷⁾ Herod. I. 147.

demonstrat C. O. Müllerus in *Prolegomenis Mythologiae* ¹⁾).

Pausanias in *Arcadicis* scribit ²⁾), prope Alpheum flumen et oppidum Trapezuntem, ubi Arcadum reges olim habitabant ³⁾), esse locum Bathos appellatum, ubi ignis e terra exeat; Arcades illic fulminibus, procellis, tonitribus sacra facere dicentes, illum esse locum praelii deorum et Gigantum, non Palienem Thraciam. Affert deinde tres locos Odysseæ de Gigantibus, unde colligit, Homerum eos mortales habuisse; serpentes vero Gigantibus pro pedibus fuisse, stultam fabulam esse, et aliis locis apparuisse et præcipue in Syria, ubi, derivato Oronta fluvio, arcem plus undecim cubitorum cum cadavere humano ejusdem longitudinis repertam esse; de qua re Apollinem Clarium a Syris consultum respondisse, Orontem ⁴⁾ repertum esse, Indum genere. Addit Pausanias, mirum non esse, si terra humida sole calefacta primos homines ediderit, Indiam maximos homines genuisse. Egregie demonstrat hic locus Pausaniæ, illius tempore verbum, quod est Gigas, jam de omnibus Terræ filiis usurpatum esse. Præterea narrat Pausanias ⁵⁾), Methydriensium fabulam esse, Hoplodamum et alios Gigantes in monte Thaumasio Rheæ gravidæ contra Saturnum auxilium ferre paratos fuisse; quin etiam Megalopoli in templo Æsculapii ossa ingentia unius illorum Gigantum ostendi ⁶⁾); denique in pago Manthurensium prope Tegeam Minervam equestrem appellatam esse, quod in praelio Gigantum equos suos in Enceladum immisisset ⁷⁾). — Cum Pausania de Gigantibus optime consentit Philostratus. Nam Apollonium Tyanensem dicentem inducit ⁸⁾), sibi persua-

¹⁾ p. 401. — ²⁾ VIII. 29. — ³⁾ Paus. VIII. 5. 4. —

⁴⁾ Orontes a Nonno sæpe commemoratur. — ⁵⁾ VIII. 32. 5, 36. 2. — ⁶⁾ VIII. 32. 5. — ⁷⁾ VIII. 47. 1. — ⁸⁾ Vit. Ap. Tyan. V. 16.

sum esse, Gigantes quondam fuisse; documento enim esse, quod in multis terris talia corpora, ruptis sepulchris, appareant. Eandem sententiam copiosius exponit Philostratus in Heroicis ¹⁾, ubi rusticum Chersonesi Thraciæ incolam narrantem facit, suis temporibus, fissa Orontæ ripa, Aryaden quendam aut Indum aut Æthiopem apparuisse; Sigeum promontorium corpus Gigantis duo et viginti cubitos longum ostendisse, de quo Apollinem respondisse, se ipsum Trojam defendentem eum occidisse; in Co insula reperto cadavere duodecim cubitorum, Protesilai oraculum peregrinum obtegere jussisse, esse eum Gigantem τῶν βεβλημένων; Lemni et Imbri alios Gigantes repertos esse; in insula Co Meropum Terrigenarum, in Thessalia Aloidarum, Neapoli, ubi multi Gigantes sub Vesuvio jacere dicantur, Alcyonei ossa ostendi; denique in Pallene, Phlegra poetarum, multa Gigantum corpora et imbribus et terræ motibus nudari et sub terra fremitum larvarum audiri; quin Herculem ipsum, ne quis de corporibus staturam humanam longe superantibus dubitaret, ossa Geryonis Olympiæ in templo Jovis posuisse. Etiam heroas ingenti magnitudine, Orestem, Ajacem, alios, repertos esse, commemorat Philostratus. In Imaginibus ²⁾ tabulam describit, in qua pictus fuit Gigas insula obrutus et ignis fluvios ore emittens, Juppiter fulmina conjiciens, Neptunus insulam tridente concutiens. Addit, Typhoeum sub Sicilia, Enceladum sub Italia sic nondum mortuos, sed semper morientes jacere narrari. Alius locus ³⁾ ostendit, ei etiam fabulam de Encelado sub Ætna animam agente notam fuisse.

Cæterorum scriptorum Stephanus Byzantinus non paucas Gigantum sedes commemorat ⁴⁾. De Pallene auctorita-

¹⁾ 668—71. — ²⁾ II. 17. — ³⁾ Vit. Ap. Tyan. V. 16. — ⁴⁾ s. v. *Παλλήνη, Ἀλμωπία, Ἰσπανία, Ἀρχαδία, Βεσβίδιον, Δαμασκός.*

tem sequitur Theagenis, qui in Macedonicis Ephori modo narraverat, Gigantes, populum superbum et inhumanum, illius pænisulæ incolas, ab Hercule deletos esse. Theagenis proprium est, fabulam de diis Herculi opem ferentibus inde ortam esse, quod inter ipsum prælii tempus fulminaverit et tonuerit ¹⁾. De Almopia, Macedoniæ parte, et de Hispania habet Stephanus, illam ab Almope, hanc ab Hispano Gigantibus nomen traxisse. Inter nomina Arcadiæ etiam Gigantida affert, quum Hesychius ²⁾ et Etymologici Magni auctor ³⁾ Lyciam Gigantiam et incolas primos Gigantes appellent. E libro primo Agathoclis de Cyzico Stephanus affert, hanc urbem, a Proserpina conditam, Gigantis nomen habere; præterea, Gigantibus quondam Rhyndaci fluvii ostium saxis claudere conantibus, Proserpinam, Cyzico timentem, saxa illa medio mari fixisse; ita Besbicum insulam ortam esse, ubi postea deam una cum Hercule Gigantes reliquos (num, qui e pugna Phlegræa effugerant?) occidisse. Denique de Damasco narrat Stephanus, Ascum Gigantem una cum Lycurgo Bacchum vinctum in flumen conjecisse; Mercurium, liberato Baccho, Asco cutem detraxisse; urbem victi Gigantis nomen servare. Quocum comparari potest, quod Procopius Cæsarensis apud Tzetzem ⁴⁾ Damascum *Δὸς τρύπαιον κατὰ Γγάντων* appellat, et quod Pausanias Damascenus ⁵⁾ prope vicinam Antiochiam Gigantes ab irato deo in lapides conversos monstrari et Pagram Gigantem in eadem regione fulmine ictum esse narrat. — Ad Hispaniam Gigantum prælium refertur etiam in Scholiis Iliadis ⁶⁾, ubi Gi-

¹⁾ cfr. Eusth. ad Dionys. v. 327. — ²⁾ s. v. *Γγαντία*. —

³⁾ s. v. *Γγαντία* et Bekker Anecd. I. p. 232. — ⁴⁾ ad Lycophr. v. 688. — ⁵⁾ Müller. Fragm. hist. Græc. IV. p. 469. —

⁶⁾ ad II. VIII. 479.

gantes propter Saturnum regno pulsum irati Tartessi magnum contra Jovem bellum movisse dicuntur; Jovem victis et in Tartarum coniectis Saturnum regem dedisse; Ophioni tamen, Gigantum maximo, Ophionium montem imposuisse. In qua narratione mira Titanes et Gigantes confusos esse, et aliis vestigiis apparet et eo, quod Justinus ¹⁾ Tartessorum saltus Titanum strage claros commemorat. Eadem Scholia ²⁾ narrationem non minus miram de Polydora, sorore Achillis, quæ in Iliade Sperchio fluvio Menesthium peperisse dicitur, afferunt. Scholiastes Homero doctior scit, non Sperchium, sed Pelorem Gigantem, qui se fluvio illo abdidisset, Menesthii patrem fuisse. Idem Gigas postea Neptunum fugiens in Sperchium insiluisse et vulnere, quod aversus acceperisset, mortuus esse dicitur. — Mimantem promontorium Erythræum Scholiastes Odysseæ ³⁾ Gigantis nomine appellatum esse tradit. — De Pallene, Gigantum sede antiquissima, Solinus ⁴⁾ eadem fere atque Philostratus habet et præterea, ingentia saxa illic sparsa Gigantum belli vestigia esse. — Denique de Campania Dio Cassius tradit ⁵⁾, Vesuvio Tito imperante incenso, multos credidisse, Gigantes contra deos arma movere; nam effigies eorum in fumo conspectas et tubas auditas esse et ante cladem illam multos ingenti statura homines et in monte et in regione vicina et in aere apparuisse.

Præter novas Gigantum sedes scriptores temporis Romani etiam alia nonnulla nova suppeditant. Quod apud Lucianum ⁶⁾ dii, Gigantum timore perculsi, in Ægyptum fugiunt et animalium formas induunt, sumptum est e fabula Typhoei ⁷⁾ jam Gigantis. — Aristides, unus e paucis scriptoribus Græcis, qui

¹⁾ XLIV. 4. 1. — ²⁾ ad II. XVI. 174—76. — ³⁾ ad Od. III. 172. — ⁴⁾ IX. 6—7. — ⁵⁾ LXVI. 22. — ⁶⁾ Sacr. 14. — ⁷⁾ Pind. fr. 68 (61).

Gigantum pedes anguinos commemorant, Minervæ pæne totam victoriæ gloriam tribuit ¹⁾. — Apud Parœmiographos Græcos ²⁾ sextus dies faustus esse dicitur, propterea quod Gigantes illo die a diis victi esse dicantur. — In Scholiis Iliadis ³⁾ traditur, originem nominis Herculis inde repētendam esse, quod novercæ clamore vocatus Porphyrionem occiderit; quam rem jam Apollodorum in fontibus suis invenisse, suspicamur. — Servius tradit ⁴⁾, Bacchum, victis Gigantibus, Naxi triumphasse. — Plutarchus ⁵⁾ animalia prorsus immania et prodigiosa, luna in Gigantum prælio a solito cursu deflectente, orta esse scribit. — At Dio Chrysostomus ⁶⁾ tanquam opinionem vulgo acceptam commemorat, genus humanum a Titanibus aut Gigantibus ortum esse. — Constat, grammaticos fabulas Græcas perscrutatos esse, ut animalia, quorum vocabulis astrologi in describendo cælo signa appellaverant, invenirent. Fabulas, quum bestias, quibus opus esset, non semper præberent, interdum, ut cælo accommodarentur, mutatas esse, admodum verisimile est. In libello, qui Eratosthenis *Καταστροφῶν* falso inscribitur, Jupiter in Gigantum prælio capræ, quæ eum nutrivisset, pelle tectus fuisse, capra postea inter sidera posita esse dicitur ⁷⁾; præterea Bacchum, Vulcanum, Silenos, Satyros contra Gigantes asinis vectos esse, Gigautes asinorum voce perterritos fugisse, asinos victores esse sidus asellorum prope cancrum ⁸⁾. Addit Hyginus ⁹⁾, qui eadem affert, alios credere, Tritonis concham illius terroris lymphatici causam fuisse. Præterea Hyginus ¹⁰⁾ habet, serpentem ursorum vicinam a

¹⁾ Minerv. 10—11. — ²⁾ I. p. 401. ed. Leutsch. — ³⁾ ad II. XIV. 323. — ⁴⁾ ad Æn. III. 125. — ⁵⁾ Quæst. conv. VIII. 9. — ⁶⁾ or. XXX. p. 556 R. — ⁷⁾ Catast. 13. — ⁸⁾ ibid. 11. — ⁹⁾ Poet. Astron. 23. — ¹⁰⁾ ibid. 3.

Gigantibus in Minervam, a Minerva ad polum cæli conjectam esse. — Nomina Gigantum a Tzetze ¹⁾ triginta quatuor, ab Hygino ²⁾ viginti quatuor, a Scholiasta Hesiodi ³⁾ sex enumerantur. Quæ unde sumpta sint, dijudicari non potest; sed quum Otus, Ephialtes, Typhoeus, Ægæon in catalogo Tetzæ, Otus, Ephialtes, Cœus, Astræus, Iapetus in catalogo Hygini inveniantur, sine dubio statuere licet, illos catalogos Alexandrino tempore antiquiores non esse. Sex nomen, quæ Scholiastes Hesiodi affert, quatuor ei cum Apollodoro communia, duo, Phrutus (Bentleius ⁴⁾ Rhætus vult) et Obrimus, nova sunt. — Scholiastas magis etiam quam poetas Titanes et Gigantes confudisse, mirum non est. Exempla præbent Servius ⁵⁾, qui Bacchum a Gigantibus dilaceratum esse tradit, et Scholiastes Iliadis ⁶⁾, qui Atlantem unum e Gigantibus appellat. — Ad ultimos inscientiæ fines procedunt Mytographi Vaticani a Majo editi. qui non modo Atlantem cæterosque Titanes cum Gigantibus confundant ⁷⁾, sed etiam reliquos deorum inimicos, Tantalum, Tityum, Ixionem Gigantes appellant ⁸⁾, Enceladum et Briareum eundem habeant ⁹⁾, Terram, id est Cererem, ob sui et Tantali derisionem iratam Titanes et Gigantes ex se contra Saturnum et postea contra Jovem genuisse narrent ¹⁰⁾. Reconditam doctrinam hic latentem Wieselerus sibi habeto. Ne Ptolemæi quidem Hephæstionis viro doctissimo fabellis invidemus. Videtur enim etiam qui Hercheri de hoc scriptore libellum ¹¹⁾ non legerit, tamen suo Marte intelligere debere. Ptolemæum

¹⁾ Theogon. v. 87 sqq. — ²⁾ Fabul. (in stemmate deorum). — ³⁾ ad Theogon. 185. — ⁴⁾ ad Hor. Od. II. 19. 23. — ⁵⁾ ad Georg. I. 166. — ⁶⁾ ad II. XVIII. 486. — ⁷⁾ II. 53. — ⁸⁾ I. 12, 13, 14. — ⁹⁾ II. 53. — ¹⁰⁾ I. 11. — ¹¹⁾ Ueber d. Glaubwürdigkeit d. Neuen Geschichte d. Ptolemæus Chennus. Leipz. 1856.

non grammaticum esse veras fabulas ex abditis fontibus colligentem, sed hominem aut jocosum aut potius improbe mendacem sua ipsius stulta inventa pro genuinis fabulis venditantem. Exempla duo, unde cætera cognoscantur, e narrationibus ejus de Gigantibus afferam: moly herbam in Odyssea commemoratam ortam esse e sanguine Gigantis, qui insulam Circes aggrediens a Sole Circae opem ferenti interfectus esset; nomen herbæ a pugna derivatum esse, album floris colorem Soli deberi ¹⁾). Altera narratio hæc est ²⁾): Thetidem sex filios, quos peperisset, paulatim concremasse; Achillem, septimum, quum flamma dextrum talum ejus jam consumpsisset, a Peleo servatum esse; tum Chironem, cadavere Damysi, Gigantis celerrimi, in Pallene effosso, hujus talum in pedem Achillis inseruisse; quod postea Achilli mortis causam fuisse; nam quum Apollo eum ad Trojam insequeretur, fugienti os suppositum excidisse.

Præter interpretationem fabulæ nostræ a Theagene propositam afferenda est sententia Cornuti philosophi ³⁾), victoriam deorum et cladem Gigantum de moribus rudibus et insociabilibus hominum primorum a diis in melius mutatis intelligendas esse. Quæ Varro ⁴⁾) excogitavit, tam mira sunt, ut ipsius verba afferam: „in diluvio aliquos in montes confugisse cum utensilibus, qui lacessiti postea bello ab his, qui de aliis veniebant montibus, facile ex locis superioribus vicerunt; unde factum est, ut dii superiores dicerentur, inferiores vero terrigenæ; et quia de humillimis reptabant ad summa, dicti sunt pro pedibus habuisse serpentes“. Etiam verba Macrobiani ⁵⁾) integra appono: „Gigantas autem quid aliud fuisse,

¹⁾ IV. p. 190. Westermann. — ²⁾ VI. p. 195. — ³⁾ De nat. deor. XX. p. 115 Osann. — ⁴⁾ ap. Serv. ad Æn. III. 578. — ⁵⁾ Sat. I. 20. 8—9.

credendum est quam hominum quandam impiam gentem deos negantem et ideo æstimatam deos pellere de cælesti sede voluisse? Horum pedes in draconum volumina desinebant: quod significat, nihil eos rectum, nihil superum cogitasse, totius vitæ eorum gressu atque processu in inferna mergente.“

Monumenta artis temporis Romani, opus statuarium unum, cælata nonnulla, nummos aliquot, gemmas permultas, inter quas est opus admirabile Athenionis, quia ad fabulam cognoscendam nihil novi præbent, hic prætereunda esse, putamus. Accurata cognitio eorum optime adjuvatur iis, quæ Wieselerus collegit et disputavit ¹⁾).

¹⁾ p. 157--167.

DE GIGANTIBUS FABULARUM TOPI- CARUM.

§ 1.

Loca, ubi Gigantes aut vixisse aut superati esse aut mortis vestigia reliquisse a scriptoribus narrantur, sunt Pallene, Pelagonia, Almopia, Athos, Sperchei ripa, Sicyonia, Arcadia, Lemnos, Imbros, Myconos, Creta, Rhodos, Cos, Lycia, Mimas, Sigeum, Phrygia, Lydia, Cyzicus, Syria, Phanagoria, Campania, Fregellæ, Leuternia, Pithecussæ, Sicilia, Hispania (Tartessus). Quorum in plerisque fabulas topicas, quas scriptores secuti sint, fuisse, etsi solus Pausanias, ubi de Gigantibus Arcadicis scribit, se Arcadum narrationes referre affirmat, certum haberi potest. Nihilominus si quis propter multitudinem locorum enumeratorum credat, jam antiquitus Gigantum fabulam in tot terris et insulis tamquam radices egisse, vehementer erret. Nam de sola Pallene testimonium Alexandri tempore antiquius exstat, Pelagonia, Athos, Cos, Campania, Sicilia, Pithecussæ Alexandrinis, cætera loca omnia Romanis demum temporibus commemorantur. Deinde, quod gravius est, in non paucis illorum locorum Gigantum fabula alii antiquiori aperte successit. Scimus, Pherecydem ¹⁾ Typhoeum Pithecussis oppressum esse scripsisse, et inter

¹⁾ Fragm 14 ap. Müllerum.

omnes constat, apud Æschylum¹⁾ Ætnam, apud Pindarum modo²⁾ Ætnam solam, modo³⁾ Ætnam atque τὰς ὑπὲρ Κύμας ἀλερξίας ὄχθας, id est Campaniæ colles, eundem deorum adversarium premere. Etiam in Phrygia Gigantum fabulam narrationem de Typhoeo antiquiorem loco movisse, Diodori verba⁴⁾ demonstrare nobis videntur. Apud Sicyonios quoque duas de carbonibus, quos Asopus ferebat, fabulas fuisse, supra⁵⁾ vidimus; quarum, si ætatem testimoniorum sequaris, illa de Gigantibus a Statio tradita recentior est. Etiam de Cyzicenis Gigantibus, quos Rhyndaci ostium obstruere voluisse, Stephanus⁶⁾ solus narrat, nonnihil dubitamus. Nam Apollonius⁷⁾, qui similem fabulam tradit, quum Argonautæ ad Cyzicum appulissent, Terrigenas vicinæ pænisulæ habitatores senis brachiis præditos, quum Cyzici portum obstruere conarentur, ab Hercule et Argonautis interemptos esse, Gigantum nomine non utitur, et Scholiastes ejus⁸⁾ illa monstra θεσσαλὸς Ἐγχειρογάστρας appellat. Verisimile est igitur, Gigantes apud Stephanum secundum usum loquendi recentiorem Terræ filios significare. Fabulas etymologicas, quibus Stephanus⁹⁾ Almopiæ et Hispaniæ, Scholiastæ Homeri¹⁰⁾ Sperchei fluminis et Mimantis montis nomina interpretantur, vix quisquam inter antiquas referet. Wieselerus¹¹⁾, etsi fabulam de Pelore Gigante, quem Neptunus in Sperchei ripam persecutus sit, non novit, nihilo minus, propterea quod Thessali Jovem Pelorum colebant, de Pelore aliquo Gigante fabulam fuisse, recte colligit. Etiam fabula Sicula a Nonno tradita¹²⁾, in Poloro promontorio Gigantem olim habitasse.

1) Prometh. 363 sqq. — 2) Ol. 4. 6. — 3) Pyth. 1. 15. sqq. — 4) supra p. 63. — 5) p. 57. — 6) supra p. 67. — 7) Argon. I. 941 sqq. — 8) ad I. 989 — 9) supra p. 67. — 10) supra p. 68. — 11) p. 175. — 12) supra p. 58.

sine dubio ad promontorii nomen explicandum ficta est. Fabulæ Syriacæ ¹⁾ aut barbaræ originis, aut, si Græcæ, recentioris ætatis sunt. Fabulæ Fregellana ²⁾ et Calabrica ³⁾ sine dubio tum demum, quum de Gigantibus in Campania victis narrari cœptum esset, ortæ sunt. Quæ Philostratus ⁴⁾ de ingentibus ossibus in Sigeo, Imbri, Lemni repertis tradit, etiam secundo post Christum sæculo tales narrationes existisse, ostendunt. Quibus omnibus consideratis, apparet, e magno illo numero locorum pauca restare, in quibus jam antiquitus fabulas topicas de Gigantibus fuisse, cum aliqua veri similitudine suspicari possimus. Restant præter Pallenem Pelagonia, Athos, Arcadia, Myconos, Creta, Rhodos, Cos, Lycia, Lydia, Phanagoria.

Ut Gigantum fabulam alias fabulas loco movisse vidimus, sic ipsam interdum victam cecidisse, per se verisimile est, et laudandus est Wieselerus, quod mythologiam Græcam ad vestigia Gigantum latentia inveniendâ perscrutatus est. Sed doctrina, quæ ei maxima est, abuteus tanta audacia et temeritate disputavit, ut, quæ vera vel probabilia invenit, inter aliena, dubia, perversa, quæ collegit et excogitavit, pæne delitescant. Exemplo sint, quæ de Gigantibus Argolicis disputavit ⁵⁾. Eurymedontem illum, quem Homerus Gigantum regem appellat, in fabula Argolica deprehendisse sibi videtur; Perseum enim, Danaæ filium, ipsum illum Eurymedontem esse. Miram profecto et inauditam et gravissimis argumentis firmandam sententiam! Wieselerus sic ratiocinatur: Eurymedontem, quem Euphorio Junonem virginem compressisse narrat, non diversum esse a Porphyrione illo in pugna Gigantum Junoni vim inferenti; Perseum porro a poetis

¹⁾ supra p. 67. — ²⁾ supra p. 57. — ³⁾ supra p. 64. — ⁴⁾ supra p. 66. — ⁵⁾ p. 168–69 et 171.

Alexandrinis ¹⁾ Eurymedontem appellari, et Cyclopes Lycios, quorum patria olim Gigantia appellata sit, ministros ejus fuisse²⁾; ergo Perseum, Eurymedontem, Porphyrionem tria nomina ejusdem personæ esse; præterea C. O. Müllerum ³⁾ recte suspicatum esse, Perseum Argolicum, Persen Titanem, Hecatæ patrem, Persen Solis filium, Ætæ et Circes fratrem, eundem esse. Denique, ne nominibus solis res conficiatur, addit, Perseum cum Cyclopius solem et fulmen, Porphyrionem, unde nomen acceperit, flammam et fulmen significare. Quæ interpretationes quam perversæ sint, vix opus est monere. Neque enim Gigas, Terræ filius, fulmine occisus, cæleste fulmen significare ullo modo potest, neque Cyclopius quidquam cum sole est; nam, ut hoc solum virum doctissimum admoneam, solem unum esse, constat, Cyclopes plures. Perseus num sol sit, valde dubium est. Sed sit sane. Igitur Porphyrio quoque sol est. Igitur sol in pugna Phlegræa in Tartarum coniectus est. Absurdiora vix cogitari possunt. Deinde quid audacius est quam Eurymedontem, deorum hostem, Junonis violatorem, cum Perseo confundere, qui, diis adjuvantibus, res maximas gesserit, et de quo hoc solum impium narretur⁴⁾, eum Junonis amicitia commotum contra Bacchum arma movisse? — Præterea Wieselerus fabulam Argolicam de Danaïdibus ad Gigantum fabulam proxime accedere putat; nam et Ægypti filios a Danaïdibus cum Minerva arte conjunctis necatos cum Gigantibus a Minerva occisis apte comparari posse, et in catalogis Ægyptidarum apud Apollodorum ⁵⁾ et Hyginum ⁶⁾ com-

¹⁾ Appollon. Argon. IV 1512, Euphor. fr. 16 et 67 Meineke. — ²⁾ Pherecyd. fr. 26 Müller. — ³⁾ in Gerhard. Hyperb. Röm. Studien. I. p. 287. — ⁴⁾ Paus. II. 20. 4, 22. 1, 23. 7, Nonn. XLVII. 475 sqq. — ⁵⁾ II. 1. 5. — ⁶⁾ Fab. 170.

plura nomina, quæ alibi Gigantibus tribuantur, occurrere. Verum illa fabularum similitudo perexigua est, neque hæc nominum convenientia ullius momenti esse potest. Nam ex Ægyptidarum nominibus uno et quinquaginta ab Apollodoro allatis septem tantum, e septem et quadraginta apud Hyginum quinque tantum nomina Gigantum inveniuntur, et, quod animadvertendum est, ex his undecim nominibus (unum enim apud utrumque scriptorem invenitur) quatuor tantum, Enceladus, Hippolytus, Ephialtes, Clytus (Clytius), ad nobiliora Gigantum nomina pertinent, reliquorum Asterius in fragmento Pepli Aristotelici, Chthonius apud Nonnum, Obrius apud Scholiasten Hesiodi, Alcis (Alceus), Ægius (Ægeus), Argius, Bromius (Bremes) apud Tzetzen demum occurrunt. Talem nominum consensum, non est, cur miremur; mirum esset potius, si in tanto Ægyptidarum violentorum nominum numero nulla reperirentur, quæ de Gigantibus quoque usurpata essent. — Quod inter Gigantes Tzetæ Panoptes quidam est, quem ab Argo Ionis custode diversum non esse, Wieselerus facile concedimus, nihil aliud ostendit quam, quod jam supra vidimus, scriptores temporum recentiorum omnes Terræ filios Gigantes appellasse. Quod propter lacum Alcyoneum prope Lernam situm Wieselerus Alcyoneum Gigantem in fabulis Argolicis fuisse suspicatur, vix dignum est, quod commemoretur.

Atticam suos Gigantes habuisse, C. O. Müllerus ostendere conatus est in docta et eleganti dissertatione, quæ inscribitur „Die erhobenen Arbeiten am Fries des Pronaos vom Theseustempel zu Athen, erklärt aus dem Mythos von den Pallantiden“ ¹⁾, ubi Pallantidarum fabulæ duas for-

¹⁾ Gerhard. Hyperb-Röm. Studien. I. p. 276—96.

mas fuisse, suspicatur, alteram recentiorem et historicam a Plutarcho ¹⁾ servatam: quum Theseus Trœzene Athenas venisset, Pallantis, Ægei fratris, filios spe regni dejectos bellum parasse; Theseum, cui præco consilia eorum prodidisset, partem eorum in insidiis, ubi se occultassent, oppressisse; cæteros, quorum dux ipse Pallas esset, diffugisse; alteram antiquiorem et mythicam, quæ ex Attica in Pallenem Thraciam immigrasset, de Gigantibus a Minerva victis. Antiquioris fabulæ vestigium Müllerus in fragmento Ægei Sophoclis servatum esse putat, ubi Pallas *ὁ σκληρὸς καὶ Ἰγάντας ἐκτρέφων* ab Ægeo dicitur. Sed verbum *ἐκτρέφων* ostendit, Gigantes illos filios Pallantis esse, et Pallas etiam apud Sophoclem Ægei frater est. Apparet, Ægeum fratris filios mataphorice tantum ad violentiam eorum significandam Gigantes appellare potuisse; cujus usus exempla Æschylea et Lycophronea supra vidimus. Itaque apud Sophoclem eadem fabulæ forma atque apud Plutarchum invenitur. Vix majorem probandi vim habent, quæ Müllerus de opere cælato disputat, quod prælium virorum partim solitis armis, partim lapidibus pugnantium exprimens in parte orientali zophori est, qui Thesei templi cellam ornat ²⁾. Quamvis enim, qui hic superantur, Pallantidæ sint, quod perdubium esse, demonstravit Ulrichsius ³⁾, qui prælium Atheniensium cum Eurystheo agnoscit, etiam artifex formam fabulæ recentiorem expressisse dicendus est. Neque enim antiquioris neque recentioris artis Gigantibus similes sunt, qui a Müllero Pallantidæ habentur, neque deorum spectantium tres Gigantibus faventes ab artifice expressi essent. Tertium Mülleri argumentum est ratio, quæ in compluribus aliis fabulis Minervæ

¹⁾ Thes. 13. — ²⁾ C. O. Müller Denkmäler. d. a. K. I. tab. 21—22. — ³⁾ Reisen II. p. 135 sqq.

cum Pallante aliquo vel Pallade intercedit. Nam et in Gigantum proelio apud Apollodorum Minerva Pallantem occidit, occisum cute spoliat, et quintam Minervam Pallantem patrem virginitatem suam violare conantem interemisit, Cicero ¹⁾ scribit, et Pallas Titan apud Hesiodum ²⁾ Victoriam, quam a Minerva separari posse, Müllerus negat, e Styge procreat, et Pallas, Pallantii Arcadici conditor, a Dionysio Halicarnassensi ³⁾ Chrysæ, quæ a Minerva non diversa esse videtur ⁴⁾, pater dicitur, et apud Apollodorum ⁵⁾ Palladem, Tritonis filiam, quacum educabatur, Minerva invita interficit. Colligit igitur Müllerus, Pallantem et Pallantidas Atticos, quos incolæ Pallenenses pagi, ubi inclytum Minervæ templum erat, sibi vindicabant, in antiquiore fabula artius cum dea conjunctos fuisse. Admodum verisimilia hæc esse, non negabimus; sed cum Müllero longius progredi et de Pallantidis Gigantibus Atticis et de Gigantum fabula ex Attica in Pal-lenem Thraciam ab Eretriensibus portata conjecturas facere audacissimum videtur.

§ 2.

Admodum memorabile est, quod a Pausania discimus, Arcades affirmasse, proelium deorum et Gigantum non in Pallene Thracia, sed in loco agri Megalopolitani, ubi flamma e terra exiret, factum esse. Qui locus. Bathos appellatus, quoniam Trapezunti, ubi Lycaon et filii fulmine interempti esse dicebantur, proximus erat, et quoniam Lycaon e san-

¹⁾ De nat. deor. III. 23. 59. — ²⁾ Theog. 383 sqq. — ³⁾ Antiq. Rom. I. 68, cfr. 61, 62, 33. — ⁴⁾ Welcker Gr. Götterlehre I. p. 308. — ⁵⁾ III. 12. 3.

guine cæsorū Gigantum natus esse ab Ovidio dicitur, suspicio oriatur necesse est, fabulas Gigantum et Lycaonis ar-
 tiore quodam vinculo conjunctos esse. Quæ conjunctio a
 Wioselero solo animadversa ¹⁾ ut cognoscatur, narrationes de
 Lycaone accuratius considerandæ sunt. Ipse Pausanias ²⁾
 tradit, Lycaonem, Pelasgi filium, patris exemplo rudem vi-
 tam primorum hominum cultiorem reddidisse; nam et Lycos-
 uram, oppidum omnium antiquissimum, eum condidisse et
 Jovem Lycaeam appellasse et ludos Lycaeos instituisse; sed
 quum puerum immolasset et aram Jovis sanguine humano
 conspersisset, regem statim in lupum conversum esse. Quod
 summam fabulæ attinet, non multum a Pausania dissidet
 Ovidius ³⁾ narrans, Lycaonem crudelem et impium regem
 fuisse; Jovem ad animum ejus explorandum tectum regis
 subiisse; tum Lycaonem, ut experimento disceret, utrum deus
 an homo esset hospes, obsidis Molossi trucidati membra par-
 tim cocta, partim tosta ei apposuisse; Jovem fulmine in
 regiam coniecto Lycaonem in lupum mutasse, deinde omnem
 gentem humanam præter Deucalionem et Pyrrham inunda-
 tione delevisse. Pausaniam et Ovidium complures scriptores
 recentissimi ⁴⁾ sequuntur, quorum nonnulli ⁵⁾ puerum macta-
 tum Nyctimum filium, alii ⁶⁾ Arcadem nepotem Lycaonis
 fuisse scribunt. Non magnam hucusque inter fabulas, quas
 comparamus, convenientiam esse, satis apparet; verum etiam
 hoc facile perspicitur, Lycaonis fabulæ formam, quam adhuc
 vidimus, sibi ipse et iis, quæ de cultu Jovis Lycaeï scimus,
 vehementer repugnare. Neque enim, qui mores populi sui

¹⁾ p. 172—173. — ²⁾ Paus. VIII. 2. — ³⁾ Met. I. 210 sqq.
 — ⁴⁾ cfr. H. D. Müller. Mythologie der griechischen Stämme
 II. p. 83 sqq, ubi omnia accurate collecta sunt. — ⁵⁾ Serv.
 Arnob. Clem. Alex. Nonn. — ⁶⁾ Hygin. Erat. Catast.

mitigaverit et cultum provexerit, impio facto deorum iram excitare convenit, neque Arcades, si a majoribus acceperissent, Jovem a Lycaonis mensa abhorruisse, Lycaonis nefarium facinus non modo Platonis et Theophrasti, verum, ut videtur, etiam Pausaniæ temporibus tenere¹⁾ ausi essent. Eo magis igitur necesse est formam fabulæ antiquiorem ab Apollodoro²⁾ servatam considerare. Qui narrat, Lycaonem quinquaginta filios superbos et impios genuisse; quorum ad impietatem cognoscendam quum Jupiter pauperis hominis forma simulata advenisset, illos Mænalio fratrum maximo auctore filium Arcadis hominis mactasse et exta humana sacris dapibus (τοῖς ἱεροῖς) admixta hospiti proposuisse; Jovem, mensa eversa et Lycaone cum cæteris filiis occiso, Nyctimo natu minimo pepercisse; Teram enim sublatiis manibus et dextra Jovis prehensa iram ejus sedasse; Nyctimo regnante diluvium Deucalionis evenisse, ut nonnulli crederent, propter Lycaonidarum impietatem. Cum Apollodoro congruunt fere Nicolaus Damascenus³⁾, Hyginus⁴⁾, Tzetzes⁵⁾, quorum hic quoque Nyctimum mactatum esse narrat. Apparet igitur, antiquiores Lycaonem innocentem ruina filiorum sceleratorum in perniciem tractum esse credidisse; præterea illa de Lycaone in lupum converso recentioris originis esse. Quo magis verba Λυκάων et Λυκάιος cum Curtio⁶⁾ et Welkero⁷⁾ a radice ΛΥΚ in „lux“ Latinorum et in nonnullis vocabulis Græcis servata derivanda est. Jovem Lycæum lucis deum fuisse, etiam eo confirmatur, quod ara ejus in summo monte Lycæo erat, quod ad hanc aram ad orientem solem versus duæ columnæ erant

¹⁾ K. F. Hermann Gottesdienst. Alterth. § 27 2 et 5. — ²⁾ III. 8. 1. — ³⁾ fr. 43 ap. C. Müllerum; cfr. Suidas v. Λυκάων. — ⁴⁾ Fab. 176. — ⁵⁾ ad Lycophr. v. 481. — ⁶⁾ Gr. Etym. I. p. 130. — ⁷⁾ Gr. Götterlehre I. p. 476.

aureas aquilas sustinentes, quod denique, qui ἄβρων ejus intrasset, umbram amittere putabatur ¹⁾. Sed restat etiam in Apollodori narratione difficultas sacrificii humani in cultu sollennis, in fabula a deo severissime puniti. Quæ difficultas vix tolli posse videtur, nisi statuimus, genuinam et Arcadicam fabulæ formam eam esse, quam Pausanias sine dubio in ipso fabulæ loco audivit, Jovem ad Trapezuntem Gigantes superasse. Cæteræ narrationes extra Arcadiæ fines apud alios Græcos, qui Lycæa sacrificia inhumana et detestabilia habuerint, ortæ esse videntur. Neque difficile est intelligere, qua de causa Lycaon et sacrificia illa crudelia in fabulam de Gigantibus inserti sint. Nam sicut nomen Lycaonis prave derivatum narrationis de rege in lupum converso origo fuit, sic omnia illa, quæ de mensa humana carne fœdata narrantur, e cærimoniis vicini montis sumpta esse videntur ad nomen Trapezuntis explicandum. Nam Græcos sine dubio fugerat, illud nomen ea de causa oppido inditum esse, quod, ut Trapezus Pontica ²⁾, in monte situm erat mensæ formam ostendenti ³⁾. Quod Pausanias in ipsa Arcadia de Lycaone in lupum converso audivit, opinioni nostræ non obest; neque enim mirum est, si novæ fabulæ formæ, a poetis celebratæ et toti Græciæ traditæ, etiam in abditam patriam ejus penetraverunt.

Quæ H. D. Müllerus ⁴⁾ de Lycaone et Lycaonis filiis scripsit, etsi perversissima sunt, tamen quia Müllerus solus illam fabulam diligentius tractavit, omnino præterire non possumus. Statuit hic mythologus neque doctrina neque

¹⁾ Paus. VIII. 38. — ²⁾ Ritter Erdkunde. VIII. 879, Barth Reise von Trapezunt nach Skutari p. 5. — ³⁾ Curtius Peloponnesos. I. p. 305. — ⁴⁾ Mythol. d. gr. Stämme II. p. 83—123.

sagacitate neque sermonis elegantia destitutus, sed in opinionibus præjudicatis tenendis et excolendis obstinatissimus et in deos et heroas Græcos Procrustæ more sæviens, fabulæ illius veram et genuinam formam sic constituendam esse: Lycaonem, filio mactato et Jovi apposito, ea poena affici, ut in lupum mutetur. Sumit præterea, Jovem Lycaenum et Lycaonem eandem personam esse; Jovem igitur ipsum in lupum mutatum filium suum devorare. Ad quam rem satis miram interpretandam affert, lupum imaginem esse chthoniam; igitur fabulam de Jove Lycaeo filium comedente idem significare atque similem fabulam de Saturno Jovem infantem devorante: fertili anni tempore Jovem deum cælestem, Olympium, salutarem esse; ut vero calor æstivus segetes adurere cœperit, Jovem in deum chthonium, perniciosum, ea, quibus ipse vitam dederit, perdentem mutari. De fabula, qualis ab Apollodoro servata est, statuit, quinquaginta Lycaonis filios, ut quinquaginta Actæonis canes, de diebus canicularibus intelligendos esse; quod non mutantur, sed fulmine deleantur, fabulæ rationi alienum esse et fortasse interpolatori debere; verum tamen sensum ejus eo apparere, quod Nyctinus fratribus superstes sit; nomen enim ipsum naturam ejus chthoniam satis ostendere; præterea inundationem Dencaleoneam, quæ illo regnante evenisse dicatur, imbres hiemales significare; quæ vero pernicioosa sint, omnia ad deos chthonios pertinere. Percommode accidit, ut Müllerus ipsam de Lycaone fabulam perversissimo modo constituerit. Nam si fundamentum, quo conjecturæ ejus audacissimæ nituntur, corrui, ipsæ conjecturæ corruant meesse est, neque nobis opus est singula vitia argumentationis ejus, manifesta præterea neque quemquam facile decipientia, ostendere. Atqui regulis artis criticæ vehementissime repugnat, quum

scriptores antiquiores non modo nesciant, Lycaonis filium immolatum esse. sed etiam aut *ἔνα τῶν ἐπιχωρίων παῖδα* aut obsidem Molossum Jovi appositum esse, tradant, nihilo minus ab ultimæ ætatis scriptoribus sumere, Lycaonem filium jugulasse. Quasi Apollodorus et Ovidius scelus commissum minuere voluerint. Immo, quod Servius, Hyginus, Tzetzes atque similes de Lycaonis filio occiso tradunt, e fabula Tantali et Pelopis irrepsisse, admodum verisimile est.

§ 3.

Wieselerus ¹⁾ operam dedit, ut in fabulis Bœoticis Gigantum vestigia ostenderet: sed quæ de Typhoeo, Sphinge, Aloidis, Orione, Tityo, Martis serpente, Sparti collegit, omnia aliena sunt. Nihilo minus jam abhinc annos quadraginta tres Buttmannus in disputatione de Minyis temporis antiquissimi ²⁾ nullo modo digna, quæ propter librum C. O. Mülleri ejusdem argumenti e memoria doctorum excideret, recte, ut videtur. statuit, fabulam Orchomeniam de Phlegysis fabulæ de Gigantibus Phlegræis artissime conjunctam esse ³⁾. Nam et nomina *Φλέγρα* et *Φλεγύα* (Phlegyarum oppidum) tam similia sunt, ut duæ formæ ejusdem nominis dici possint (neque enim *Φλεγύα* a *Φλέγρα* longius abest quam *νέκος* a *νεκρός*, *μύς* a *μικρός*), et fabulis, quæ de utrisque narrantur, magna convenientia est. Phlegyæ Orchomenii primum commemorantur in hymno Homérico in Apollinem Pythium, ubi poeta deum sic alloquitur ⁴⁾:

*ἔξες δ' ἐς Φλεγύων ἀνδρῶν πόλιν ὕβρισταίων,
οἳ Διὸς οὐκ ἀλέγοντες ἐπὶ χθονὶ ναιετάασκον
ἐν καλῇ βήσση Κηφισίδους ἐγγύθι λίμνης.*

¹⁾ p. 175. — ²⁾ Mythol. II. p. 194—245. — ³⁾ l. c. p. 225. — ⁴⁾ v. 100 seqq.

Deinde Pherecydes ¹⁾ narraverat, Amphionem et Zethum, propterea quod Phlegyæ finitimos latrociniis vexarent, Thebas muris cinxisse; sed post mortem fratrum Eurymachum Phlegyarum regem urbem expugnasse; quum vero plura injuste fecissent, eos Jovis consilio ab Apolline deletos esse (*κατε-
ταρταρώθησαν* unus codex habet). Ephorus ²⁾ Daulida sedem eorum fuisse, et Phocenses pro *ὕβριζεν φλεγυᾶν* dicere affirmaverat. Pausanias in antiquitatibus Orchomeniis ³⁾ scribit, mortuo Eteocle, Orchomeni rege secundo, dominationem Phlegyæ, Martis et Chrysæ, Sisyphei neptidis, filio contigisse; tum omnem terram Phlegyantida et novum oppidum, quod Phlegyas condidisset, et in quod Græcorum bellicosissimos collegisset, Phlegyam appellatam esse; paulatim vero Phlegyas (sic enim illos appellatos esse) dementia et audacia incitatos a cæteris Orchomeniis defecisse et finitimos populos esse, quin ipsum templum Delphicum a Philammone et Argivis frustra defensum adortos esse; tandem deum gentem impiam continuis fulminibus et terræ motibus delevisse; qui superessent, peste mortuos esse, paucos tantum in Phocida confugisse. Quos Panopeum occupasse et Panopensium gentis auctores habitos esse, ex alio loco Pausaniæ ⁴⁾ apparet. Alibi ⁵⁾ commemorat, in bello septem ducum contra Thebas Phlegyas e terra Minyade Thebanis auxilio venisse. Restat fabula ab Ovidio ⁶⁾, Philostrato ⁷⁾, Scholiasta Iliadis ⁸⁾ tradita, Phorbantem, ingentem pugilem, Phlegyarum ducem, quum vias Delphos ferentes infestissimas reddidisset, ab Apolline victum et occisum

¹⁾ fr. 102 ap. C. Müllerum. — ²⁾ Schol. Il. XIII. 301. — ³⁾ IX. 6. — ⁴⁾ X. 4. 1. — ⁵⁾ IX. 9. 2. — ⁶⁾ Met. XI. 413 sqq. — ⁷⁾ Imagg. II. 19. — ⁸⁾ ad XXIII. 660.

esse. Constat, C. O. Müllerum Minyarum Orchomeniorum historiam et reipublicæ descriptionem antiquissimam e fabulis eruere conatum esse. In qua descriptione Phlegysis ordinis bellici partes tribuuntur, qui se sensim a patria disjunxerit; nam Phlegyam et Minyam consobrinos esse in stemmate Orchomeniorum regum a Pausania tradito; igitur ambos populos consanguineos fuisse; neque de bellis, quæ post Phlegyarum secessionem inter se gesserint, quidquam narrari; igitur Phlegyas non coactos a Minyis se disjunctisse ¹⁾. Quam interpretationem ferri non posse, neminem fugiet. Nam in civitate florenti et opulenta, qualis Orchomenos Minyarum fuisse dicitur, bellatores, id est nobiles, non sponte a patria se disjungunt, ut latronum modo vivant, et, si vi expelluntur, plebei in urbe remanenti infestiores quam ulli populo externo sunt. Deinde, qui meminerit, quanta fingendi licentia stemmata regum Græciæ mythicorum composita sint, hoc solum e genealogia a Pausania tradita conicere audebit, fabulas de Phlegysis Orchomeniam terram habitantibus fuisse. Multo potius ad rem veram et historicam spectat, quod idem Pausanias narrat. Phlegyas templum Delphicum populos esse; verisimile est enim, jam antiquissimis temporibus avaros finitimos divitias Apollinis concupuisse, et verarum populationum memoriam in fabulis servatam esse. Sed cum fabula de Phlegysis ab Apolline deletis aliam fabulam de eodem populo a Jove exterminato coaluisse, ex omnibus de Phlegyarum interitu narrationibus apparere nobis videtur. Nam apud Pherecydem, ubi ab Apolline interempti esse dicuntur, prorsus otiosum est, quod additur. κατὰ Διὸς προαίρεσιν. In narratione Pausaniæ, deum

¹⁾ Orchomenos p. 179 ed. secund.

Phlegyas continuis fulminibus et terræ motibus delevisse, qui superessent. morbo periisse, arma Jovis et Apollinis facile agnoscuntur. Ne in pictura quidem Philostratea, ubi Apollo Phlegyarum ducem occidit, Juppiter prorsus abest; nam quereus, e cujus ramis Phorbas cæsorū viatorum capita suspenderat, fulmine percutitur. Huc accedit, quod in hymno Homérico Phlegyæ Jovis contemptores dicuntur. Quæ quum ita sint, suspicamur. fabulæ formam primam hanc fuisse, Phlegyarum populum impium et bellicosum in finibus Orchomeniorum, apud quos Juppiter Laphystius, ut in Arcadia Juppiter Lycæus, humanis sacrificiis placabatur, a Jove deletos esse; deinde impetus a populis vicinis in templum Delphicum factos effecisse, ut Phlegyæ jam antiquissimis temporibus talia ausi ab Apolline interempti esse dicerentur; denique ambas fabulas coaluisse; præterea, qui postea fabulis et antiquis nominibus abutentes Orchomeni historiam primam composuerunt, propterea quod Phlegyæ olim illam regionem habitasse dicebantur, Phlegyam in numerum regum Orchomeniorum recepisse.

Quæ suspicio magnopere confirmatur loco Servii ¹⁾ a Buttmanno citato, ubi e scriptis Euphorionis affert, Phlegyas populum insulanum impium et sacrilegum fuisse; qua de causa Neptunum, ea parte insulæ, quam Phlegyæ tenerent, tridente percussa, omnes obruisse. Sed obstare videntur hi versus Iliadis ²⁾:

*αἶος δὲ βροτολογὸς Ἀρης πόλεμόνδῃ μέτεισιν,
τῷ δὲ Φόβος φίλος υἱὸς ἄμα κρατερὸς καὶ ἀπαρβής
ἔσπετο. ὅς τ' ἐφύβησε τολάφρονά περ πολεμιστήν·
τὼ μὲν ἄρ' ἐκ θορήκης Ἐφύρονις μέγα θωρήσσεσθον*

¹⁾ ad Æn. VI. 618. — ²⁾ XIII. 298 sqq.

ἦ ἐ μετὰ Φλεγύας μεγάλῃτορας οὐδ' ἄρα τώγε
ἔκλυον ἀμφοτέρων. ἐπέροισι δὲ κῦδος ἔδωκαν.

In quibus versibus Apollodorus¹⁾, quem Strabo²⁾ sequitur, Ephyros Crannonios, Phlegyas Gyrtonios interpretatus est, quæ sententia eo confirmatur, quod in fabulis illarum regionum Phlegyas Coronidis pater et Phlegyas Ixionis vel pater vel frater sæpius commemoratur. Sed sive Apollodori interpretatio vera est sive falsa, Homerus populum non fabulosum, sed sui temporis significare videtur. Itaque statuere cogimur, Homeri tempore populum, ut videtur, Thessaliæ a Phlegyis fabulosis originem ducere creditum et ideo interdum majorem nomine appellatum esse.

¹⁾ ap. Schol. Il. XIII. 301. — ²⁾ VII. fr. 14 et 16, IX. 442.

DE GIGANTUM FABULA UNIVERSA ET DE SIGNIFICATIONE EJUS.

§ 1.

Antequam ad ea, quæ nostrorum temporum doctis de universa Gigantum fabula placuerunt, accedimus, quæ, testimoniis antiquis consideratis et comparatis, aut certa aut verisimilia nobis videntur, paucis repetere utile erit. Certum igitur habemus, Gigantum nomen non a γῆ derivandum esse, sed ab ea radice, unde γαῖω, γάνος, γαῖρος orta sunt, ut Gigantes aut superbi aut (armis) fulgentes verti possint. Quod ad ipsam fabulam attinet, si, minoribus omissis, majora tantum spectamus, duæ formæ ejus distinguendæ sunt, antiquior et recentior. Illa, ad quam omnia testimonia servata, quæ Alexandri tempore antiquiora sunt, pertinent, populum ostendit superbum et bellicosum, Terra genitum, forma humana, statura ingenti, a diis et Hercule in campo Phlegræ extinctum. In fabula recentiore Gigantes ad Typhoeum proxime accedunt. Nam ut apud Hesiodum Typhoeus, sic apud recentiores Gigantes ad Titanes fratres ulciscendos cælum oppugnant, ut hic, serpentipedes sunt, denique a diis montibus ignivomis oppressi Typhoei supplicium patiuntur; quin ipsum illud monstrum inter Gigantes contra deos pugnassee, recentior fabula narrat. Cujus vestigia certa jam apud scriptores temporis Alexandrini inveniuntur, sed præ-

cipue floret apud scriptores ætatis Romanæ, ubi etiam Aloidæ, Centimani, Titanum nunnulli in Gigantum numerum recipiuntur, et forma eorum cum maximis exaggerationibus describitur. Interea etiam nominis Gigantum significatio, ita amplificatur, ut omnes Terrigenas complectatur. Apollodori narratio a recentiori fabulæ forma non multum distat; nam Gigantes ejus Titanum ultores et serpentipedes sunt, et Enceladus Sicilia obruitur. Ex altera parte Typhoeus Gigantum socius non est, sed post Gigantes cæsos in tertium contra deos bellum a Terra irata emittitur. Quæ antiqua cum novis conjungendi ratio nescio an ipsi Apollodoro debeatur. Vidimus enim supra, quam callide difficultatem fabulæ antiquioris de Typhoeo et recentioris de Encelado sub Ætna jacenti conjungendæ vicerit. E compluribus terris et insulis Græcis, quæ ab incolis Gigantum patria et belli eorum sedes fuisse dicebantur, sola Pallene pæninsula testimonia antiquiora habet. Nihilo minus, considerata fabula Arcadica de Lycaone et filiis ejus, verisimile fit, antiquiorem fabulam de Gigantibus a Jove in Arcadia victis ab illa obscuratam esse. Præterea Gigantibus et Phlegysis Bœotiae atque Phocidis tanta similitudo est, ut Phlegræ nomen hinc in Gigantum fabulam illatum esse, recte conjici posse videatur.

Welckerus¹⁾ omnia, quæ de Phlegra et de pugna deorum et Gigantum narrantur, ad recentiorem fabulæ formam refert; Porphyriionem enim, Alcyoneum, Ephialten, Enceladum nomina esse Typhoei ad vim ejus igneam significandam inventa; quæ nomina paulatim effecisse, ut plures Typhones fuisse crederentur; deinde poetæ Titanum fabulam imitando renovantes Typhonum contra deos bellum finxisse; Gigantes

¹⁾ Gr. Götterlehre. I. p. 787—94.

eos appellatos esse, non Typhones, tum quod Terræ filii essent, tum quod corporibus ingentibus et viribus prodigiosis ad Gigantes antiquiores, quales in *Odyssea*, *Theogonia*. fabulis topicis sunt, generis humani auctores, proxime accederent. Apparet, Welckerum præcipue eo, quod *Gigantomachia* in *Theogonia* Hesiodica deest, commotum esse, ut talia statueret. Sed difficultas illa multo facilius tollitur, si statuimus, deorum poetam pugnam sibi quidem non ignotam, sed inter res gestas deorum et heroum medium quendam locum tenentem *Heracleidum* poetis aptiorem quam sibi credidisse. Deinde, si Gigantes *Phlegræi* Typhones sunt, cur *Typhoeus* ipse ante tempora *Alexandrina* et *Romana* nusquam neque apud scriptores neque in monumentis artis inter Gigantes pugnat? cur Gigantibus *Phlegræis* *Typhoei* serpentipedis forma non est? Præterea nomina illa, quæ Welckerus ad *Typhoei* naturam significandam ficta esse vult, omnia ejusmodi sunt, ut cuilibet viro vel dæmoni bellicoso conveniant; neque enim vir doctus multis persuadebit, *Enceladum* esse, qui intus (in *Ætna*) strepat ¹⁾. Denique ipsum nomen *Gigas* a γῆ derivari non posse, supra vidimus, ut hæc quoque suspicio Welckeri, Gigantes antiquioris fabulæ et *Terrigenas* quarundam fabularum topicarum eosdem esse, concidat necesse sit.

Welckeri errores refutare conans *Wieselerus* ipse in errores maximos incidit. Nam primum nullo idoneo argumento fretus statuit, Gigantum contra deos pugnam e *Theogonia* Hesiodi excidisse ²⁾. Deinde versu *Theogoniæ* *Tzetzeæ* maxima audacia et levitate abutens contendit, *Titanum* φάλαγγας apud Hesiodum Gigantes esse ³⁾. Postremo Gi-

¹⁾ l. c. p. 792. — ²⁾ v. supra p. 13. — ³⁾ ibid.

gantes antiquissimæ fabulæ a Titanibus prorsus non diversos fuisse, etsi a poetis obscuratum sit, e fabulis topicis apparere scribit ¹⁾. Cujus opinionis novæ et, si vera est, gravissima argumenta quærens ea, quæ Wieselerus de fabulis topicis collegit et disputavit, sæpius perlegi; sed pro argumentis leves tantum conjecturas e nominum paucorum similitudine pendentibus inveni. Quæ de Eurymedonte Gigantum rege et Perseo Eurymedonte Argivo et Persa Titane non diversis disputavit, jam supra ²⁾ in fabulis Argolicis commemoravimus. Præterea Pallantem Pandionis filium ³⁾ et Pallantem Lycaonis filium ⁴⁾, ambo, ut vult, Gigantes, cum Pallante Titane et Asterium, qui in Peplo Aristotelico a Minerva interemptus esse dicitur et a Wieselero ad fabulas Creticas ⁵⁾ et Atticas ⁶⁾ refertur, cum Astræo Titane propter nomina conjungit.

§ 2.

Propterea quod Homerus Gigantes *λαὸν ἀτάσθαλον* appellat, jam Pausanias colligit, eum Gigantes mortales habuisse. Idem ostendit, quod Eurymedontis filiam *γυναῖκων εἶδος ἀρόσσην* appellat. Ne Hesiodus quidem aliter credidisse statuendus est, etsi Furias et Nymphas eodem atque Gigantes partu editas esse narrat; nam etiam e Gorgonibus sororibus una mortalis, reliquæ immortales credebantur ⁷⁾, et in proœmio Theogoniæ Gigantes et hominum genūs artius conjungi videntur. Batrachomyomachiæ quoque auctor Gigantes viros terrigenas appellat, et mors Gigantum ab eodem et Pindaro

¹⁾ p. 168. — ²⁾ p. 75 sqq. — ³⁾ p. 173. — ⁴⁾ p. 172—73. — ⁵⁾ p. 171. — ⁶⁾ p. 173. — ⁷⁾ Apollod. II. 4. 2. 7.

et Euripide commemoratur. Constat igitur, Gigantes fabulae antiquioris homines esse. Apud recentiores autem inde a Callimacho immortales sunt, si quidem montibus obruti et ardentes vivunt. Attamen, qui ossa ingentia reperta ad Gigantes retulerunt, eos mortales credidisse necesse est.

Ipsum genus humanum a Gigantibus ortum esse, ad recentiorum fabulam pertinere videtur. Nam Ovidius primus hoc tradidit narrans, homines, qui diluvio Deucalioneo interierint, e sanguine cæsum Gigantum ortos esse. Quod Ovidium e disciplina Orphica sumpsisse, Prellerus¹⁾ recte, ut videtur, contendit. Nam etsi Orphica doctrina hæc erat²⁾, homines e Titanum fulmine combustorum cineribus ortos esse, Ovidii tempore jam multa a Titanibus ad Gigantes translata erant; et in ipsis Argonauticis Orphicis³⁾ Gigantes *λογρόν σπέρμα* dicuntur, *ὅθεν γένος ἐξέγγοντο θνητῶν, οἳ κατὰ γαῖαν ἀπερίτρον αἰὲν ἔασιν*, quem locum Schæmannus⁴⁾ contra G. Hermannum optime vindicavit. Commemoravimus supra, Dionem Chrysostomum tamquam opinionem vulgarem afferre, hominum originem aut Titanibus aut Gigantibus deberi; item apud Homerum Eurymedontis filiam esse matrem Nausithoi Phæacum regis, et Gallos a Lycophrone et aliis Gigantum posteros appellari.

Wieselerus⁵⁾, quippe qui Gigantes et Titanes eosdem olim fuisse, statuerit, illis, ut his, naturam divinam vel dæmonicam vindicare studens quum ad analogiam Gigantum, qui in fabulis populorum septentrionalium sunt, tum ad conjunctionem, quam quibusdam Gigantibus cum quibusdam diis intercedere vult, confugit. De illa analogia incertissima,

¹⁾ Gr. Mythol. I. p. 57 annot. 2. — ²⁾ Lobeck. Aglaoph. p. 565 sqq. — ³⁾ v. 18. — ⁴⁾ Opusc. II. p. 139. — ⁵⁾ p. 179--80.

quia ab initio dissertationem nostram antiquitatis Græcæ et Romanæ finibus circumscripsimus, nihil dicemus. Argumentum, quod in conjunctione quorundam deorum et Gigantum positum est, C. O. Müllero debetur, qui in dissertatione de zophoro Thesei statuit, Pallantem, qui in fabulis nonnullis, quas supra ¹⁾ enumeravimus, a Minerva vincitur, esse naturam hostilem et perniciosam ipsius deæ, quæ a miti et benefica vincatur. Verum omnes illi Pallantes num inter Gigantes referuntur? Nullo modo. Neque enim Pallas Minervæ pater, qui apud Ciceronem et Tzetzen a filia virginitatem defendenti interemptus esse dicitur, Gigas appellatur, et Pallas Stygis maritus Victoriæ pater apud Hesiodum Titan est, non Gigas. Pallantem Pandionis filium Gigantem esse, mera conjectura est. Ne ille quidem Pallas Arcadius, Pallantii oppidi conditor, qui Chrysæ et Victoriæ pater fuisse et Minervam educasse a Dionysio Halicarnassensi dicitur, Gigas nominatur, neque, quod unus e filiis Lycaonis est, ullius momenti esse debet. Nam etsi Lycaonis filii in fabula recentiore locum, quem in antiquiore Gigantes tenuerint, occupasse videntur, nomina tamen Lycaonidarum, quæ ab Apollodoro ²⁾ et Pausania ³⁾ servata sunt, jam Gigantibus fabulæ antiquioris fuisse, verisimile non est. Restat Pallas, qui solus Gigas appellatur, quem in pugna Phlegræa a Minerva occisum et cute spoliatum esse, Apollodorus tradit. Quæ igitur fabulæ forma prima et genuina sit, quæritur. Hæc, quæ ab Apollodoro traditur, nullo modo. Neque enim ab ullo scriptore antiquiori Pallas Gigas commemoratur, neque in ullo vase picto Pallas Minervæ adversarius est, verum semper Enceladus, neque facile intelligitur, quomodo a

¹⁾ p. 79. — ²⁾ III. 8. 1. — ³⁾ VIII. 3.

narratione Apollodori cæteræ fabulæ ortæ esse possint. Immo cum Müllero statuere cogimur, inter varias de origine Minervæ fabulas etiam eam fuisse, deam Pallantis cujusdam, quem ipsa occidisset, filiam esse; præterea Hesiodum, alia de Minervæ ortu narratione in Theogoniam recepta, fabula illa sic tantum uti potuisse, ut Pallantem illum Victoriæ patrem diceret. Alius postea poeta vel mythologus de Gigantum bello scribens Minervæ cum Pallante pugnam recepisse, quod autem ad Gigantum fabulam accommodari non potuit, Minervæ patrem illum Pallantem esse, omisisse videtur. E verbis Hesychii: *Ἐγκέλαδος ἡ Ἀθηνᾶ* nihil aliud colligendum esse puto nisi hoc: quum jam opinio vulgaris esset, Minervam propter Pallantem in Phlegra occisam Pallada nominari, poetam aliquem ad rem variandam alterius quoque Gigantis, quem in Phlegra vicisse dicebatur, nomen deæ dare ausum esse. — Ut Pallas et Enecladus cum Minerva, ita Asterius, Lycaon, Almops, Pelorus cum Jove artissime conjuncti esse, et partem tristem et perniciosam naturæ ejus significare Wieselero videntur. Verum Lycaon ad Gigantes omnino non pertinet, et quamquam Asterius et Pelorus Jovis cognomina sunt — Juppiter Asterius Cretæ ¹⁾, Pelorus in Thessalia ²⁾ colebatur — tamen quia Asterius et Pelor Gigantes non a Jove, sed ille a Minerva ³⁾, hic a Neptuno ⁴⁾ victi esse narrantur, illa nominum convenientia non magni momenti est. Almopem Gigantem ab Almo Sisyphi filio ⁵⁾, Almu porro a Salmoneo non diversum esse, Salmoneum autem Jovem infernum (chthonium) esse, centendit Wieselerus programma Rempennii cujusdam ⁶⁾ citans. Quem librum quia adire non

¹⁾ Preller. Gr. Mythol. II. p. 117. ann. 4. ed. 2. — ²⁾ Athen. XIV. 45. — ³⁾ supra p. 32. — ⁴⁾ supra p. 68. — ⁵⁾ Paus. IX. 34. 10. 36. 1. — ⁶⁾ Salmonens. Clausthal. 1847.

potui, donec melius doctus ero, opinionem de Jove Salmo-
neo inter conjecturas de diis infernis, quas mythologi agri
Gottingensis multas et inanes protulerunt, referam. — Quæ
de Gigantibus cum Neptuno artius conjunctis excogitavit
Wieselerus, omni specie veri carent. Primum Aloidas com-
memorat, Neptuni filios, quorum alterum illum Ephialten
esse vult, qui in vase picto a Neptuno, apud Apollodorum
ab Apolline vincitur. Graviter eum hic errare, satis apparet;
nam Aloidæ divelli non potuerunt: si Ephialtes jam tum in
Gigantum numerum receptus esset. Otus frater ejus non
abesset. Deinde Polyboten a Neptuno Co insula obrutum a
Buta, quem Pausanias ¹⁾ Athenis juxta Neptunum aram ha-
buisse narrat, diversam non esse, suspicatur. Hic ne no-
mina quidem congruunt. Præterea Enceladum cum Neptuno
conjungit. Cui opinioni vehementer obest, quod apud nul-
lum neque poetam neque grammaticum Enceladus a Nep-
tuno victus esse narratur. Sed Wieselerus non deterretur;
nam equus Neptuni alicubi ²⁾ Enceladus nominatur, et Mi-
nerva, Enceladi victrix, est dea Neptunia! Similiter de Al-
mope, Jove illo inferno, disputat; nam quod Almops Nep-
tuni filius dicitur, eo explicari putat, quod Juppiter et Nep-
tunus natura conjuncti sunt, et quod *Ζηγοποσειδῶν* in Asia
colebatur, *θαλάσσιος Ζεύς* ab Hesychio commemoratur.
Perditam causam, quæ talibus susidiis egeat!

§ 3.

Vidimus supra, scriptorum antiquorum nonnullos, Epho-
rum, Theagenem, Diodorum, Varronem, Macrobius, Gigan-
tum fabulam de vero populo impio aut ab Hercule aut a

¹⁾ I. 26. 6. — ²⁾ ap. Eustath.

diis deleto interpretatos esse; alios cum Xenophane Gigantum bellum ad *πλάσματα τῶν προτέρων* retulisse. Nostro tempore, postquam scientia fabulas ab historia distinguere didicit, omnes Xenophanis sententiam probant. Sed de hoc dissentiunt, utrum fabula primorum hominum rudes mores et incultam vitam significet, an Gigantes de omnibus, quæ in rerum natura immoderate sæviant et mundi tranquillum ordinem turbare videantur, intelligendi sint. Illam sententiam, præeunte Cornuto philosopho, et alii secuti sunt et Welckerus¹⁾. Sed vehementer obest, quod in fabula antiquiore ne verbo quidem significatur, Gigantes homines primos et generis humani auctores fuisse, et quod illa opinio tum demum, quum et Gigantes cum Titanibus confundi et omnes Terræ filii, igitur *ἁπόχθονες* quoque humani, Gigantes appellari cœpti essent, orta esse videtur. Alteri sententiæ, quæ Gigantum fabulæ interpretationem non e vita generis humani, sed e rebus ad physicam, meteorologiam, geologiam pertinentibus petit, ea maxima est difficultas, quod Gigantes apud antiquiores non dæmones sunt, sed populus mortalium jam pridem extinctus; nam illæ res naturales, quæ manent, dum rerum natura manet, tali imagine significari vix posse videntur. Hæc de re universa. Nunc ad singula huc pertinentia, quæ viri docti, præcipue Wieseley²⁾, excogitaverunt, transeamus.

Opinio est late pervulgata, Gigantes ignem subterraneum, qui per montes, quos nunc Vulcani nomine appellamus, exit, significare. Cui opinioni si opponeremus, ante ætatem Alexandrinam neminem scriptorem Gigantem sub monte ignivomo jacentem commemorare, responderetur, illam fabulæ signifi-

¹⁾ Gr. Götterlehre I. p. 787—90. — ²⁾ p. 180—83.

cationem Phlegræ nomine, quod jam Pindarus novit, confirmari. Quod tamen incertissimum est. Nam Pallenen pænin-sulam, quam antiquam Phlegram esse, et Herodotus et fortasse Pindarus testantur, vestigium ignis subterranei ostendere, nemo tradidit, et Phlegyæ, quorum nomen ab eadem radice derivandum est et Hesiodi verbis de Gigantibus „τεύχεσι λαμπομένους“ explicari posse videtur, jam in hymno Homérico ad viciniam Copaidis, ubi illa vestigia simili modo desunt, referuntur. Igitur supra suspicati sumus, Phlegræ nomen e fabula Phlegyarum impiorum et fulmine interemptorum in Gigantum fabulam illatum esse. Nihilominus, etsi Gigantes ad ignis subterranei causam afferendam ficti et inventi esse nullo modo videntur, tamen postea illam interpretandi rationem adhibitam esse, negari non potest. Neque enim solum a poetis Alexandrinis et Romanis Gigantes sub Ætna, Pithecussis, Vesuvio, agro Cumano jacentes commemorantur, sed in fabula Arcadica, quam antiquam credimus, Gigantes in loco, ubi terra et antiquis et recentioribus temporibus interdum arsisse dicitur, superati esse narrantur, et prope Phanagoriam, alius de Gigantibus cæsis fabulæ patriam, colles quosdam modo limum fluentem, modo ingentes flammæ emittere, satis constat ¹⁾. Si quæritur, cur Pallene antiqua Phlegra habitata sit, verba Solini de ingentibus ossibus illic repertis et de saxis immanibus illic jacentibus veram fortasse causam continent, quum et alibi ossa reperta Gigantum reliquæ habitæ sint, et montes Myconi insulæ, cui suam de Gigantibus fabulam fuisse, Strabo scribit, ingentibus saxis obsiti esse dicantur ²⁾. Facile tamen apparet, inde colligi

¹⁾ Neumann. Die Hellenen im Skythenlande p. 553. —

²⁾ Ross Inselreisen II. p. 29.

non posse, fabulam ossibus illis et saxis originem debere, ut, si illa non fuissent, ne fabula quidem futura fuerit. — Gigantibus cum fulmine conjunctionem quandam esse, si quidem aut fulmine interempti esse aut sub montibus ignivomis viventes fulminis flamma ardere narrantur, negari non potest. Verum Gigantes fulminis dæmones esse, Wieselerus frustra probare conatus est ¹⁾). Nam quod apud Apollodorum quercus incensas in cælum jaculantur, nihil omnino demonstrat, et, quod in illo loco Arcadiæ, ubi Gigantes victi esse credebantur, fulminibus, tonitribus, procellis sacra fiebant ²⁾), Klausenius, quem Wieselerus citat, recte explicavit, statuens illis ut instrumentis victoriæ Jovis honorem habitum esse. Wieselerus sacrificia illa piacula, quibus dæmones victi illi quidem, sed semper tamen timendi placarentur, fuisse contendens, quærit, si instrumentis victoriæ, cur non et ipsi victori honos habitus sit. Quasi Juppiter ipse non in propinquo monte Lycæo, non Megalopoli summo studio cultus sit. Procellarum dæmones Gigantes esse, e loco Æschyleo colligit Wieselerus ³⁾), ubi Zephyrus Gigas appellatur. Verum Capaneus quoque et Tydeus apud eundem Gigantes appellantur. Quod deinde affert, in cista Cypseli Boream serpentipedem fuisse ⁴⁾), contra ipsius de Gigantibus opinionem est; neque enim Gigantes fabulæ antiquioris illa forma fuerunt. Suspicio denique, quam profert, Pagram Gigantem Antiochenum a Borea, quem Mallotæ Pagreum appellabant ⁵⁾), diversum non esse, si vera est, tamen a mythologia Græca aliena est. — Gigantes caliginem quoque significare, infelicissima

¹⁾ p. 182. — ²⁾ Paus. VIII. 29. 1. — ³⁾ p. 183. — ⁴⁾ Paus. V. 19. 1. — ⁵⁾ Aristot. Vent. p. 973 a 1. Bekker.

conjectura est ejusdem viri docti ¹⁾ inde orta, quod Gigantes apud Lucilium et Claudianum sidera aggrediuntur. Cælum aggredientes sideribus parcere nimis profecto ardua res esset. Lucretii locum ²⁾ de nubium variis formis si totum perlegisset Wieselerus, non contendisset ³⁾, illius poetæ æquales nubes solem obscurantes Gigantum ora credidisse; nam hoc solum dicit, nubes solem prætervolantes modo Gigantum figuris, modo montibus, modo beluis similes esse. — Ex interpretationibus Wieseleri, quarum rationem habendam esse duximus, una restat, Gigantes etiam fluvios significare ⁴⁾. Ad quam probandam quæ afferuntur, sane exigua sunt. Nam quæ de Oronta fluvio apud Strabonem ⁵⁾ narrantur, Typhonem serpentem fulmine ictum terram spiris suis sulcantem alveum fluvii effecisse, in terram se immergentem fontem ejus aperuisse, et ad Syrorum barbarorum fabulas sine dubio pertinet, et, quia Typhoeus recentioribus demum temporibus in Gigantum numerum receptus est, ad Gigantum significationem cognoscendam nihil valet. Non majoris momenti est, quod Brychon fluvius Pallenes a Lycophrone ⁶⁾ γηγενῶν ὑπηρέτης dicitur. Nam eo ipso, quod Gigantum minister appellatur, a Gigantibus distinguitur. Denique auctor Etymologici Magni ⁷⁾ Giganta fluvium in confiniis Pallenes et Macedoniae, ubi etiam Gigonis promontorium et oppidum Gigonus ⁸⁾ fuerunt, commemorat. A quo nōmine fortasse barbaro, fortasse a Græcis corrupto tota illa conjectura pendet. — Prellerus ⁹⁾, qui Gigantes Gigantomachiae plerosque igneos esse vult, Gigantes Odysseæ, quia cum Neptuno et Phæaci-

¹⁾ p. 181. — ²⁾ IV. 136 sqq. — ³⁾ p. 182. — ⁴⁾ p. 182. — ⁵⁾ XVI. 751. — ⁶⁾ v. 1408. — ⁷⁾ s. v. *Γηγώνης* — ⁸⁾ Herod. VII. 123. — ⁹⁾ Gr. Mythol. I. p. 487.

bus conjuncti sunt et Eurymedon nomen regis eorum apud Pindarum ¹⁾ Neptuni cognomen est, de fluctibus marinis interpretatur. Quod tamen valde dubium esse, ipsi Prellero libenter concedimus. — Interpretatio, quam postremam commemorabimus, a Schoemannno ²⁾ inventa, a Prellero ³⁾ et Wieseler ⁴⁾ probata est, Alcyoneum Gigantem hiemem significare. Ad quam suspicionem probandam complura argumenta excogitata sunt, quæ tamen omnia satis dubia sunt. Primum ipsum nomen Alcyonei alcedinum, hibernarum avium, nomini propinquum esse volunt Wieselerus et Prellerus, et erat re vera fabula ⁵⁾, illius Gigantis filias post mortem patris in alcedines mutatas esse. Sed constat, alcedines aves tranquilli maris habitas esse, neque inde derivatum nomen terribili hiemis Giganti aptum esset; neque Prellerus Latinum „algeo“ hic afferre debuit. Aliud argumentum ipsa fabula suppediavit narrans, Alcyoneum Solis boves Erythia abegisse, quos boves abactos vires Solis hieme fractas significare, scribit Schoemannus. Sed etiam Odyssea de Solis bubus mactatis narrat ⁶⁾, ubi de hiemis victoria ne cogitari quidem potest, et quod in nonnullis vasis pictis Alcyoneus somno sepultus ab Hercule opprimitur, Prellerus ingeniose ille quidem de hiemis torpore interpretatus est, sed probandi vim, ubi cætera argumenta tam incerta sunt, hoc non habere, satis apparet. Denique comparatio Alcyonei et Geryonis, quem hiemem esse, et Schoemannno ⁷⁾ et Prellero ⁸⁾ persuasum est, minus apta esse videtur. Nam Geryon cum suis armentis Erythiæ habitasse, Alcyoneus Solis boves Erythia abegisse

¹⁾ Ol. VIII. 31. — ²⁾ Op. acad. II. p. 201. — ³⁾ l. c. I. p. 206. — ⁴⁾ p. 180. — ⁵⁾ Bekkeri Anecd. Gr. p. 377. — ⁶⁾ XII. 128. sqq., 352 sqq. — ⁷⁾ l. c. p. 200 sqq. — ⁸⁾ l. c. p. 203 sqq.

narratur. Huc accedit, quod Aleyoneus, etsi in fabula antiquiore belli contra deos particeps non est, tamen Phlegræ incola est; quam sive ardentem, sive lucentem terram vertimus, hiemi aptum domicilium non est. Ne hoc quidem Schoemanni conjecturam commendat, quod Herculem vernum calorem putare cogitur.

Quibus difficultatibus commoti, neque Aleyoneum neque cæteros Gigantes imagines rerum naturalium habemus, neque omnino fabulæ illi sensum reconditum tribuere audemus.

Bekjendtgjørelse.

Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet har under 12te d. M. bifaldet følgende af Consistorium i Henhold til § 2 d i den allerhøieste Resolution af 10de Mai f. A. (Bekjendt-gjørelse af 19de s. M.) angaaende Erhvervelsen af de academiske Grader ved Kjøbenhavns Universitet foreslaaede Bestemmelser til Ordens Opretholdelse ved det offentlige Forsvar af Afhandlinger for Erhvervelsen af bemeldte Grader, nemlig:

1. Forvarshandlingen styres af Facultetets Decanus eller af en anden dertil af Facultetet udnævnt Professor. Styreren giver Ordet og paaseer, at Handlingen foregaaer paa en værdig Maade; han kan paalægge en Opponent at ophøre og i fornødent Fald afbryde Handlingen. Styreren deltager ikke selv i Disputationen.
2. Berettiget til at optræde som Opponentere ere ordentligviis kun akademiske Borgere, uden Hensyn til Livsstillings, samt Candidaterne fra det polytechniske Institut og det forrige chirurgiske Academie. Andre, som ønske at opponere, maae derom forud henvende sig til vedkommende Facultet.
3. De, som ville opponere, have at melde sig hos Facultetets Decanus *inden* Begyndelsen af Handlingen; dog kan Styreren ogsaa give Tilladelse under selve Handlingen, men uden at betage dem, som tidligere have meldt sig, Forretten.
4. Der tilstaaes ordentligviis hver Opponent ex auditorio $\frac{3}{4}$ Time; dog kan Styreren, forsaavidt som Antallet af de anmeldte Opponentere tillader det, tilstaae en længere Tid. Hele Handlingen maa ikke vare over 6 Timer.
5. Foranførte Bestemmelser skulle indtil videre trykte medfølge enhver Disputats.

Dette bekjendtgjøres herved til Efterretning for alle Vedkommende.

Consistorium, den 26de April 1855.

J. E. Larsen.

J. Gram.

F. C. Petersen.

(L. S.)

MDCCCLXIV.